

วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี

Journal of Mani Chettha Ram

Wat Chommani

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2565)

Vol 5 No.1 (January-June 2022)

P-ISSN : 2774-0455 (Print)

E-ISSN : 2774-0978 (Online)

วัตถุประสงค์

วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย และบทความวิจารณ์หนังสือ แก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติทางด้านศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน)

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

เจ้าของ

111/1 วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย 43000 โทร 06-10186156
e-mail: manichettharam@gmail.com

ที่ปรึกษา

พระเทพกิตติมุนี, ดร.

ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย

พระราชรัตนาลงกรณ์, รศ.ดร.

เจ้าคณะจังหวัดหนองคาย

พระศรีวิชรโมลี

รองเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย

พระครูปลัดสุวัฒนพรหมจริยคุณ

รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บรรณาธิการบริหาร

พระครูสุรัตนานภรณ์

เจ้าอาวาสวัดจอมมณี

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

ดร.เกษญา ผาทอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

พระศรีญาณวงศ์, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

พระครูภาวนาธรรมโฆสิต, ดร.

เจ้าคณะอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

พระครูปริยัติสุวรรณวัฒน์, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

พระนัสชนะ ส่างช้าง, ดร.

วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

พระมหาจ๋านงค์ สิริวิณฺโณ, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

พระมหาฐิติวัตร หมั่นกิจ, ดร.

วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. อีร์ภัทร์ เสรีรังสรรค์

มหาวิทยาลัยรังสิต

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชธร ตูทองคำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินิจ ฝาเจริญ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พลตรี ดร.วัลลภ มณีเชษฐา

มหาวิทยาลัยเนชั่น

ดร.สมพงษ์ เกษานุช

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาศีศึกษาพุทธโฆส

ดร.ธีรดนัย กบโก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ดร.ภูษิต ปลัณรัมย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ดร.วุฒิพงษ์ บัวซ้อย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พระมหาสายัณ ติกขปญโญ

วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

นายสมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ จังหวัดหนองคาย

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พระพรเทพ เข้มเครือ

วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

พระณรงค์ฤทธิ์ ดีทองหลาง

วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

ฝ่ายกฎหมาย

ชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

นิติกรกรชำนาญการ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ออกแบบปก

นายสมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ จังหวัดหนองคาย

✿ จัดรูปเล่ม

พระวินัย นาคา

วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

✿ พิมพ์ที่

ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ใน

พระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ 20 ถ.พหลโยธิน ต.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 13180

โทรศัพท์ 0 2529 0574 7, 0 2909 1633 www.vru.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับแรก ประจำปีพุทธศักราช 2565 บทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ เนื้อหาสาระของบทความยังคงเนื้อหาสาระที่หลากหลายเช่นเคย จำนวนบทความทั้งหมด จำนวน 7 เรื่อง ซึ่งประกอบด้วย บทความวิจัย จำนวน 3 เรื่อง และ บทความวิชาการ จำนวน 4 เรื่อง วารสารผ่านการประเมินคุณภาพวารสารใหม่เข้าสู่จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้วารสารจัดอยู่กลุ่มที่ 2 ระยะเวลาการรับรองคุณภาพวารสารตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2567 และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัยและนักศึกษาระดับบัณฑิต ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการ หรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิก และท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการ ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้ บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

พระครูสุตริตตนาภรณ์

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ฉ)
สารบัญ	(ช)

บทความวิจัย : Research Article

บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมไทย	1-16
The Role of Monks in Development of Thai Society	
กัลยกร ลาภเดโช และ สมบูรณ์ สุขสำราญ	
การบริหารวิชาการในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม	17-35
แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	
เขต 8	
Administration Academic in Thailand 4.0 Era of Phrapariyattidhamma School	
Administrators Department of General Education Office of The	
Phrapariyatidhamma Educational District Department of General Education	
District 8	
พระมหาชัชวาลย์ ชยาวุฑโฒ (หลอดเพชร)	
ทัศนคติของภิกษุสามเณรที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรใน	36-51
ประเทศกัมพูชา	
The Attitude of Monk and Novices toward the Relationship between the religion	
and The Kingdom in Cambodia	
Cheang Chan	

บทความวิชาการ : Academic Article

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามวิถีพุทธ	52-66
Human Resource Development in Line Buddhism	
เรียงดาว ทวะชาติ, พระครูปลัดเอกพันธ์ สิริวัฒนเมธี (อินจันทีก) และ ภูษิต ปุณัณรัมย์	

- การฆาตกรรมประชาธิปไตยกับค่าเสียโอกาสที่คนไทยต้องจ่าย** 67-83
The Murder of Democracy and the Cost of the Opportunity that Thais have to Pay
พระศิวกกร สังข์ทอง, พระสุชาติ ผึ้งผาย, พระนัสสนะ ส่างช้าง, ชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ และ เกษฎา ผาทอง
- เทคนิคการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามแนวทางภาษาศาสตร์** 84-97
Techniques for Learning Foreign Languages According to Linguistic Approaches
อภิขญา ฤชัย
- การพัฒนาจริยธรรมขั้นพื้นฐานในเยาวชนด้วยหลักภาวนา 4** 98-109
Development the basic ethical in youth principles pray 4
พระครูรัตนกรวิสุทธิ, พระครูเกษมอรรธกร, พระครูปริยัติสุวัฒนภรณ์, พระปัญญา สุจิตโต และ กฤษณะ เชี่ยวเวช
- คำแนะนำสำหรับผู้เขียน** 110-129

บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมไทย*

The Role of Monks in Development of Thai Society

กัลยกร ลาภเดโช

Kanyakorn Lapdecho

สมบูรณ์ สุขสำราญ

Somboon Suksamran

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

E-mail: momayk411@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลให้พระสงฆ์มีความตระหนักว่าตนควรจะมีส่วนร่วมในการบรรเทาปัญหาและพัฒนาสังคมไทย 2) เพื่อศึกษาการดำเนินกิจกรรม ปัญหา และอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาสังคมไทย 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาสังคมไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 14 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ชาวบ้านต้องเผชิญกับปัญหาด้านเศรษฐกิจ คือ ความยากจน การแพร่ระบาดของโควิด 19 และปัญหาด้านสังคม คือ การขาดคุณธรรมและจริยธรรม ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และการเสื่อมศรัทธาในพระพุทธศาสนา จึงส่งผลให้พระสงฆ์บางรูปมีความตระหนักกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้เข้ามามีส่วนร่วมแบ่งเบาภาระจากภาครัฐในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาสังคมไทย เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 2) การดำเนินกิจการคณะสงฆ์ใน 4 ด้าน คือ การศาสนศึกษา การศึกษา สงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา และการสาธารณสงเคราะห์ เช่น มีการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ การรับอุปการะเด็กยากจนให้การศึกษาเล่าเรียนฟรี มีการจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โครงการหมู่บ้านศีล 5 โครงการวัดประชารัฐสร้างสุข โดยมีการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ เช่น หลักไตรสิกขา สาราณียธรรม 6 สังคหวัตถุ 4 และหลักเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัญหาและอุปสรรคการดำเนินกิจกรรม คือ การขาด

*

Received 1 May 2022; Revised 16 May 2022; Accepted 19 June 2022

งบประมาณในการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และ 3) แนวทางการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาสังคมไทย คือ 1) การพัฒนาบทบาทพระสงฆ์จากภายใน คือ ตั้งมั่นอยู่ในพระสัทธรรม 3 คือ ปรียัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ และ 2) การพัฒนาบทบาทพระสงฆ์จากภายนอก คือ การสร้างเครือข่ายและการบูรณาการ

คำสำคัญ: พระสงฆ์, การพัฒนา, พระพุทธศาสนาเพื่อสังคม

Abstract

The objectives of the research 1) to study economic and social problems causing monks to have self-realization in participation in problem alleviation and social development, 2) to study operation activities, problems and obstacles of the monks' role in Thai society development, and 3) to propose guidelines in development of the role of monks in Thai society development. The data of this qualitative research were collected from documents, in-depth interviews with 20 key-informants and focus group discussions with 14 key-informants. The results of the study were found that: 1. The people have to confront with economic problems, i.e. poverty and the spread of COVID-19, and social problems, i.e. declination of ethics and morality, educational inequality, and regression of faith in Buddhism. These problems realize a number of monks in taking part for reducing the government burden in problem resolution and social development to improve the life quality of people. 2. There are 4 kinds of Sangha affairs; religious studies, educational welfare, Buddhist propagation, and public welfare. Monks have established saving group, provided assistances and free education to poor children, Establish Pariyattidhamma schools, Buddhist Sunday Schools, The Five Precepts Village Project, and Happy Temple and People Project, The Dhamma principles applied and integrated are Tisikkha, Saraniyadhamma, Sangahavatthu, Sappurisadhamma, and Sufficiency Economy. The problems and obstacles in activity are the lack of supportive budget from the government sectors and

private sectors. 3. The guidelines in development of the monks' role in Thai society development as follows: 1) Internal development of the monks' role by establishing oneself on the Three Saddhamma: Pariyatti, Patipatti, and 2) External development of the monks' role by building network and systematic integration

Keywords: Monks, Development, Socially Engaged Buddhism

บทนำ

ตลอดระยะเวลา 2,600 กว่าปี พระสงฆ์มีความสัมพันธ์กับสังคมและการเมืองการปกครองมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล เมื่อครั้งก่อนที่พระพุทธเจ้าจะเสด็จออกผนวช พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ และหลังจากเสด็จออกผนวชแล้วพระองค์ก็ยังมิบทบาทสำคัญกับพระมหากษัตริย์ในแคว้นต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2537) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนากับรัฐ ได้จำแนกออกเป็น 2 แบบ คือ 1) ความสัมพันธ์เชิงลบ มีลักษณะเป็นรัฐโลกวิสัย และ 2) ความสัมพันธ์เชิงบวก คือ ความสัมพันธ์แบบที่รัฐให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองศาสนา สนับสนุนการนำศาสนาธรรมมาพัฒนาสังคม เช่น ประเทศไทย ทั้งนี้สถาบันศาสนาเป็นปัจจัยทางสังคมจิตวิทยาที่สำคัญยิ่งต่อการการสร้างเสถียรภาพของชาติ เห็นได้จากพุทธศาสนาเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในสังคมชาวพุทธอย่างใกล้ชิด สถาบันสงฆ์ถือเป็นสถาบันที่สำคัญสถาบันหนึ่งของสังคมไทย ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แห่งความเสื่อมและความอยู่รอดของสังคมไทย (สมบุรณ์ สุขสำราญ, 2530) ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 50 บุคคลมีหน้าที่พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และภายใต้มาตรา 67 กำหนดให้รัฐพึงต้องให้การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ทั้งส่งเสริมและให้การสนับสนุนด้านการศึกษาและการเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนาเถรวาท เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านจิตใจและปัญญา อีกทั้งยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ด้านการพัฒนาและการเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าประสงค์เพื่อต้องการพัฒนาคนในทุกมิติ และทุกช่วงวัยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความพร้อมทั้งกายใจ สติปัญญา มีจิตสาธารณะ รักษาศีลธรรมอย่างเคร่งครัด และเป็นพลเมืองดีของชาติ รวมถึงแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา 2560-2564

“การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ” ให้เกิดพุทธศาสน์มั่นคง ดำรงศีลธรรม นำสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน โดยมุ่งค่านิยมคณะสงฆ์ให้อุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา สู่การพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน ตามกรอบพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2535 ซึ่งได้กำหนดการบริหารกิจการคณะสงฆ์และพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคมไทยทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งสถาบันพระพุทธศาสนาอยู่คู่กับชาติไทยมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นศาสนาประจำชาติไทย วัดพระภิกษุสงฆ์ และชุมชนมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก ประชาชนอุปถัมภ์บำรุงพระสงฆ์ด้วยปัจจัยสี่ เพื่อความอยู่รอดของพระสงฆ์ และเพื่อสนับสนุนให้พระสงฆ์สามารถศึกษาและปฏิบัติธรรมได้ พระสงฆ์เองก็ตอบแทนประชาชนด้วยการให้ธรรมและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถนำไปเป็นแนวปฏิบัติเพื่อการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันนี้ประเทศไทยได้พบหารอบด้าน เช่น วิกฤตการแพร่ระบาดของโรค Covid 19 ภัยคุกคามที่มีต่อรัฐและสถาบันศาสนาอันมีทั้งสาเหตุที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเอง และสาเหตุเกิดจากกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก ปัญหาความยากจน อาชญากรรม โสเภณี การขาดคุณธรรมและจริยธรรม (พระครูปริยัติกิตติธำรง, 2563) ประกอบกับการนำวัฒนธรรมของฝั่งตะวันตกเข้ามาปรับใช้หรือนำมาผสมผสานกับวัฒนธรรมของสังคมไทย จึงส่งผลต่อการบริโภค การอบรมเลี้ยงดู และบทบาทที่สัมพันธ์กันของสถาบันทางสังคมในระดับต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อีกทั้งกระบวนการขัดเกลาทางสังคมมีความไร้รากฐานทางวัฒนธรรม และขาดทักษะด้านคุณธรรม และเป็นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งของปัญหาเชิงโครงสร้างที่ดำรงอยู่ในทุกระดับความสัมพันธ์ของสังคมไทย (พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, 2560) อีกทั้งการขาดความเชื่อมั่นต่อสถาบันสงฆ์ จากการประพฤติและปฏิบัติตนของพระภิกษุบางรูปทำให้เกิดวิกฤตความศรัทธาสั่นคลอนจากพุทธศาสนิกชน รวมถึงการประพฤติผิดพระธรรมวินัย ดังที่ปรากฏตามสื่อต่าง ๆ ในปัจจุบัน (พระมหาเสรีชน นริสสโร (พันธ์ประโคน) และคณะ, 2558) ตลอดจนถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ทำการศึกษาใน 4 จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ซึ่งชาวบ้านได้เผชิญกับปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น ความยากจน ผลกระทบจากโควิด 19 ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และการขาดคุณธรรมจริยธรรม

ด้วยเจตนารมณ์ของกฎหมาย นโยบาย และสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น สะท้อนถึงความเข้มแข็ง การดำรงอยู่ และการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้มั่นคง ขึ้นอยู่กับการเผยแผ่

การถ่ายทอด การสร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นของพระสงฆ์ในสังคม โดยพระสงฆ์จะกระทำกิจกรรมเหล่านั้นได้ ต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐ สังคม และประชาชนร่วมด้วย เนื่องจากพระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญโดยเป็นเครื่องมือในการช่วยรัฐให้มีการปกครองที่ดี ช่วยพัฒนาประเทศ ช่วยจัดระเบียบสังคม ศาสนากับรัฐมีความสัมพันธ์แบบพึ่งพิงกัน (Reciprocal relationship) ทั้งร่วมมือกันและเอื้อประโยชน์แก่กัน แต่เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เสมอภาคกัน โดยรัฐจะอยู่เหนือกว่าศาสนาทางด้านกายภาพ รัฐมีหน้าที่ทำนุบำรุง สนับสนุน ให้การอุปถัมภ์ ค้ำครอง ส่งเสริมการพัฒนางานพระพุทธศาสนา นอกจากรัฐแล้วพระสงฆ์ต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการอุปถัมภ์ด้านปัจจัย 4 การสนับสนุนการเผยแผ่หลักคำสอน การให้ความร่วมมือในกระบวนการพัฒนาต่าง ๆ ส่วนพระสงฆ์มีหน้าที่เป็นเนืองนิตย์ในการอุปการะตอบแทนประชาชน เช่น การให้ธรรมทาน การช่วยชี้ทางบรรเทาให้พ้นจากทุกข์ด้วยวิธีกาต่าง ๆ ที่เหมาะสมในแต่ละบริบทของสังคม

จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงพระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศไทย ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมไทย” เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ประกอบกับช่วยเสริมสร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนาให้กับพุทธศาสนิกชน ตลอดจนการส่งเสริมความร่วมมือและความปรองดองสมานฉันท์ในทุกภาคส่วน เพื่อให้บ้านเมืองมีความสงบเรียบร้อยและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาเสถียรภาพการเมืองการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคงและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม ที่ส่งผลให้พระสงฆ์มีความตระหนักรู้ว่าตนควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบรรเทาปัญหาและพัฒนาสังคมไทย
2. เพื่อศึกษาการดำเนินกิจกรรม ปัญหา และอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาสังคมไทย
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาสังคมไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Criterion Based Selection) และการเลือกตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) จำนวน 20 รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน 14 คน รวมทั้งสิ้น 34 รูป/คน การเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลปฐมภูมิ ข้อมูลทุติยภูมิ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสนทนากลุ่มเฉพาะ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาความ (Descriptive Interpretation)

ผลการวิจัย

1. ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม ที่ส่งผลให้พระสงฆ์มีความตระหนักรู้ว่าตนควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบรรเทาปัญหาและพัฒนาสังคมไทย

ผลการวิจัยพบว่า จากการพัฒนาประเทศสู่ความทันสมัยนั้นมีการบวนการที่สลับซับซ้อน เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านใดย่อมส่งผลกระทบต่อและมีความเชื่อมโยงไปสู่มิติด้านอื่น พระสงฆ์ถือเป็นชุมชนหนึ่งในสังคมที่มีหน้าที่ทำคุณประโยชน์ให้กับชุมชนที่ได้รับความเดือดร้อนให้ได้รับการบรรเทาทุกข์ ด้วยเหตุผล 3 ประการ คือ 1) การดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ต้องอาศัยปัจจัยสี่จากชาวบ้าน 2) สถานการณ์ในสังคมทั้งทางบวกและทางลบย่อมส่งผลต่อการดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนาและตัวพระสงฆ์ และ 3) พระสงฆ์ผู้ตั้งอยู่ในสัทธรรมเป็นผู้มีเมตตาธรรมต่อผู้อื่น อีกทั้งยังมีหน้าที่ในกิจการคณะสงฆ์ 6 ด้าน คือ ด้านการปกครอง ศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา สาธารณูปการ และสาธารณสงเคราะห์ อันมีเจตจำนงเพื่อเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลสังคมทุกระดับชั้นให้ดีขึ้น เห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในภาคตะวันออกของ 4 จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ชาวบ้านต้องประสบกับสภาวะปัญหาด้านเศรษฐกิจ คือ 1) ปัญหาความยากจน 2) ปัญหาผลกระทบจากวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด 19 และ 3) ปัญหาผู้สูงอายุ และสภาวะปัญหาด้านสังคม คือ 1) ปัญหาการขาดศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรมของคนในสังคม 2) ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา 3) ปัญหาสิ่งแวดล้อม และ 4) ปัญหาการเสื่อมศรัทธาในพระพุทธศาสนา จึงส่งผลให้พระสงฆ์บางรูปมีความตระหนักรู้โดยสอดคล้องกับข้อผูกพันต่อกันในรูปแบบการตอบแทน รวมถึงเห็นความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น จึงพยายามเข้ามามีส่วนร่วม

ในการช่วยแบ่งเบาภาระจากภาครัฐในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาสังคมไทย เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเข้มแข็ง ปลอดภัยจากความยากจน ความไม่รู้ ความเจ็บไข้ได้ป่วย การมีส่วนร่วมคือสำนึกทางสังคมอย่างเป็นธรรมชาติที่สุด และเป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการพัฒนาสังคมให้เกิดความสงบสุข

2. การดำเนินกิจกรรม ปัญหา และอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาสังคมไทย

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคมไทยใน 4 ด้าน คือ ด้านศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา และการสาธารณสงเคราะห์ พระสงฆ์ได้แสดงออกด้วยการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จากการเป็นผู้ริเริ่มโครงการ และการมีส่วนร่วมในโครงการของภาครัฐ และภาคเอกชน แต่ทั้งนี้การดำเนินกิจกรรมการพัฒนานั้นมีทั้งประสบความสำเร็จ และเกิดปัญหาอุปสรรคขณะดำเนินกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพระสงฆ์นักพัฒนาตัวอย่าง โดยสรุปเป็นภาพรวม ดังนี้

2.1 การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ 1) ปัญหาความยากจน หรือขาดโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร ตลอดจนไม่สามารถเข้าถึงบริการและความช่วยเหลือจากภาครัฐ เช่น ด้านการศึกษา การดำเนินกิจกรรม คือ มีการรับอุปการะเด็กยากจน เด็กชาวเขามาดูแลให้การศึกษาเล่าเรียนฟรี ให้ความรู้คู่คุณธรรมจนเจริญเติบโต ทำงานเลี้ยงชีพได้ แต่พบปัญหาและอุปสรรค คือ ต้องใช้ค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีเด็กที่อยู่ในความดูแลจำนวนมาก ต้องขอการสนับสนุนจากบุคคลภายนอก ชาวบ้านบางกลุ่มเกรงว่าจะสร้างภาระให้ชุมชนรอบวัด 2) ปัญหาผลกระทบวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 การดำเนินกิจกรรม คือ จัดน้ำ ไฟฟ้า จัดอาคารสถานที่ให้บริการ แจกเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็น ใช้พื้นที่วัดในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ทำให้บรรเทาความเดือดร้อนได้ แต่พบปัญหาและอุปสรรค คือ ประชาชนขาดความเข้าใจที่ถูกต้องในการดูแลตนเอง ผู้ที่ติดเชื้อมีต้องหยุดงานทำให้ขาดรายได้ จึงกระทบความเป็นอยู่

2.2 การพัฒนาด้านสังคม ได้แก่ 1) ปัญหาการขาดศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรมของคนในสังคม อันเป็นต้นเหตุนำมาซึ่งปัญหาอาชญากรรม เสพติด ลักขโมย ทุจริตคอร์รัปชัน สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ อาชญากรรม ฯลฯ การดำเนินกิจกรรม เช่น จัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม สำนักศาสนศึกษาสำหรับศึกษาแผนกธรรม-บาลี โครงการพระวิทยากรอบรมคุณธรรมและจริยธรรม ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โครงการเหล่านี้เป็นการปลูกฝังคุณธรรม

จริยธรรมแก่เยาวชน ให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม นำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง สร้างจิตสำนึกในทางที่ดี ในด้านของชาวบ้านและประชาชนทั่วไป มีจัดให้ความรู้ทางด้านบาลีศึกษา ธรรมศึกษา โครงการหมู่บ้านศีล 5 โครงการพัฒนาคนให้มีความเป็นผู้นำ โครงการวัดประชารัฐ สร้างสุข ชุมชนคุณธรรม เป็นต้น 2) ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มักมีสาเหตุมาจากความยากจน การแก้ไขปัญหานี้ คือ การจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกสามัญ และด้านการศึกษาสงเคราะห์ มีการตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ รวมทั้งการมอบทุนการศึกษาแก่เยาวชนในสถานศึกษาอื่น ๆ แก่เยาวชนที่ประพฤติดี แต่ขาดทุนทรัพย์ในการศึกษา แต่พบปัญหาอุปสรรค คือ ขาดงบประมาณ และไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน

การดำเนินกิจกรรมการพัฒนาของพระสงฆ์ที่กล่าวข้างต้น พระสงฆ์นักพัฒนามีการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการพัฒนา เช่น หลักไตรสิกขา อิทธิบาท 4 สังคหวัตถุ 4 สาราณียธรรม 6 สปัจริยธรรม 7 โยนิโสณมสิการ และหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

3. แนวทางการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาสังคมไทย

ผลการวิจัยพบว่า สามารถแบ่งออกเป็น 2 แนวทาง ดังนี้

3.1 การพัฒนาบทบาทพระสงฆ์จากภายใน ได้แก่ 1) การพัฒนาศักยภาพของตนเอง จากการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรมให้สูงขึ้น และมีความแตกฉานในองค์ความรู้ รู้ลึก รู้รอบ ยึดหลักการดำเนินงานพัฒนาสังคมด้วยทางสายกลาง ใช้ปัญญาในทางธรรมกำกับปัญญาในทางโลกในการสานประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และคนรุ่นต่อไป 2) ต้องปฏิบัติตนตามพระวินัยอย่างเคร่งครัด และตั้งมั่นอยู่ในพระสัทธรรม 3 คือ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ และ 3) ต้องมีการปฏิรูปการปกครองคณะสงฆ์และการศึกษาของสงฆ์ เพื่อคัดกรองคนดีเข้ามาในสถาบันสงฆ์และพัฒนาพระสงฆ์ให้มีความรู้ความสามารถอำนวยความสะดวกต่อสังคมและพระพุทธศาสนา

3.2 การพัฒนาบทบาทพระสงฆ์จากภายนอก ได้แก่ 1) การสร้างภาคีเครือข่าย และ 2) การบูรณาการและการวางแผนที่เป็นระบบในการสร้างกลยุทธ์ใหม่ ๆ ในการพัฒนา โดยมีการเข้าอบรม ศึกษาดูงาน การมีส่วนร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชน และมหาวิทยาลัยที่จัดทำโครงการต่าง ๆ หรือขอความร่วมมือจากองค์กรเหล่านั้น แล้วนำมาปรับใช้ให้เข้ากับสถานการณ์และบริบทของชุมชน สังคม และประเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อความมั่นคงและยั่งยืนในสังคมไทยและพระพุทธศาสนา

อภิปรายผล

1. ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม ที่ส่งผลให้พระสงฆ์มีความตระหนักรู้ว่าตนควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบรรเทาปัญหาและพัฒนาสังคมไทย

สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สาเหตุมาจากแนวทางการพัฒนาประเทศสู่ความทันสมัยในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีกระบวนการที่สลับซับซ้อน เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านใดย่อมส่งผลกระทบต่อเชื่อมโยงไปสู่ด้านอื่นด้วย พระสงฆ์นักพัฒนาได้เห็นความเดือดร้อนของชาวบ้านในชุมชนของตนเองและสังคมที่เกิดขึ้นจากสภาพปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาความยากจน ผลกระทบจากโควิด 19 ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การขาดคุณธรรมจริยธรรม และวิกฤตความเสื่อมศรัทธาในพระพุทธศาสนา พระสงฆ์จึงเกิดความตระหนักรู้ว่าควรมีส่วนร่วมในการบรรเทาปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและสังคม ดังเช่น พระสงฆ์นักพัฒนาที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ดังนี้ พระครูสรวิชัย (มหาวิระ มหาวิโร) จังหวัดชลบุรี จากทัศนคติของท่านเห็นว่างานพัฒนาของพระสงฆ์ไทยได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาสังคมตั้งแต่สมัยโบราณ และได้ทวีความสำคัญมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาที่ได้รับการร้องขอจากรัฐบาล การให้ความร่วมมือกับภาครัฐ หรือโครงการต่าง ๆ ที่ตนเองเป็นผู้ริเริ่มขึ้น ทั้งนี้พระครูสังฆวิสุทธิคุณ ดร. จังหวัดระยอง กล่าวว่า พระสงฆ์เป็นสาวกของพระพุทธองค์ มีหน้าที่ในการเผยแผ่หลักคำสอนและช่วยเหลือชาวบ้านที่เดือดร้อนให้พ้นทุกข์ และการช่วยเหลือมีหลายวิธีด้วยกัน เมื่อสังคมเปลี่ยนบริบทพื้นที่แต่ละท้องถิ่นย่อมเปลี่ยนแปลงตาม สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นความท้าทายที่พระสงฆ์จะต้องศึกษาเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ที่มีสู่ “บวร” คือ บ้าน วัด โรงเรียน” ในด้านของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต จังหวัดตราด กล่าวว่าจากการครองเพศบรรพชิตได้มุ่งศึกษาพระปริยัติธรรม การฝึกปฏิบัติกรรมฐาน รวมถึงออกธุดงค์ไปทั่วประเทศ ได้พบเห็นปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ การประกอบอาชีพ การศึกษา ความยากจน จึงตระหนักรู้ว่า พระเราไม่สามารถจะเทศน์สอนธรรมะอย่างเดียวได้ เมื่อชาวบ้านเดือดร้อนประสบทุกข์ พระสงฆ์ต้องรู้จักวิธีสอนให้ชาวบ้านคิดเป็นทำเป็น จึงเริ่มทำการศึกษาคู่มือเงินเพื่อช่วยเหลือชาวบ้านจากกลุ่มออมทรัพย์ของครูชบ ยอดแก้ว จึงเกิดการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์จังหวัดตราดขึ้น รวมถึงพระครูสุวรรณโพธิ์ธรรม (มนัส ขนติธมโม) จังหวัดจันทบุรี กล่าวว่า เมื่อเห็นชาวบ้านเดือดร้อนจากการถูกยึดที่ดินทำกิน เสียค่าดอกเบี้ยยแพง เป็นหนี้สิน ถูกทุบตี ท่านจึงศึกษากลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์กับพระอาจารย์สุบิน ปณีโต เพื่อจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์จังหวัดจันทบุรีในดำเนินการแก้ปัญหาและบรรเทาความเดือดร้อนให้ชาวบ้าน ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ สุขสำราญ (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาตามแนวพุทธศาสนา กรณีศึกษาพระสงฆ์นักพัฒนา” ผลการวิจัยพบว่า 1) พระสงฆ์สมควรเข้าร่วมในการพัฒนาสังคม เพราะถือเป็นหน้าที่โดยตรงและถูกต้องทั้งทางธรรมและทางโลก 2) พระสงฆ์จำต้องเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาเพราะหากจะรอแต่ภาครัฐจะไม่ทั่วถึง อีกทั้งข้าราชการไม่เข้าใจปัญหาของชาวบ้านอย่างแท้จริง 3) พระสงฆ์ถือว่าทางธรรมกับทางโลกมีบางอย่างอยู่ร่วมกัน มิใช่แยกกันหรือห่างเหินต่อกัน และ 4) พระสงฆ์เป็นคนกลางไม่มีชั้นวรรณะ เมื่อทางฝ่ายบ้านเมืองไม่สามารถเข้าไปพัฒนาหรือช่วยเหลือชาวบ้านในบางท้องที่ได้ พระสงฆ์จึงจำเป็นต้องออกไปช่วยเหลือชาวบ้าน

2. การดำเนินกิจกรรม ปัญหา และอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาสังคมไทย

บทบาทของพระสงฆ์นั้นมีความเกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์ตามวิถีชีวิตชาวพุทธและคนในสังคมไทยตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย และตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน สอดคล้องกับ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2543) กล่าวไว้ว่าพระสงฆ์จึงควรเข้าไปมีบทบาทหน้าที่ต่อสังคมตามหลักพุทธธรรมตามสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตและการบำเพ็ญภาวนาของพระสงฆ์ ด้วยเหตุผล 3 ประการ คือ 1) การดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ต้องอาศัยปัจจัยสี่ที่ชาวบ้านถวาย 2) สภาพและเหตุการณ์ในสังคมย่อมมีผลเกี่ยวข้องกับการบำเพ็ญสมณธรรม และ 3) โดยคุณธรรม คือ เมตตาธรรม พระสงฆ์จะต้องช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ ทั้งนี้จากบทบาทพระสงฆ์นักพัฒนาที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา และนำมาเป็นตัวอย่างเป็นกรณีศึกษา โดยมุ่งเน้นบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์จากการดำเนินกิจกรรมการพัฒนา ปัญหา และอุปสรรค พบว่า

2.1 การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ 1) ปัญหาความยากจน เป็นการขาดแคลนหรือขาดโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร ตลอดจนไม่สามารถเข้าถึงบริการและความช่วยเหลือจากภาครัฐ เช่น ด้านการศึกษา การดำเนินกิจกรรม คือ พระมงคลโมลี วิ. (สมบุญ โสภโณ) วัดทุ่งเหียง จังหวัดชลบุรี ให้การอุปการะด้านการศึกษาสงเคราะห์ มีการรับอุปการะเด็กยากจน เด็กชาวเขมาดูแลให้การศึกษาเล่าเรียนฟรี โดยการจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ให้ความรู้คู่คุณธรรมจนเจริญเติบโต ทำงานเลี้ยงชีพได้ สอดคล้องกับพระภาณุวัฒน์ เลิศประเสริฐพันธ์ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์จีนนิกาย” ผลการวิจัยพบว่า ในปัจจุบันการจัดการศึกษารูปแบบโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ เพื่อเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่เยาวชน พร้อมมีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และ

สร้างศาสนทายาทเพื่อเป็นกำลังสำคัญของพระพุทธศาสนา และช่วยสร้างคุณประโยชน์สู่สังคม และ 2) ปัญหาผลกระทบของโควิด 19 พระครูวิสารสุตากร วัดช่องแสมสาร พระครูอุดมธรรมรส ,ดร. วัดนอก พระอาจารย์จันทรรमानุกร เขื่อนเกตุ วัดโพธิ์ตัดตาราม จังหวัดชลบุรี และพระครูโสภณศาสนานุรักษ์ วัดบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี ได้ดำเนินกิจกรรมจัดโครงสร้างพื้นฐาน น้ำ ไฟฟ้า สถานที่ให้บริการ แจกเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็น ใช้พื้นที่วัดในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ทำให้บรรเทาความเดือดร้อนได้ พบปัญหาอุปสรรค คือประชาชนในชุมชนไม่มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการดูแลตนเอง ส่วนผู้ที่ติดเชื้อมีต้องหยุดงานทำให้ขาดรายได้ อีกทั้งพระครูสังฆวิสุทธิคุณ ดร. วัดซากผักกูด จังหวัดระยอง ได้จัดโครงการเผาศพผู้ติดเชื้อโควิด โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับพระสุธีรัตนบัณฑิต เจ้าอาวาสวัดสุทธิวาราม ได้ถอดบทเรียนเป็น 3 ประเด็น คือ 1) จัดเตรียมด้านโครงสร้างพื้นฐาน อาคารสถานที่ น้ำ ไฟฟ้า เครื่องอุปโภค รวมถึงการจัดการขยะติดเชื้อ 2) จัดระบบการดูแลรักษาผู้ป่วย จากแพทย์ พยาบาล ทีมจิตอาสา 3) จัดระบบกองกำลังสนับสนุนเรื่องการอยู่การกิน จะได้รับบริจาคจาก วัด ประชาชน และพระมหาเถระที่ให้การสนับสนุน สิ่งสำคัญเมื่อเกิดวิกฤตขึ้นทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมช่วยกันดูแลสังคมในทุกระดับ เพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่ของภาครัฐ หรือระบบใดระบบหนึ่ง

2.2 การพัฒนาด้านสังคม ได้แก่ 1) ปัญหาการขาดศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรมของคนในสังคม โดยพระครูอุดมธรรมรส (ชัยยุทธ อสัญญาโณ) ดร. และพระครูโสภิตสุตานุกุล วัดนอก จังหวัดชลบุรี มีการดำเนินกิจกรรม คือ จัดตั้งโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โครงการบรรพชา อุปสมบท พระภิกษุสามเณร และการปฏิบัติธรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ช่วยพัฒนาคุณภาพจิตใจ มีสติ เกิดปัญญา และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนตามมารยาทชาวพุทธที่ดีได้อย่างเหมาะสม ขณะที่พระครูสังฆวิสุทธิคุณ ดร. วัดซากผักกูด พระครูรัตนกรวิสุทธิ (สมหมาย จันทโก) วัดหนองแพบ จังหวัดระยอง ได้จัดนโยบายและหลักสูตรการสอนวิทยาลัยสงฆ์ระยองด้านการเผยแผ่คำสอนสู่สังคม ทำให้นักศึกษาในมหาวิทยาลัยได้รับการปลูกฝังให้เป็นคนดีมีศีลธรรม มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถนำหลักพระพุทธศาสนาไปบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาจิตใจ และการดำรงชีวิตในสังคมได้ 2) ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มีสาเหตุหลักจากปัญหาความยากจน ครอบครัวแตกแยก เยาวชนต้องทำงานเลี้ยงตัวเองและครอบครัวจึงไม่ได้เข้ารับการ ศึกษา พระมงคลโมลี วิ. (สมบุญ โสภโณ) พระครูสรวิชัย วัดทุ่งเหียง, พระมหาไสว สนตม

โน, ดร. วัดช่องแสมสาร, พระครูอุดมธรรมรส, ดร. วัดนอก, พระปลัดสิทธิเดช สีลเตโช, ดร. วัดกลาง และพระอาจารย์จันทรรमानุภรณ์ เย็นเกา วัดโพธิ์ตัดตาราม มีความเห็นอย่างเดียวกันเพื่อเป็นการอนุเคราะห์ให้เยาวชนมีการศึกษาเท่าเทียมกัน เป็นเยาวชนเป็นอนาคตของชาติ จึงดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีและแผนกสามัญศึกษา มีการมอบทุนการศึกษา เป็นผลให้เยาวชนที่มีปัญหาขาดแคลนทุนทรัพย์ได้เข้ามาบรรพชาเป็นสามเณร จะได้รับการศึกษาโดยไม่มีค่าใช้จ่าย มีอาหาร ที่พัก และการดูแลสุขภาพอนามัยให้ ซึ่งสอดคล้องกับ พระเมธีวชิโรดม (วุฒิชัย วชิรเมธี) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระสิงห์ จังหวัดเชียงราย มีแนวคิดเชื่อว่า การพัฒนาจะเกิดขึ้นได้ต้องเริ่มต้นจากบุคคล จึงจัดตั้งมูลนิธิวิมุตตยาลัย ซึ่งวัตถุประสงค์หลักหนึ่งในนั้น คือ ส่งเสริมการศึกษา มุ่งเน้นการมอบทุนการศึกษาให้กับเยาวชนที่ยากจนและต้องการทุนทรัพย์ในการศึกษา จัดทำห้องสมุดให้บริการความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชน จัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาให้มีคุณภาพ

3. แนวทางการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาสังคมไทย

พระสงฆ์และประชาชนต่างมีบทบาทหน้าที่ต่อกันในการร่วมกันพัฒนาสังคมให้เกิดสันติสุข และสันติภาพ จึงเกิดแนวทาง “พุทธศาสนาเพื่อสังคม” ขึ้นมา เป็นการแสดงถึงบทบาทและความสัมพันธ์ของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชน ต่อสังคมไทย และต่อประเทศชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร (2548) เห็นว่า พระพุทธศาสนาเพื่อสังคมเป็นขบวนการของพระพุทธศาสนาแนวใหม่เพื่อแก้ไขปัญหาสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ โดยมุ่งเน้นว่าพระพุทธศาสนากับสังคมต้องผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ห้ามแยกออกจากกัน เป็นแนวคิดที่มุ่งสร้างเสริมกิจกรรมเพื่อตอบสนองปัญหาสังคมและเป็นการตีแผ่พุทธธรรมให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับปัญหาใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน ดังนั้น จากการดำเนินกิจกรรมของพระสงฆ์นักพัฒนาตัวอย่างใน 4 จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา และพบปัญหา อุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม สรุปเป็นภาพรวมเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาสังคมไทย ให้เจริญก้าวหน้า บรรเทาความทุกข์ ความเดือดร้อนของประชาชนได้ถูกต้อง ตรงประเด็น เหมาะสมกับบุคคลและกาลเวลา จากการศึกษา สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาได้ ดังนี้

3.1 การพัฒนาบทบาทพระสงฆ์จากภายใน ได้แก่ 1) การพัฒนาด้านการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นทั้งทางโลกและทางธรรม ด้วยการศึกษาทางโลกจะเป็นการศึกษาแนววิทยาศาสตร์ ที่เป็นการทดลอง วิเคราะห์ วิจัย ทำให้เกิดปัญหา เกิดแนวคิด มุมมอง วิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและรอบด้าน ส่วนการศึกษาทางธรรมนั้น ทำให้มีความรู้ด้านหลักธรรมที่แตกฉาน

เข้าถึงแก่นธรรม และสามารถนำมาประยุกต์และบูรณาการในการอบรม สั่งสอน และการดำรงชีวิตและพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสมและทันสมัย สอดคล้องกับแนวคิดของพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2564) กล่าวถึงบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อสังคมไทยต้องพึงกระทำ 4 อย่าง คือ ต้องศึกษาแสวงหาความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม ต้องไม่ประพฤติดังสิ่งไม่ดีทั้งปวง ต้องทำให้เห็นแจ้งในจิตใจ และต้องหมั่นพัฒนาให้เกิดความเจริญทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม 2) พระสงฆ์ต้องปฏิบัติตามพระวินัยอย่างเคร่งครัดตั้งมั่นอยู่ในพระสัทธรรม 3 คือ ปรีชาปฏิบัติ ปฏิภาณ สอดคล้องกับแนวคิดพระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ, (2561) พระไพศาล วิสาโล (2565) และ พระอาจารย์สุบิน ปณีโต วัดไผ่ล้อม จังหวัดตราด เห็นว่าพระสงฆ์ต้องมีความสามารถในการเผยแผ่ธรรมให้กับชาวบ้านทันยุคสมัย ทุกวัดควรจะมีอาจารย์สอนวิปัสสนากรรมฐาน พระสงฆ์จำเป็นต้องเข้าใจแก่นธรรม ต้องมีปรีชาและการปฏิบัติควบคู่กัน เพราะถ้าเข้าใจแก่นธรรม คือ ความสุขที่แท้ แล้วการที่จะเผยแผ่ธรรมให้ตรงกับใจของชาวบ้านก็จะเป็นไปได้ง่าย การเผยแผ่ธรรมสมัยนี้ต้องอาศัยวิธีการที่หลากหลายและสร้างสรรค์ จะใช้แต่การเทศน์อย่างเดียวหรือเทศน์แบบเดิมคงไม่พอ ต้องมีกิจกรรมที่สามารถจะชวนคนให้เข้าถึงธรรม ซึ่งกิจกรรมมีหลายอย่างที่สามารถจะทำให้คนซึมซับรับเอาธรรมะได้โดยไม่รู้ตัว รวมถึงต้องรู้จักสงเคราะห์ชาวบ้านทำให้วัดเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนให้ได้

3.2. การพัฒนาบทบาทพระสงฆ์จากภายนอก ได้แก่ 1) การสร้างภาคีเครือข่ายร่วมกัน สามารถเชื่อมโยงได้ในทุกภูมิภาคทั้งภายในและต่างประเทศ สอดคล้องกับพระครูสุวรรณโพธิ์ธรรม (มนัส ขนฺติธมฺโม) วัดโพธิ์ทอง พระครูวิสุทธิธีรธรรม วัดหนองสีงา จังหวัดจันทบุรี พระอาจารย์สุบิน ปณีโต วัดไผ่ล้อม จังหวัดตราด และพระครูวิมลสมันต์ วัดท่าโสม จังหวัดตราด ที่มีการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ซึ่งวัดในจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราดมีทำงานกันเป็นเครือข่ายอย่างดี ส่วนใหญ่เกือบทุกวัดจะให้ความร่วมมือกันในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาสังคม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไข และร่วมพัฒนาเป็นเครือข่ายมีพลังความสามัคคีที่เข้มแข็งมาก สอดคล้องกับงานของพระสุธีรัตนบัณฑิต และคณะ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างสุขภาวะเชิงพุทธของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ในสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่าสามารถพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์ที่เป็นผู้แทนเข้าร่วมอบรม พัฒนาเครือข่ายพระสงฆ์ที่มีความรู้ในการเผยแผ่องค์ความรู้สุขภาวะวิถีพุทธ และการดำเนินกิจกรรมพัฒนาสังคมในหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล และผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ เกิดเครือข่ายที่สนับสนุนกลไกการ

ดำเนินงานได้ทั้งระดับประเทศและระดับพื้นที่ และ 3) การบูรณาการและการวางแผนที่เป็นระบบ พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาของชุมชนตามความสามารถ ความถนัด โดยทำเป็นขั้นตอน มีการวางแผนตามหลักอริยสัจ 4 คือต้องรู้จักทุกข์ของชุมชน รู้สภาพของทุกข์ก่อนว่ามีอะไรบ้าง รู้สมุทัย รู้สาเหตุแห่งทุกข์ รู้นิโรธ ทางแห่งการดับทุกข์ และมรรค วิธีที่จะดับทุกข์ อย่างเหมาะสมกับบุคคล เวลา และสถานที่ ซึ่งสอดคล้องกับพระครูสิริปัญญาโยค (ปัญญา ภูมालา) (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการส่งเสริมสุขภาวะทางสังคมของพระสงฆ์ในสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการบริหารจัดการ มีการวางแผนการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม สามารถส่งเสริมคุณภาพชีวิตและสุขภาวะให้กับประชาชน กระบวนการเชิงจิตวิญญาณ ที่เน้นการบูรณาการอย่างมีคุณภาพของส่วนต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับมิติทาง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

พระสงฆ์ องค์การทางพระพุทธศาสนา นักวิชาการ สื่อมวลชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ต้องแสวงหาจุดร่วมในการระดมสมองในการจัดทำนโยบายพัฒนาสังคมไทยร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

พระสงฆ์ต้องสร้างภาคีเครือข่ายกับองค์กรภาคเอกชน มหาวิทยาลัย มูลนิธิ ในการจัดทำโครงการ หรือการศึกษาดูงานในโครงการต่าง ๆ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชนได้อย่างสร้างสรรค์ และรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงในสังคม

3. ข้อเสนอเพื่อการวิจัย

พระพุทธศาสนากับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในภาคตะวันออก

เอกสารอ้างอิง

พระครูสิริปัญญาโยค (ปัญญา ภูมालา). (2561). รูปแบบการส่งเสริมสุขภาวะทางสังคมของพระสงฆ์ในสังคมไทย. ใน ปริญญานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2543). ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : สหธรรม.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2537). ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติ. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม.

พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2564). พระพุทธศาสนากับการพัฒนาที่ยั่งยืน. การประชุมสัมมนาออนไลน์, สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). เรียกใช้เมื่อ 26 มิถุนายน 2565. จาก

https://www.watprayoon.com/main.php?url=news_view&id=2850&cat=B&table=news

พระไพศาล วิสาโล. (2565). แนวโน้มของวัดในอนาคต วิกฤตและทางออก. เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2565 จาก https://www.bia.or.th/html_th/index.php/site-content/40-news/1149-20220215

พระภาณุวัฒน์ เลิศประเสริฐพันธ์. (2562). การบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์จีนนิกาย. ใน ปริญาปรัชญาคุณานุบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ. (2560). หมู่บ้านรักษาศีล 5 : รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของสังคมไทย. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 6(2).

พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ และคณะ. (2561). พระธรรมทูตสุภาพะ สานพลังสงฆ์ อารังพุทธศาสน์. นนทบุรี : นิติธรรมการพิมพ์.

พระมหาเสรีชน นริสสโร (พันธ์ประโคน) และคณะ. (2558). การป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์ที่ส่งผลต่อวิกฤติศรัทธาของชาวพุทธตามหลักนิติปรัชญา. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระสุธีรัตนบัณฑิต (สุทิตย์ อาภาภโร) และคณะ. (2563). การเสริมสร้างสุขภาวะเชิงพุทธของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ในสังคมไทย. ใน รายงานการวิจัย. นนทบุรี: นิติธรรมการพิมพ์.

- ภุริวัจน์ ปุณยวุฒิปรีดา. (2561). การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาทางพุทธศาสนาในการจัดการ
สิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ของพระสงฆ์นักพัฒนา. ใน ปริญญานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร
ดุุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมบูรณ์ สุขสำราญ. (2530). การพัฒนาตามแนวพุทธศาสนา กรณีศึกษาพระสงฆ์นักพัฒนา.
กรุงเทพมหานคร : พิมพ์สวย.

การบริหารวิชาการในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติ
ธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม

แผนกสามัญศึกษา เขต 8*

Administration Academic in Thailand 4.0 Era of
Phrapariyattidhamma School Administrators Department of
General Education Office of The Phrapariyatidhamma Educational
District Department of General Education District 8

พระมหาชัชวาลย์ ชยาวุฑโฒ (หลอดเพชร)

Phramaha Chatchawan Chayawutto (Longphet)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: chatchawan987999@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการบริหารวิชาการในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 2) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารวิชาการในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยเชิงปริมาณดำเนินการโดยการสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 206 รูป/คน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัจจัยพื้นฐานของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 ส่วนใหญ่เป็นบรรพชิต จำนวน 104 รูป คิดเป็นร้อยละ 50.50 และเป็นฆราวาส จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 49.50 ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน จำนวน 110

*

Received 2 January 2022; Revised 20 April 2022; Accepted 20 May 2022

รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 53.40 รองลงมาเป็นตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 54 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 26.20 และเป็นตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 42 รูป คิดเป็นร้อยละ 20.40 ประสพการณ์ทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตั้งแต่ 5-10 ปี จำนวน 97 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 47.10 รองลงมามีประสพการณ์ทำงาน 1-5 ปี จำนวน 62 รูป/คน คน คิดเป็นร้อยละ 30.10 และมีประสพการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 47 รูป/คน คน คิดเป็นร้อยละ 22.80

2. การบริหารวิชาการในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 สรุปความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 สรุปทุกด้านโดยภาพรวมมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารวิชาการในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 ผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในเรื่องคุณลักษณะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและรัฐธรรมนูญเพื่อการพัฒนาอย่างมีทิศทาง ครูควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายได้คุณภาพและมาตรฐาน และผู้บริหารควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่ายสังคมรูปแบบต่างๆ ส่วนข้อเสนอแนะ ควรมีการศึกษาเรื่องการสร้างความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของท้องถิ่นให้มีความยั่งยืนและเป็นรูปธรรม และควรมีการทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมในยุคดิจิทัล

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการ, ผู้บริหาร, โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the condition of academic administration in Thailand 4.0 era of Phrapariyattidhamma School administrators. Department of General Education Office of Phra Pariyat Dhamma Education Area Department of General Education, District 8 2) To study academic administration in the Thailand 4.0 era of Phrapariyattidhamma School administrators Department of General Education Office of Phra Pariyat Dhamma Education Area Department of General Education, District 8 3) To propose

guidelines for academic administration in the Thailand 4.0 era of Phrapariyattidhamma School administrators. Department of General Education Office of Phra Pariyat Dhamma Education Area Department of General Education, District 8, this research The researcher conducted a mixed method research between quantitative research. (Quantitative Research) and Qualitative Research (Quantitative Research) The quantitative research was conducted by survey (Survey Research) a sample of 206 people/person who are administrators and teachers in Phrapariyattidhamma School. Department of General Education Office of Phra Pariyat Dhamma Education Area the Department of General Education, District 8 collected data by using a 5-level estimation questionnaire at the confidence level of 0.98. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean, and percentage. Standard Deviation and Qualitative Research were conducted by in-depth interviews with 10 key informants/person to support the quantitative data. Use contextual content analysis techniques.

The results showed that : 1. Fundamental factors of administrators and teachers in Phrapariyatti dhamma schools Department of General Education Office of Phra Pariyat Dhamma Education Area General Education Department, District 8, mostly 104 monks, representing 50.50 percent, and 102 lay people, representing 49.50 percent. Most of the respondents' positions were teachers, 110 photos/person, representing 53.40 percent, followed by the position of deputy school director, 54 photos/person, representing 26.20 percent, and 42 school director positions, representing 20.40 percent. Work experience of respondents Most of them are from 5-10 years old, 97 photos/person, representing 47.10 percent, followed by 1-5 years of work experience, 62 photos/person, accounting for 30.10 percent, and have 10 years of work experience. 47 photos/person, representing 22.80% 2. The condition of academic administration in the Thailand 4.0 era of the administrators of

Phrapariyattidhamma School Department of General Education Office of Phra Pariyat Dhamma Education Area Department of General Education, District 8, summarizes the opinions of administrators and teachers in Phrapariyattidhamma School Department of General Education Office of Phra Pariyat Dhamma Education Area General Education Department, District 8, summarizes all aspects as a whole, has opinions. at the highest level when considering each aspect The order from most to least is the development of the learning process. followed by supporting factors Development of quality assurance systems within educational institutions development and use of educational technology media Curriculum development of educational institutions the desired outcome Education supervision Coordinating academic cooperation networks Guidance and enhancement of learner attributes Research to improve the quality of education in the development of learning resources and the measurement and evaluation aspect 3. Problems, obstacles, recommendations, guidelines for academic administration in the Thailand 4.0 era of Phrapariyattidhamma School administrators Department of General Education Office of Phra Pariyat Dhamma Education Area Department of General Education, District 8, administrators should set clear goals for learners' characteristics in line with national and constitutional strategies for directional development. Teachers should develop a variety of learning resources with quality and standards. And administrators should be encouraged to provide education through digital technology and social networks in various forms. feedback section There should be a study on creating academic cooperation in order to develop local education management to be sustainable and concrete. And there should be research on educational management that meets the needs of learners and society in the digital age.

Keywords : Academic administration, administrators, Phrapariyattidhamma School

บทนำ

ยุคสมัยไทยแลนด์ 4.0 นับว่าเป็นการพัฒนาประเทศให้มีความทันสมัย และมีรายได้มากขึ้น เพื่อให้ประเทศก้าวพ้นจากการเป็นประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลาง โดยจะต้องทำการผลิตนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ และสามารถติดต่อกำขายกับต่างประเทศได้ด้วย สำหรับการศึกษาก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะต้องมีการพัฒนา” เพื่อการสนับสนุนให้นโยบายในการพัฒนาประเทศดังกล่าวประสบผลสำเร็จโดยการศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 นั้น จะต้องมีการพัฒนาด้านทักษะภาษาอังกฤษ การนำศาสตร์ทั้ง 4 ด้านซึ่งได้แก่ ด้านวิทยาศาสตร์ด้านเทคโนโลยีด้านวิศวกรรมศาสตร์และด้านคณิตศาสตร์มาบูรณาการร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาหรือสร้างสรรค์และเน้นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม หรือโครงการที่บูรณาการมากขึ้น การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์การปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนาปรับปรุงตำราเรียนให้มีมาตรฐาน 5 ดาว การบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก บทบาทของครูสอน และการใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างไ้ก็ตามการศึกษาไทยในยุค 4.0 จะไม่สามารถขับเคลื่อนไปได้ถ้าไม่มีการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งถือได้ว่าบุคลากรทางการศึกษาเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้ยุทธศาสตร์ต่างๆ ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศศิธรดา แพงไทย, 2559)

โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา มีหลายบทบาทขึ้นอยู่กับภารกิจและกิจกรรมการบริหารซึ่งการบริหารให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้องการบริหารงานการศึกษาในยุคปัจจุบันจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยเฉพาะสังคมแห่งการเรียนรู้ในยุคของเทคโนโลยีในการเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน ผู้บริหารจะต้องแสดงบทบาทอย่างเต็มที่และใช้กลยุทธ์และเทคนิคการบริหารระดับสูงจึงจะสามารถนำพาองค์กร สู่ความสำเร็จ (ศศิธรดา แพงไทย, 2559) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้กำหนดทิศทางในการจัดการศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสวงหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อเป็นการพัฒนาตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาบุคลากรและการบริหารในหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จะต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้น เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ เพื่อให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมคู่กันไปเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ภิกษุสามเณรเป็นศาสนทายาท

ที่ดีมีความรู้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมน้อมนำหลักธรรมและพระวินัยไปประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ชีวิต ทั้งนี้ปัญหาการบริหารสถานศึกษาในยุคสมัยใหม่ไทยแลนด์ 4.0 นั้น อาจทำให้ส่งผลต่อผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไม่สามารถปรับตัวเข้ากับยุคสมัยใหม่ได้ทันทั่วทั้งที่ ทั้งนี้จะเป็นเพราะการเพิ่มศักยภาพทางเทคโนโลยีมาเร็วกว่าเวลาที่จำเป็นทั้งในด้านบุคลากร ความรู้ การบริหารจัดการ เป็นต้น

ในปัจจุบันการศึกษาเป็นเรื่องที่หลายประเทศต่างก็ให้ความสำคัญเพราะการศึกษาคือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพทั้งทางด้านร่างกายและสติปัญญาโดยต่างก็มุ่งเน้นให้บุคลากรของตนสามารถที่จะแข่งขันกับนานาชาติได้ซึ่งรัฐบาลของแต่ละประเทศต่างก็พยายามร่างกฎหมายหรือออกกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้มีความทันสมัยและสามารถนำไปพัฒนาการศึกษาของตน ประเทศไทยจึงได้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 12 ระบุว่า นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง นี้ให้เป็นไปตามที่ กำหนดในกฎกระทรวง และมีกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2548 ขึ้น โดยระบุในข้อ 2 ให้สถาบันพระพุทธศาสนา มีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันพระพุทธศาสนา แบ่งเป็น 2 ระดับ คือการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย และการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกธรรมและบาลีเป็นการจัดการศึกษาให้แก่พระภิกษุสามเณร ซึ่งมีพื้นฐานความรู้ไม่ต่ำกว่า ระดับประถมศึกษาปีที่หกหรือเทียบเท่าและได้ศึกษาวิชาสามัญเพิ่มเติมตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด โดยคำแนะนำของมหาเถรสมาคม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีชั้นเปรียญธรรม 3 ประโยค เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและให้โรงเรียน สำนักศาสนศึกษาและสำนักเรียน ได้รับการสนับสนุนในด้านวิชาการและเงินอุดหนุนจากรัฐ สำหรับการจัดการศึกษาให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ สำนักศาสนศึกษาโรงเรียนหรือสำนักเรียน ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ ส่งเสริม สนับสนุน และให้ข้อเสนอแนะ ให้มีคณะกรรมการโรงเรียน คณะกรรมการสำนักศาสนศึกษา และ

คณะกรรมการสำนักเรียน ทำหน้าที่ กำกับดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียน สำนักศาสนศึกษา สำนักเรียน แล้วแต่กรณีให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและของมหาเถรสมาคม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

อย่างไรก็ตามแม้ว่าการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจะเสริมสร้างคุณประโยชน์การศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ได้พบแสงสว่างทางปัญญาอย่างมากก็ตามแต่จากการดำเนินงานที่ผ่านมาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อยู่ในขอบเขตจำกัดและไม่สามารถสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและยังประสบกับสภาพและปัญหาการบริหารงาน ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคลากร และด้าน

การบริหารงานทั่วไปมาก สอดคล้องกับรายงานการประชุมประธานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กล่าวว่าการบริหารการจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ขาดความชำนาญในการวางแผนบริหารจัดการขาดครูสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ต้องอาศัยครูพิเศษจากหน่วยงานและโรงเรียนอื่นครูและบุคลากรขาดขวัญกำลังใจ ไม่มีความมั่นคงในวิชาชีพ เนื่องจากเป็นลูกจ้างของโรงเรียน ครูส่วนใหญ่ไม่ได้รับค่าตอบแทนตามวุฒิขาดสวัสดิการ เป็นเหตุให้ครูและบุคลากรมีอัตราการเข้าออกอยู่บ่อยครั้งและสถานศึกษา ส่วนใหญ่ขาดงบประมาณ ขาดเอกสารตำราเรียน คู่มือครูวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนและอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ต้องใช้ศาลาวัดหรือกุฏิเป็นสถานที่ทำการเรียนการสอนจึงทำให้การบริหารโรงเรียนไม่เป็นที่แพร่หลายและทำให้การบริการแก่ประชาชนผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรดังจะเห็นได้จากจำนวนโรงเรียน ครูอาจารย์และนักเรียนทั้งประเทศที่ขยายและเพิ่มขึ้นเล็กน้อย (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2556)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยที่สนใจที่จะศึกษาการบริหารวิชาการในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารวิชาการในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารวิชาการในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed-Method Research) ซึ่งใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 และครูผู้สอน ปีการศึกษา 2564 มีจำนวน 42 โรงเรียน จำนวน 442 รูป/คน

1.1 กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 และครูผู้สอน ปีการศึกษา 2564 มีจำนวน 42 โรงเรียน จำนวน 206 รูป/คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเชิ้และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด. 2554) โดยการ สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) กลุ่มย่อยโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลากจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.2 กลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 รูป/คน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 รูป/คน ในโรงเรียน สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 8 สำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2564 รวมทั้งสิ้น 10 รูป/คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) และสัมภาษณ์จนเกิดการอิ่มตัวของข้อมูล

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย 2 ชนิด คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

แบบสอบถามมี 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพการดำรงตำแหน่งขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารวิชาการในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8

ตอนที่ 3 เป็นแนวทางในการบริหารวิชาการในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 จำนวน 12 ด้าน ได้แก่

2.2 แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ใช้สำหรับสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมายจำนวน 10 รูป/คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 รูป/คน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 รูป/คน ในโรงเรียน สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 8 สำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2564 รวมทั้งสิ้น 10 รูป/คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการดังนี้

3.1 ขออนุญาตจากบัณฑิตจากวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เกี่ยวกับการขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

3.2 ส่งหนังสือพร้อมแบบสอบถามเพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยจากโรงเรียนในสังกัด สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 8 สำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

3.3 ส่งแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จำนวน 206 ฉบับ พร้อมทั้งหนังสือขอความอนุเคราะห์/กลุ่มตัวอย่างพร้อมแบบสอบถาม

3.4 เก็บรวบรวมข้อมูลคืนมาให้ได้ครบทั้ง 206 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตามเกณฑ์ แล้ว

นำมาจัดกระทำข้อมูลให้มีฉบับสมบูรณ์ทุกฉบับ

3.5 นำข้อมูลไปวิเคราะห์ตามโปรแกรมสำเร็จรูปต่อไป

3.6 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 ท่าน และรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงบูรณาการต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยการหาจำนวนและค่าร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ระดับการบริหารวิชาการในยุศไทยแลนด์ 4.0 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนตามมาตรฐานทั้งโดยภาพรวมหลายด้านและหลายข้อและนำมาเปรียบเทียบเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert, 1970) และแปลผลดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับ มากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับ มาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับ ปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับ น้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับ น้อยที่สุด

4.3 วิเคราะห์แนวทางในการบริหารวิชาการในยุศไทยแลนด์ 4.0 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 โดยการหาความถี่และร้อยละโดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ (In - Depth Interview) และจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open - ended Questionnaire) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การบริหารวิชาการในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารวิชาการในยุคไทยแลนด์ 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 โดยภาพรวม

ที่	ภาพรวม	สภาพการบริหารวิชาการ (n = 206)			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	ด้านปัจจัยสนับสนุน	4.73	0.60	มากที่สุด	2
2	ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.54	0.61	มากที่สุด	5
3	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.61	0.59	มากที่สุด	1
4	ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.46	0.83	มาก	11
5	ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.55	0.62	มากที่สุด	4
6	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.48	0.61	มาก	8
7	ด้านการแนะแนวและการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียน	4.49	0.60	มาก	10
8	ด้านการวัดประเมินผล	4.34	0.80	มาก	12
9	ด้านการนิเทศการศึกษา	4.52	0.59	มากที่สุด	8
10	ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.56	0.67	มากที่สุด	3
11	ด้านการประสานเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ	4.50	0.63	มาก	9
12	ด้านผลลัพธ์ที่พึงประสงค์	4.53	0.65	มากที่สุด	7
ภาพรวม		4.51	0.59	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 สรุปทุกด้าน โดยภาพรวมมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ($\bar{x}$ = 4.61) รองลงมาด้าน

ปัจจัยสนับสนุน ($\bar{x} = 4.57$) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.65$) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{x} = 4.55$) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.54$) ด้านผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ($\bar{x} = 4.53$) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{x} = 4.52$) ด้านการประสานเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ($\bar{x} = 4.50$) ด้านการแนะแนวและการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียน ($\bar{x} = 4.59$) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{x} = 4.48$) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.56$) และด้านการวัดประเมินผล ($\bar{x} = 4.34$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 สรุปทุกด้านโดยภาพรวมมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยภาพรวมผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะหรือพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนโดยตรง มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยอิงเป้าหมายและตัวชี้วัดตามแผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2560-2579 เพิ่มเวลาให้กับการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 หลักสูตรสถานศึกษามีลักษณะกระชับ และสามารถบูรณาการ เพื่อสร้างนักเรียนที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในโลกศตวรรษที่ 21 และมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะ 3 ด้านได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมทักษะสารสนเทศสื่อเทคโนโลยี ทักษะชีวิต และการประกอบอาชีพ

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านทรัพยากรและช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม มีการพัฒนาวิธีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้อง รองรับกับไทยแลนด์ 4.0 เพื่อให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด ให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเองหรือออกแบบการเรียนรู้ร่วมกับครูมีความสุข สนุกกับการเรียนรู้และประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ และใช้วิธีการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานกระตุ้น

ให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีการตั้งคำถามและอภิปรายร่วมกัน ครูเปลี่ยนบทบาทจากผู้ตั้งคำถามเป็นผู้ตอบคำถาม

ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ สนับสนุนให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกัน สร้างวัฒนธรรมการแบ่งปันและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการวางแผนนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ หรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยพิจารณาถึงความสอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา สร้างความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน มูลนิธิ สถาบัน องค์กรต่าง ๆ ในสังคมในการจัดหา ทำแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทันสมัยสอดคล้องกับยุคดิจิทัล พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีความยั่งยืนหลากหลาย ทันสมัย น่าสนใจ เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ สะอาดปลอดภัยและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายได้คุณภาพและมาตรฐานที่ผู้เรียนรวมถึงผู้สนใจสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยภาพรวมผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มีการประเมินผล ติดตามการใช้สื่ออุปกรณ์เทคโนโลยีอยู่เป็นระยะเพื่อปรับปรุงระบบให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ส่งเสริมสนับสนุนการผลิตและการพัฒนาสื่อรูปแบบต่างๆ ทั้งในลักษณะสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน สามารถเชื่อมโยงกับระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยเข้าถึงได้ง่าย ไม่มีค่าใช้จ่าย

ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มีการวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับนำไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างแท้จริง ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่ายสังคมรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อนวัตกรรมใหม่ มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัยกับนักวิชาการสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนรวมถึงภาคประชาชนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นการประสานความร่วมมือระหว่างผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและผู้เชี่ยวชาญเชิงเนื้อหาสาระที่เป็นบริบทของท้องถิ่นและโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูนำวิธีการแก้ปัญหาจากงานวิจัยที่มีอยู่แล้วมาใช้ประโยชน์และต่อยอด เป็นทั้งผู้วิจัยและผู้ใช้งานวิจัย และมีการกำกับดูแลและพัฒนาผู้เรียนเรื่องการรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี สามารถใช้ได้อย่างถูกวิธีและเกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้พื้นฐานของการสร้างวินัยให้กับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ด้านการแนะแนวและการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียน โดยภาพรวมผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ได้แก่ พัฒนาทักษะและความสามารถของครูที่ทำหน้าที่แนะแนวให้ทันสมัย รู้กว้าง รู้ลึก มีทักษะในการสื่อสารและการใช้เครื่องมือดิจิทัล การแนะแนวเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครูนักจิตวิทยาและกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เพื่อการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้กว้างขึ้น ครูทุกคนต้องสามารถทำหน้าที่แนะแนวได้อย่างเหมาะสม มีเทคนิคในการแนะแนวที่ช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนและเป็นมิตรกับผู้เรียน และมีการจัดทำฐานข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อใช้ประโยชน์ในการแนะแนวบนฐานข้อมูลที่มากพอและเป็นจริง

ด้านการวัดประเมินผล โดยภาพรวมผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ได้แก่ พัฒนารูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมาตรฐาน เป็นมาตรฐานเดียวกัน สามารถนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ได้จริง มีการพัฒนาระบบการวัดประเมินผลเป็น digital testing หรือรูปแบบใหม่ๆ ที่สะดวกและประหยัดค่าใช้จ่ายพัฒนาครูให้มีความรู้ในการออกแบบการวัดและประเมินผลที่มุ่งวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็ก เน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงานและความสามารถในการแก้ปัญหา และมีการพัฒนาระบบการวัดประเมินผลของโรงเรียนให้สามารถวัดได้อย่างรอบด้าน ทุกมิติ ตามสภาพจริงและนำผลการประเมินมาปรับปรุงโดยให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการประเมินตัวเอง

ด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ พัฒนาครูให้สามารถนิเทศตนเองได้ (self supervice) ตระหนักด้วยตัวเอง โดยใช้วิธีกระตุ้นเร้า (growth mindset) สนับสนุนให้ครูที่มีวิทยฐานะสูงกว่าเป็นผู้นำในการนิเทศครูภายในโรงเรียน มีคณะกรรมการในการนิเทศทั้งในระดับสำนักเขตการศึกษาฯ และระดับสถานศึกษา มีการสร้างความตระหนักร่วมกันถึงวัตถุประสงค์ในการนิเทศและสร้างการยอมรับซึ่งกันและกันและมีความเป็นกัลยาณมิตร ใช้การนิเทศแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูผู้บริหาร เน้นการนิเทศแบบลงสนามจริงเพื่อดูผลผลิต ผลลัพธ์ที่ได้อย่างสม่ำเสมอ มุ่งนิเทศเพื่อการพัฒนาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือเข้าใจ เข้าถึง พัฒนาปรับแนวคิดในการนิเทศจากการบอกหลักวิชาความรู้ต่าง ๆ มาเป็นการชี้แนะให้ครูเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนเครื่องมือในการช่วยเหลือครู และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองหรือใครก็ตามสามารถเข้ามาสังเกตการสอนได้อย่างโปร่งใสเพื่อประโยชน์ในการประสัมพันธ์โรงเรียน

ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การประกันคุณภาพควรเป็นกระบวนการ

ที่มุ่งการพัฒนาเป็นหลัก โดยเน้นการตรวจสอบ 3 ด้าน คือ หลักสูตร การบริหารจัดการตามบริบทของสถานศึกษา และคุณลักษณะของผู้เรียน มีตัวชี้วัดและเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานกลางสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ร่วมกับตัวชี้วัดและเกณฑ์ที่อิงตามบริบทของสถานศึกษา ทั้งนี้ต้องไม่มากเกินไปและสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ สถานศึกษามีการปฏิบัติตามแผนงานโครงการที่ตอบสนองมาตรฐานอย่างแท้จริงและดำเนินการเป็นระบบวงจรคุณภาพ (PDCA) มีการทำประกันคุณภาพที่จริงจัง ไม่สร้างภาพสมำเสมอและดำเนินการตามแนวทางของกฎกระทรวงเรื่องการประกันคุณภาพภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และมีระบบฐานข้อมูลกลางอิเล็กทรอนิกส์ของสถานศึกษาที่สามารถเชื่อมโยงกับระบบการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก

ด้านการประสานเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ โดยภาพรวมผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ได้แก่ สร้างความตระหนักแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 วัด โรงเรียน ชุมชน สถานศึกษาในแต่ละระดับรวมถึงองค์กรที่จัดการศึกษา ควรมีการวางแผนและตั้งเป้าหมายในการจัดการศึกษาร่วมกันสถานศึกษามีการจัดทำโครงการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อการสนับสนุนงบประมาณและส่งเสริมการพัฒนาร่วมกับหน่วยงาน สถาบันอื่นที่จัดการศึกษาอย่างรอบด้าน สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้งครอบครัว ประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน และพัฒนาระบบการพัฒนาวิชาชีพครูด้วยการส่งเสริมให้มีชุมชนและการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ PLC เพื่อให้ครูเกิดการพัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียนทั้งในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษา รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างสังคมครูที่เข้มแข็งในการพัฒนาตนเองและนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ

ด้านผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ผู้เรียนมีทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (collaboration, teamwork and leadership) เข้าใจ เข้าถึงผู้อื่นเห็นอกเห็นใจและมีเจตคติที่ดีต่อกัน ผู้เรียนมีทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (creativity and innovation) ผู้เรียนมีทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศรู้ทันสื่อ (communications, information, and media literacy) ผู้เรียนมีทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ (cross-cultural understanding) ผู้เรียนมีทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (computing and ICT literacy) มีความฉลาดในการใช้เทคโนโลยี (digital

quotient) ผู้เรียนมีทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (critical thinking and problemsolving) และผู้เรียนมีทักษะการอ่าน การเขียนและการคำนวณที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการเป็นบุคคลที่ไม่หยุดเรียนรู้ทั้งด้านสังคมและการทำงานภายใต้หลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต

องค์ความรู้ใหม่

แสดงให้เห็นว่าการบริหารวิชาการในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้นมีประสิทธิภาพ สามารถบริหารจัดการเป็นไปตามยุคสมัยและการเปลี่ยนแปลงของชาติตลอดเวลา ทั้งนี้ผู้บริหารมีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับครู ผู้ปกครอง นักเรียนเพื่อจัดทำโครงการ กิจกรรมที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียน มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะหรือพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนโดยตรงสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านทรัพยากรและช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม สนับสนุนให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกัน สร้างวัฒนธรรมการแบ่งปันและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการประเมินผล ติดตามการใช้สื่ออุปกรณ์เทคโนโลยีอยู่เป็นระยะเพื่อปรับปรุงระบบให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา การวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับนำไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างแท้จริง พัฒนาทักษะและความสามารถของครูที่ทำหน้าที่แนะแนวให้ทันสมัย รู้กว้าง รู้ลึก มีทักษะในการสื่อสารและการใช้เครื่องมือดิจิทัล พัฒนารูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ที่มีคุณภาพมาตรฐาน เป็นมาตรฐานเดียวกัน สามารถนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ได้จริง พัฒนาครูให้สามารถนิเทศตนเองได้ ตระหนักด้วยตัวเอง โดยใช้วิธีการกระตุ้นเร้า การประกันคุณภาพควรเป็นกระบวนการที่มุ่งการพัฒนาเป็นหลัก โดยเน้นการตรวจสอบ 3 ด้าน คือ หลักสูตร การบริหารจัดการตามบริบทของสถานศึกษา และคุณลักษณะของผู้เรียน สร้างความตระหนักแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 และผู้เรียนมีทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ เข้าใจ เข้าถึงผู้อื่น

เห็นอกเห็นใจและมีเจตคติที่ดีต่อกันกเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 ภาพรวมทั้ง 12

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาทำให้สรุปได้ว่า 1. ปัจจัยพื้นฐานของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 ส่วนใหญ่เป็นบรรพชิต จำนวน 104 รูป คิดเป็นร้อยละ 50.50 และเป็นฆราวาส จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 49.50 ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน จำนวน 110 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 53.40 รองลงมาเป็นตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 54 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 26.20 และเป็นตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 42 รูป คิดเป็นร้อยละ 20.40 ประสบการณ์ทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตั้งแต่ 5-10 ปี จำนวน 97 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 47.10 รองลงมามีประสบการณ์ทำงาน 1-5 ปี จำนวน 62 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 30.10 และมีประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 47 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 22.80 2. การบริหารวิชาการในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 สรุปความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 สรุปทุกด้านโดยภาพรวมมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมาด้านปัจจัยสนับสนุน ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการประสานเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ด้านการแนะแนวและการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดประเมินผล และ 3. ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารวิชาการในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 ผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในเรื่องคุณลักษณะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและรัฐธรรมนูญเพื่อการพัฒนาอย่างมีทิศทาง ควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายได้คุณภาพและมาตรฐาน และผู้บริหารควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัด

การศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่ายสังคมรูปแบบต่างๆ ส่วนข้อเสนอแนะ ควรมีการศึกษาเรื่องการสร้างความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของท้องถิ่นให้มีความยั่งยืนและเป็นรูปธรรม และควรมีการทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมในยุคดิจิทัล หากจะให้การขับเคลื่อนเรื่องดังกล่าวดียิ่งขึ้น ควรดำเนินการตามข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1. 1 ผู้บริหาร ครู สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในเรื่องคุณลักษณะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและรัฐธรรมนูญ ทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น 2. ผู้บริหาร ครู สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาโดยเฉพาะด้านวิชาการกับผู้เรียนในระดับอื่นได้ 3. ผู้บริหาร ครู สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้การพัฒนาศักยภาพในสถานศึกษาให้เกิดมีประสิทธิภาพในการบริหารงานได้เป็นอย่างดี 4. ควรมีการศึกษาเรื่องการสร้างความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของท้องถิ่นให้มีความยั่งยืนและเป็นรูปธรรม 5. ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มีคุณภาพเทียบเท่าระดับสากล 6. ควรมีการทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2559). การศึกษาไทยในยุค Thailand 4.0 . สืบค้นเมื่อ 21 มีนาคม 2563 จาก <https://www.chiangmainews.co.th/page/archives/540859>
- ศศิธรดา แวงไทย. (2559). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21.วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 6 (1),11.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2560). แนวทางการจัดการศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร : กองพุทธศาสนศึกษา ฝ่ายการศึกษาพระปริยัติธรรม.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2556). สถิติข้อมูลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2563 ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : กองพุทธศาสนศึกษา. ฝ่ายการศึกษาพระปริยัติธรรม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์.

- กฎกระทรวงศึกษาธิการ. (2550). กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิติมา ปรีดีดีลก. (2542). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น, กรุงเทพมหานคร: อักษรพัฒนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- จันทรานี สงวนนาม. (2536). เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ส.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2552). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา, ชลบุรี: บริษัทสำนักพิมพ์ มนตรี จำกัด.

ทัศนคติของภิกษุสามเณรที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักร กับอาณาจักรในประเทศกัมพูชา*

The Attitude of Monk and Novices toward the Relationship between the religion and The Kingdom in Cambodia

เจียง จันทร

Cheang Chan

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

Email: cheangchan1989@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชา 2) เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชา และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 266 รูป ซึ่งได้จากการกำหนดโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน ได้แก่ การทดสอบค่า การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ทัศนคติของภิกษุสามเณรที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชา โดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า พระภิกษุสามเณรที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่าง ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. ข้อเสนอแนะทัศนคติของภิกษุสามเณรที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชา ด้านความสัมพันธ์ทางการเมืองการปกครอง อยากให้รับฟังความคิดเห็นของ

*

Received 20 January 2022; Revised 20 May 2022; Accepted 20 June 2022

บุคลากรที่ทำหน้าที่และทำงานร่วมกันระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในการกำหนดนโยบายและการสนับสนุนต่าง ๆ ให้ทั่วถึงมากกว่าเดิม

คำสำคัญ: ศักดิ์ศรีของภิกษุสามเณร, ศาสนจักรกับอาณาจักร, ประเทศกัมพูชา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study toward the Relationship between the religion and The Kingdom in Cambodia, 2) to compare the toward the Relationship between the religion and The Kingdom in Cambodia, and 3) to study the problems and suggestions on the toward the Relationship between the religion and The Kingdom in Cambodia. The data of this quantitative research were collected from 266 samples obtained by using the Taro Yamane formula. The research instrument was a questionnaire. The data were analyzed by frequency, percentage, mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.), and inferential statistics such as t-test, one-way variance test (F-test or One-Way ANOVA). If a statistically significant difference is found at the 0.05 level, the mean difference is tested individually by the LSD (Least Significant Difference) method.

The results showed that: 1. The Attitude of Monk and Novices toward the Relationship between the religion and The Kingdom in Cambodia in all 5 aspects was at a high level. 2. Comparison results found that monks and novices with different ages had significant difference in opinions on the toward the Relationship between the religion and The Kingdom in Cambodia. at the 0.05 level. The difference other than that was not found in accordance with the hypothesis set. 3. Recommendations for The Attitude of Monk and Novices toward the Relationship between the religion and The Kingdom in Cambodia are as follows: The Political and administrative relations the opinions of personnel should be included in policy making, cooperation toward the Relationship between the religion and The Kingdom should be supported and promoted the progress of the personnel involved.

Keywords : Attitude of Monk and Novices, Religion and The Kingdom, Cambodia

บทนำ

ศาสนาของประชาชนในราชอาณาจักรกัมพูชานั้นเป็นความเชื่อดั้งเดิมของประชาชน คือ นับถือตามบรรพบุรุษ ได้แก่ นับถือโลกธาตุ ดิน น้ำ ลม ไฟ และผี ต่อมาได้รับเอาวัฒนธรรมอินเดียมาใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ จนมาถึงราวพุทธศตวรรษที่ 3 สมัยพระเจ้าอโศกมหาราช แห่งราชวงศ์เมารยะของอินเดีย ทรงอุปถัมภ์การส่งคายนาคครั้งที่ 3 ขึ้น และมีการส่งสมณทูต 9 สายไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศกัมพูชา ประวัติศาสตร์ของพระพุทธศาสนาในกัมพูชานั้น สืบเนื่องยาวนานกว่าสองพันปี ผ่านระยะเวลาของอาณาจักรต่าง ๆ ที่ถือกำเนิดขึ้น การเข้ามาสู่ของอารยธรรมอินเดียสู่กัมพูชานั้นเกิดได้สองเส้นทาง คือ เส้นทางบกและทางทะเลผ่านเข้าสู่อาณาจักรพนม โดยพ่อค้าที่นับถือพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

ในเวลาต่อมา พระพุทธศาสนาได้เข้าสู่กัมพูชาอีกทางหนึ่งในช่วงอาณาจักรพระนคร โดยผ่านทางอาณาจักรมอญ คือ ทวารวดีและศรีวิชัย ในช่วงพันปีแรกของจักรวรรดิเขมร กัมพูชาปกครองด้วยระบบกษัตริย์แบบฮินดูและมีกษัตริย์ที่เป็นชาวพุทธเป็นบางครั้ง เช่น พระเจ้าชัยวรมันที่ 1 ของสมัยพนม และพระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 แห่งพระนคร พระพุทธศาสนา รูปแบบต่าง ๆ ดำรงอยู่อย่างสันติภายใต้การปกครองของกษัตริย์ที่นับถือศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และต่อมาพระพุทธศาสนา นิกายมนตรยาน วัชรยาน ได้เจริญรุ่งเรืองสูงสุดในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ซึ่งเริ่มเมื่อ พ.ศ.1724 ได้ทรงทำนุบำรุงศาสนาจนเจริญรุ่งเรืองและได้รับการนับถือจากประชาชนทุกระดับตั้งแต่กษัตริย์ลงมาและเป็นศาสนาประจำชาติของราชอาณาจักรกัมพูชาในปัจจุบัน นับแต่ประเทศกัมพูชาได้ยอมรับพระพุทธศาสนาแล้ว ก็ทำให้ศาสนานี้ได้เผยแผ่ไปอย่างกว้างขวางทั่วประเทศที่สำคัญ คือ ช่วงต้นคริสต์ศักราช โดยมีทั้งศิลาจารึกที่เป็นภาษาสันสกฤตและหนังสือจดหมายเหตุของจีนได้บันทึกความเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างอาณาจักรทั้งสอง บางครั้งมีพระภิกษุสงฆ์เป็นตัวเชื่อมและพระสงฆ์เหล่านั้นมีบทบาทสำคัญมากที่สุดไม่เพียงแต่เป็นราชทูตเท่านั้น แต่ยังเป็นผู้เผยแผ่ศาสนาและศิลปวัฒนธรรมอีกด้วย มีพระและนักศึกษามากจากหลากหลายประเทศที่ได้เข้ามาศึกษาพระพุทธศาสนาในเมืองพระนคร ก่อนไปต่อยังศรีวิชัย

ลังกาสุกะ และอินเดียตามลำดับ จึงทำให้เข้าใจได้ว่าพระพุทธศาสนามีความเจริญมากจนสามารถเผยแผ่จากประเทศหนึ่งไปสู่อีกประเทศหนึ่งได้

อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าเสียดายว่า หลักฐานชั้นต้นดังกล่าวได้สูญหายไปตามกาลเวลาจะยังมีเหลือบ้างก็แต่ศิลาจารึก 4 แห่ง ที่ค้นพบที่ไวกาญจิงหวัดญัตรัง (เวียดนาม) 1 แห่ง นักดาบองแดก จังหวัดตาแก้ว 1 แห่ง ปราสาทปรางะแวง กูซังชิน (โคชินจีน Cochinchina) 1 แห่ง และที่แม่น้ำบาตี จังหวัดตาแก้ว 1 แห่ง ศิลาจารึกเหล่านี้ได้กล่าวถึงพระราชาผู้เคารพศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ขณะที่บางแห่งกล่าวถึงพระราชนับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งประชาชนและพระราชนับถือศาสนาผสมผสานปะปนกัน หลังจากกัมพูชาได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส พระนโรดม สีหนุได้นำเสนอพุทธสังคมนิยม โดยเน้นความเสมอภาค ความเป็นอยู่ที่ดีของคนจน จนกระทั่งเข้าสู่ยุคของเขมรแดงที่ศาสนาเป็นสิ่งผิดกฎหมาย มีการทำลายวัด พระพุทธรูป เผาทำลายคัมภีร์ทางศาสนา หลังจากเขมรแดงสิ้นสุดอำนาจใน พ.ศ. 2522 สาธารณรัฐประชาชนกัมพูชายังควบคุมพระสงฆ์อย่างเคร่งครัด พระสงฆ์ต้องเข้าอบรมลัทธิคอมมิวนิสต์แบบโซเวียต ยุบรวมธรรมยุติกนิกายกับมหานิกายเข้าด้วยกัน จนถึงสมัยราชอาณาจักรกัมพูชาในยุคปัจจุบัน พระพุทธศาสนาจึงได้ฟื้นตัวอีกครั้ง (Anne Ruth Hansen, 2006) ในยามวิกฤต มีการแพร่ขยายอาณานิคมจากอาณานิคมฝรั่งเศส และระบบคอมมิวนิสต์ที่เป็นตัวแปรสำคัญก่อให้เกิดจลาจลวุ่นวายในประเทศ มีสงครามกลางเมืองเกิดขึ้น ประเทศชาติอยู่ในภาวะไม่สงบสุข ประชาชนเดือดร้อน ขาดที่อยู่อาศัย พระสงฆ์ผู้นำทางจิตวิญญาณ ก็ประสบกับปัญหาเหล่านี้ตามด้วย สถาบันการศึกษาที่เคยทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนถูกทำลายจากสงครามกลางเมือง สถานศึกษา ศาสนสถาน วัดวาอาราม ตำราวิชาการต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อระบบคอมมิวนิสต์ถูกเผาทิ้ง ผู้บริหารการศึกษาถูกจับกักขังและนำไปประหารชีวิต ส่วนพระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนประชาชนก็มีชะตาชีวิตในลักษณะเช่นเดียวกัน เมื่อสถานการณ์ของประเทศอยู่ในความไม่แน่นอนเช่นนี้ ทางคณะสงฆ์จะมีแนวทางรักษาไว้ซึ่งสถาบันพระศาสนาและการศึกษาทางคณะสงฆ์อย่างไร สำหรับพัฒนาศาสนทายาทให้เป็นผู้มีความสมบูรณ์ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา และเพื่อเป็นพลังช่วยกอบกู้ชาติให้รอดพ้นวิกฤตดังกล่าวได้

กิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างวัดกับชุมชนอยู่ในความอุปถัมภ์ของพระมหากษัตริย์ พระสังฆเถระ นักการเมือง และประชาชน ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริม ทั้งในด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านศิลปวัฒนธรรม และด้านการศึกษา

เนื่องจากวิถีชีวิตของสังคมกัมพูชานั้นผูกพันกับพระพุทธศาสนาอย่างช้านาน โดยได้รับการสนับสนุนดูแลจากกระทรวงธรรมการและศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และกีฬา และกระทรวงเศรษฐกิจและพระคลัง พระภิกษุสามเณรในกัมพูชานั้นมีส่วนร่วมในการให้ความรู้กับประชาชนทุกวัยให้มีโอกาสได้รับการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กับการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศของกัมพูชาในหลากหลายมิติ พระพุทธศาสนาได้เป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานของกัมพูชา ซึ่งแสดงออกถึงความสัมพันธ์อันดีและอิงอาศัยกันระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชา ตั้งแต่อดีตจวบจนถึงปัจจุบัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมา จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาในหัวข้อเรื่อง “ทัศนคติของภิกษุสามเณรที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชา” โดยพยายามที่จะนำเสนอปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรของประเทศกัมพูชาว่าจะมีแนวทางใดบ้าง เพื่อพัฒนามิติต่าง ๆ ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ให้ได้มาซึ่งรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในทศวรรษหน้า อันเป็นยุคแห่งศตวรรษที่ 21 แต่จะมีวิธีการอย่างไรในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในยุคปัจจุบัน จึงเป็นประเด็นที่ผู้เขียนสนใจศึกษาและต้องการนำเสนอไว้เป็นลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชา
2. เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชา
3. เพื่อเสนอแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษา “ทัศนคติของภิกษุสามเณรที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่าง ศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชา” ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ให้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงร่างงานวิจัย โดยเริ่มจากการตั้งชื่อเรื่อง การศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย และศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำโครงร่างงานวิจัยและนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอคำปรึกษาคำแนะนำและความเห็นชอบในการจัดทำโครงร่างการวิจัย พร้อมรับข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้งานสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากนั้นดำเนินการเสนอโครงร่างการวิจัยเพื่อขออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้การวิจัยโดยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของเครื่องมือและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาค่า IOC เมื่อทำการปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้ว ได้นำไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น แล้วนำเครื่องมือที่สร้างไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ จากนั้นนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบปริมาณ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ด้วยการกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง คำนวณโดยใช้วิธีการเทียบบัญญัติไตรจกสูตรการกระจายตามสัดส่วนโดยได้ประชากรทั้งหมด คือ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษากลุ่มตัวอย่างโดยมีเป้าหมายเป็นพระภิกษุ สามเณร เป็นการรวบรวมแบบสอบถามจากวัดในพื้นที่อำเภอศรีนคร จังหวัดกำแพงเพชร ประเทศกัมพูชา จำนวน 792 รูป โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 266 รูป ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 266 รูป โดยการแจกแบบสอบถาม หลังจากนั้นนำแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์ และประเมินผลข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติสำหรับตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย ผู้วิจัยรวบรวมผลการวิเคราะห์ข้อมูล การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ จัดทำร่างรายงานการวิจัยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องตามที่

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์เสนอแนะ แล้วจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ส่งบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของภิกษุสามเณรที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชา” ได้ผลสรุปดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

1) จำแนกตามอายุ พระภิกษุสามเณรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ที่ ต่ำกว่าอายุ 20 ปี จำนวน 212 รูป คิดเป็นร้อยละ 79.70 และรองลงมา อายุ 21-30 ปี จำนวน 35 รูป คิดเป็นร้อยละ 13.16 อายุ 31-40 ปี จำนวน 14 รูป คิดเป็นร้อยละ 5.26 อายุ 51-60 ปี ขึ้นไป จำนวน 3 รูป คิดเป็นร้อยละ 1.13 และอายุ 41-50 ปี จำนวน 2 รูป คิดเป็นร้อยละ 0.75 ตามลำดับ

2) จำแนกตามพรรษา พระภิกษุสามเณรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพรรษาอยู่ที่ ต่ำกว่า 1 พรรษา จำนวน 40 รูป คิดเป็นร้อยละ 15.04 11-20 พรรษา จำนวน 16 รูป คิดเป็นร้อยละ 6.02 31-40 พรรษา จำนวน 4 รูป คิดเป็นร้อยละ 1.50 และ 31-40 พรรษา จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 1.13 ตามลำดับ

3) จำแนกตามระดับการศึกษา พระภิกษุสามเณรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษา ต่ำกว่ามัธยม หรือเทียบเท่า จำนวน 203 รูป คิดเป็นร้อยละ 76.32 ขึ้นมัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า จำนวน 6 รูป คิดเป็นร้อยละ 2.26 อนุปริญญา จำนวน 29 รูป คิดเป็นร้อยละ 10.90 ปริญญาตรี จำนวน 23 รูป คิดเป็นร้อยละ 8.65 และปริญญาโท จำนวน 5 รูป คิดเป็นร้อยละ 1.88

4) จำแนกตามตำแหน่ง พระภิกษุสามเณรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่ง พระภิกษุสามเณรตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่ง นักเรียน/ นักศึกษา มากที่สุด จำนวน 130 รูป คิดเป็นร้อยละ 48.87 สามเณรทั่วไป 94 รูป คิดเป็นร้อยละ 35.34 เจ้าอาวาส จำนวน 19 รูป คิดเป็นร้อยละ 7.14 พระภิกษุทั่วไป จำนวน 15 รูป คิดเป็นร้อยละ 5.64 อาจารย์/ ครู จำนวน 6 รูป คิดเป็นร้อยละ 2.26 พระวินัยธร จำนวน 1 รูป คิดเป็นร้อยละ 0.38 และ ผู้อำนวยการ จำนวน 1 รูป คิดเป็นร้อยละ 0.38 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของภิกษุสามเณรที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศไทย

ผลการวิจัย พบว่า ทัศนคติของภิกษุสามเณรที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศไทย มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.54 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีดังนี้

- 1) ด้านความสัมพันธ์ทางการเมืองการปกครอง พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวม 4.53 อยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อได้ ดังนี้
- 2) ด้านความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวม 4.51 อยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อได้ ดังนี้
- 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวม 4.53 อยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อได้ ดังนี้
- 4) ด้านความสัมพันธ์ทางการศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวม 4.54 อยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อได้ ดังนี้
- 5) ด้านความสัมพันธ์ทางศิลปวัฒนธรรม พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวม 4.59 อยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อได้ ดังนี้

3. ผลการวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของภิกษุสามเณรที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผู้วิจัยทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศไทย พบว่า พระภิกษุสามเณรที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศไทย โดยรวม 5 ด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งเอาไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พระภิกษุสามเณรที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศไทย ในด้านความสัมพันธ์ทางศิลปวัฒนธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่าง จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งเอาไว้

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของภิกษุสามเณรที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชา โดยรวมและรายด้าน อภิปรายได้ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชา โดยรวม ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชานั้น ได้มีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่น รัฐบาลก็ได้เอาใจใส่กิจการพระศาสนาพอสมควร พระสงฆ์ได้มีอิทธิพลทางการเมืองอยู่มาก เมื่อมีเหตุการณ์วิกฤตทางบ้านเมือง พระสงฆ์ได้มีส่วนร่วมและมีเสรีภาพในการเดินประพวงรัฐบาลได้ ทางด้านการศึกษา ได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์ขึ้น รัฐนั้นได้ให้การสนับสนุนงบประมาณในการบูรณปฏิสังขรวัด และให้เงินเดือนแก่พระภิกษุสงฆ์ที่ได้ทำงานในหน่วยงานของรัฐ พระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชามีความเจริญขึ้นมามาก และมีแนวทางการปฏิบัติและการศึกษาเล่าเรียนที่แผ่ขยายออกไปมาก โดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาประยุกต์ใช้ รวมทั้งความร่วมมือระหว่างชาวกัมพูชาทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งความร่วมมือระหว่างนานาชาติในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของกัมพูชา โดยได้รับการสนับสนุนดูแลจากกระทรวงธรรมการและศาสนา กัมพูชาได้บัญญัติพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาหลักและบัญญัติเป็นศาสนาประจำชาติ ทำให้ประเพณีปฏิบัติต่างๆ ของประชาชนชาวกัมพูชา ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระศรีวิสุทธิคุณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา: ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและความสัมพันธ์ทางสังคม” โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยสุดในแต่ละข้อมีประเด็นที่นำมาอภิปรายได้ดังนี้

1) ด้านความสัมพันธ์ทางการเมืองการปกครอง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “ศาสนจักรกับอาณาจักรสนับสนุนซึ่งกันและกันเป็นอย่างดีตามบัญญัติในรัฐธรรมนูญว่าด้วยพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติของประเทศกัมพูชา” ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า พระภิกษุสามเณรได้รับการส่งเสริมทางด้านการเมืองการปกครองของคณะสงฆ์กัมพูชาเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระภาวน์ ธมมปญโญ (รณ) “ศึกษาวิเคราะห์บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสาสน์ สุเจียร (วชิรปญโญ) ประเทศกัมพูชา” จากผลการวิจัยพบว่า หลังจากหมดยุคเขมรแดงแล้ว การเผยแผ่พระศาสนาได้รับการสนับสนุนมากขึ้น มีการใช้หลักพุทธสังคมนิยมในการบริหารประเทศ

และการดูแลระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรเป็นอย่างดี ทำให้ธรรมะเข้าถึงคนรุ่นใหม่มากขึ้น ตลอดจนกระทั่งถึงการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาที่ประเทศกัมพูชาให้เจริญรุ่งเรืองมากขึ้น

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “ปลูกฝังให้พระภิกษุสามเณรเกิดความรักความสามัคคีในหมู่คณะ เคารพในเสียงข้างมาก และหลักนิติรัฐนิติธรรม โดยวิธีเทศนาและเผยแผ่ความรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ” ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ในการออกนโยบายของภาครัฐและคณะสงฆ์มีการรับฟังความคิดเห็นเพื่อนำมาเป็นแนวทางในกำหนดนโยบายเป็นอย่างดี แต่บางครั้งการออกนโยบายต้องกระทำโดยในภาพรวม เป็นผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นส่วนใหญ่ จึงไม่สามารถรับฟังความคิดของแต่ละบุคคลได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชฎาพร จินชาวนา “พุทธศาสนาในอาเซียน: กรณีศึกษาพัฒนาการของพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา” จากการวิจัยพบว่า ข้อที่ว่า “เจ้าอาวาสเปิดโอกาสให้คณะสงฆ์ภายในวัดมีส่วนร่วมรับรู้และสามารถเสนอความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้เพียงใด” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก

2) ด้านความสัมพันธ์ทางศิลปวัฒนธรรม

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “ศาสนจักรกับอาณาจักรมีความร่วมมือกันอนุรักษ์สืบทอดพระพุทธศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาชาวบ้าน” ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า พระภิกษุสามเณรได้รับการส่งเสริมทางด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นอย่างดี ศาสนจักรกับอาณาจักรมีความร่วมมือกันอนุรักษ์สืบทอดพระพุทธศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาชาวบ้าน วัดเป็นศูนย์รวมอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระศรีวิสุทธิคุณ, ดร. “พระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา: ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและความสัมพันธ์ทางสังคม” จากการวิจัยดังกล่าวได้พบว่า พระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชามีความเป็นอัตลักษณ์เชิงประเพณี และเมื่อกล่าวถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมแล้ว พบว่าพระพุทธศาสนาเป็นแกนกลางระหว่างสองบริบทนั้น พระพุทธศาสนามีพลังดึงดูดที่สำคัญที่ทำให้สังคมและวัฒนธรรมมีความเป็นสังคมและวัฒนธรรมพุทธมากกว่าจะเป็นอย่างอื่น

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน โดยการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาด้วยเสมอ” ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ในการจัดกิจกรรมของภาครัฐและคณะสงฆ์มีการรับฟังความคิดเห็นเพื่อนำมาเป็นแนวทางในกำหนดนโยบายเป็นอย่างดี แต่บางครั้งการจัดกิจกรรมสำคัญบางกิจกรรมจะเกี่ยวเนื่องกับแนวทางและนโยบายระดับประเทศด้วย บางกิจกรรมจึงต้องเป็นไปตาม

กฎเกณฑ์ของทางภาครัฐและคณะสงฆ์กำหนด จึงไม่สามารถรับฟังความคิดของแต่ละบุคคลได้ทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณฐา ลิ้ม “ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์กัมพูชา” การจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา บางกิจกรรมมีแบบแผนที่กำหนดมาโดยภาครัฐตามบัญญัติรัฐธรรมนูญ แต่ก็ไม่กระทบต่อกิจกรรมของท้องถิ่น รัฐมีส่วนสนับสนุนในการจัดกิจกรรม อาจมีบางพื้นที่ที่ยังไม่สามารถเข้าถึงได้ทั่ว มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก

3) ด้านความสัมพันธ์ทางการศึกษา

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “รัฐให้การสนับสนุนให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน” ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า พระภิกษุสามเณรได้รับการส่งเสริมทางด้านการเมืองการปกครองของคณะสงฆ์กัมพูชาเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณฐา ลิ้ม “ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์กัมพูชา” หลังจากมีการบรรจุพระพุทธศาสนาไว้ในฉบับรัฐธรรมนูญว่าเป็นศาสนาประจำชาติแล้ว การสนับสนุนจากภาครัฐก็เพิ่มมากขึ้น มีโรงเรียนปริยัติธรรม มีวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยสงฆ์ รวมทั้ง MOU ระหว่างประเทศที่กว้างขวางมากขึ้น

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “ส่งเสริมการศึกษาเล่าเรียนของพระภิกษุสามเณร” ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ในการออกนโยบายของภาครัฐและคณะสงฆ์มีการรับฟังความคิดเห็นเพื่อนำมาเป็นแนวทางในกำหนดนโยบายเป็นอย่างดี แต่บางครั้งการออกนโยบายต้องกระทำโดยในภาพรวม เป็นผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นส่วนใหญ่ จึงไม่สามารถรับฟังความคิดของแต่ละบุคคลได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณฐา ลิ้ม “ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์กัมพูชา” จากการวิจัยพบว่า ข้อที่ว่า ปัญหาด้านงบประมาณในการจัดสร้างอาคารสถานที่เรียนให้เพียงพอต่อการเติบโตของจำนวนผู้เรียน และทุนการศึกษา ที่ต้องได้รับการสนับสนุนที่มากขึ้น มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก

4) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “ทำวัดให้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยความร่วมมือระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักร” ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า พระภิกษุสามเณรได้รับการส่งเสริมประกอบศาสนพิธีในท้องถิ่นและส่วนราชการ ตลอดจนงานรัฐพิธี และพระราชพิธี เผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างจิตอาสาให้เกิดขึ้นในชุมชน เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระศรีวิสุทธิคุณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา: ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและ

ความสัมพันธ์ทางสังคม” จากผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มและทิศทางของพระพุทธศาสนาในมิติทางสังคม ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ รวมทั้งพุทธบริษัทมีส่วนขับเคลื่อนในการเผยแผ่ได้อย่างดี

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “การให้ความสะดวกระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในการบำเพ็ญกุศลและประเพณีทางสังคมต่าง ๆ รวมทั้งช่วยประกอบศาสนพิธีในท้องถิ่นและส่วนราชการ ตลอดจนงานรัฐพิธี และพระราชพิธี” ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ยังมีบางส่วนที่ยังต้องสร้างความเข้าใจข้อกำหนดและปฏิบัติของรัฐพิธีและพระราชพิธี เนื่องจากขาดช่วงไป เพราะเหตุการณ์สงคราม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชฎาพร จินชาวนา “พุทธศาสนาในอาเซียน: กรณีศึกษาพัฒนาการของพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา” จากการวิจัยพบว่า ข้อที่ว่า ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางสังคมและวัฒนธรรมที่จะกำหนดทิศทางว่าพระพุทธศาสนาจะขับเคลื่อนไปในทิศทางใดและอย่างไร ในขณะเดียวกัน องค์กรทางพระพุทธศาสนา พระสงฆ์ และประชาชน มีการขับเคลื่อนและร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรม มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก

5) ด้านความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “รัฐให้การสนับสนุนคณะสงฆ์ตามบัญญัติรัฐธรรมนูญ” ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า พระภิกษุสามเณรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุวรรณ อินทโชโต (เหือน) “การใช้สิทธิบท 4 เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา 10 มกราคม 1979 จังหวัดเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา” จากผลการวิจัยพบว่า รัฐให้การสนับสนุนคณะสงฆ์ในด้านงบประมาณตามบัญญัติรัฐธรรมนูญ วัดและโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการสอนงานอาชีพด้านฝีมือ ช่วยเหลือชุมชนในการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับชุมชน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “รณรงค์ให้ประชาชนจัดกิจกรรมทางศาสนา และงานประเพณีต่าง ๆ อย่างประหยัด” ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ในการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเกิดจากการจัดขึ้นด้วยจิตกุศลอย่างแรงกล้าของพุทธศาสนิกชนในชุมชน และการจัดนั้นจะจัดไม่กี่ครั้งในรอบปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชฎาพร จินชาวนา “พุทธศาสนาในอาเซียน: กรณีศึกษาพัฒนาการของพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา” จากการวิจัยพบว่า ข้อที่ว่า หลังจากสิ้นสุดภาวะสงคราม การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเริ่มดีขึ้นตามลำดับ ในช่วง

หลังมีการจัดงานกิจกรรมที่ใหญ่ขึ้นภายในชุมชน ซึ่งเป็นการแสดงถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีมากขึ้น ถึงแม้บางชุมชนจะยังขัดสนก็ตาม มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบทัศนคติของภิกษุสามเณรที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชา ที่มี อายุ พรรษา ระดับการศึกษา และตำแหน่ง ต่างกันดังนี้

พบว่า พระภิกษุสามเณรตำบลบารายณ์ อำเภอศรีสนธร์ จังหวัดกำปงจาม ประเทศกัมพูชาที่มี อายุ พรรษา ระดับการศึกษา และตำแหน่ง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชา โดยรวม 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งเอาไว้ พระภิกษุสามเณรตำบลบารายณ์ อำเภอศรีสนธร์ จังหวัดกำปงจาม ประเทศกัมพูชาที่มี อายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชา โดยรวม 5 ด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งเอาไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุวรรณา อินทโชโต (เหือน) “การใช้สิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา 10 มกราคม 1979 จังหวัดเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนและพระภิกษุสามเณรที่มีอายุต่างกัน มีการนำหลักสิทธิบาท 4 มาปรับใช้ในการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณฐา สิม ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์กัมพูชา” ผลการวิจัยพบว่า คณะสงฆ์กัมพูชาสามารถวิเคราะห์ถึงปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาของคณะสงฆ์ปัจจุบันที่จะต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุง และรักษาไว้ซึ่งที่เป็นคุณูปการแก่พระศาสนาเพื่อให้อนุชนรุ่นหลังศึกษาถึงความเป็นมาของประเทศ ร่วมกับภาครัฐได้เป็นอย่างดี ไม่แตกต่างกัน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของภิกษุสามเณรที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชา” มีข้อสรุปและข้อเสนอแนะที่ได้จากการค้นพบ (Fact Findings) ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ทศนคติของภิกษุสามเณรที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชา โดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

1) ด้านความสัมพันธ์ทางการเมืองการปกครอง พบว่า ศาสนจักรกับอาณาจักรสนับสนุนซึ่งกันและกันเป็นอย่างดีตามบัญญัติในรัฐธรรมนูญว่าด้วยพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติของประเทศกัมพูชา มีการรณรงค์ส่งเสริมความร่วมมือโดยใช้หลักพุทธสังคมนิยมในการปกครองระหว่างคณะสงฆ์และรัฐ มีการปลูกฝังให้พระภิกษุสามเณรเกิดความรักความสามัคคีในหมู่คณะ เคารพในเสียงข้างมาก และหลักนิติรัฐนิติธรรม โดยวิธีเทศนาและเผยแผ่ความรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ ประสานงานพลังความคิดระหว่างคณะสงฆ์ องค์กรทางพระพุทธศาสนา หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนา มีการจัดโครงการกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรที่เกี่ยวข้องกับระบบการเมืองการปกครอง ในส่วนที่เพิ่มเติม คือ อยากรับฟังความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ที่ทำหน้าที่และทำงานร่วมกันระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในการกำหนดนโยบายและการสนับสนุนต่าง ๆ ให้ทั่วถึงมากกว่าเดิม และให้มีการสนับสนุนและส่งเสริมความก้าวหน้าของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

2) ด้านความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ พบว่า รัฐให้การสนับสนุนคณะสงฆ์ในด้านงบประมาณตามบัญญัติรัฐธรรมนูญและนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศกัมพูชา วัดมีบทบาทสำคัญในการสอนงานอาชีพด้านฝีมือช่วยเหลือชุมชนในการสร้างงานสร้างรายได้ เช่น ใช้สถานที่วัดเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านอาชีพหรือเป็นคลังสมอง ส่งเสริมภูมิปัญญาแก่ชาวบ้าน เช่น แพทย์แผนโบราณ ศิลปกรรม เกษตรกรรม เป็นต้น มีการรณรงค์ให้ประชาชนจัดกิจกรรมทางศาสนาและงานประเพณีต่าง ๆ อย่างประหยัด โดยอาศัยหลักการของการพัฒนาแบบที่พึ่งพาตนเองและอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมชุมชนบูรณาการร่วมกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในส่วนที่เพิ่มเติม คือ มีการสนับสนุนงบประมาณที่เพิ่มขึ้น

3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า ทำวัดให้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยความร่วมมือระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักร มีการแสดงธรรม การให้ความรู้ ให้ความคิด การประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาสังคม การให้ความ

สะดวกระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในการบำเพ็ญกุศลและประเพณีทางสังคมต่าง ๆ รวมทั้งช่วยประกอบศาสนพิธีในท้องถิ่นและส่วนราชการ ตลอดจนงานรัฐพิธี และพระราชพิธี เผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างจิตอาสาให้เกิดขึ้นในชุมชน ในส่วนที่เพิ่มเติมคือ ศาสนจักรและอาณาจักรควรมีบทบาทในการดำเนินการตามโครงการพระธรรมทูต งานพระธรรมจาริก หรืองานตามโครงการอบรมประชาชนประจำตำบล มีการบริหารจัดการวัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ศาสนจักรตามอุดมการณ์แห่งพระพุทธศาสนา และส่งเสริมกิจกรรมโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมากยิ่งขึ้น

4) ด้านความสัมพันธ์ทางการศึกษา พบว่า รัฐให้การสนับสนุนให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน รัฐมีส่วนในการบริหารการสนับสนุน การจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ มีการจัดการอบรมพระวิทยากร หรือพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยความร่วมมือระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักร ส่งเสริมการศึกษาเล่าเรียนของพระภิกษุสามเณร มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับโรงเรียนปริยัติธรรมและมหาวิทยาลัยสงฆ์ในการพัฒนาหลักสูตร โดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับนโยบายชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ยุค New Normal และศตวรรษที่ 21 ในส่วนที่เพิ่มเติม คือ ส่งเสริมการใช้งบประมาณและสื่อเทคโนโลยีในการขยายการศึกษาให้ทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

5) ด้านความสัมพันธ์ทางศิลปวัฒนธรรม พบว่า ศาสนจักรกับอาณาจักรมีความร่วมมือกันอนุรักษ์สืบทอดพระพุทธศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาชาวบ้าน วัดเป็นศูนย์รวมอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน มีการสร้างพิพิธภัณฑ์และศูนย์การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมในชุมชน เป็นแหล่งรวบรวม เก็บรักษา และศึกษาค้นคว้าทางวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ ทั้งศิลปกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม และวรรณกรรมในท้องถิ่น ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน โดยการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาด้วยเสมอ ความร่วมมือระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในการให้การสนับสนุนงบประมาณในการทำกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมกันของประชาชนในชุมชน การให้กำลังใจเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ประชาชนในชุมชนผ่านพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ในส่วนที่เพิ่มเติม คือ ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของภิกษุสามเณรที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชา” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

- 1) ควรศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของภิกษุสามเณรที่มีต่อการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชา”
- 2) ควรศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้วยหลักทศพิธราชธรรมระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชา”
- 3) ควรศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของภิกษุสามเณรที่มีต่อการบูรณาการด้วยหลักพุทธธรรมระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในประเทศกัมพูชา”

เอกสารอ้างอิง

- พระภรณ์ ธรรมปญโญ (รณ). (2561). ศึกษาวิเคราะห์บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ พระสาน สุเจีย (วชิรปญโญ) ประเทศกัมพูชา. ใน วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระศรีวิสุทธิคุณ. (2556). พระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา: ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและความสัมพันธ์ทางสังคม. ใน รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุวรรณา อินทโชโต (เหือน). (2563). การใช้อิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของ นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา 10 มกราคม 1979 จังหวัดเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา. ใน วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สุวรรณฐา ลิ้ม. (2561). ปัญหาและแนวทางการศึกษาของคณะสงฆ์กัมพูชา. วารสาร ศิลปการจัดการ. 2(1), 65-78.
- Anne Ruth Hansen. (2006). History of Buddhism and New Religious Movements in Cambodia: Khmer Identity and Theravada Buddhism. Chiang Mai: Silkworm Books.

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามวิถีพุทธ*

Human Resource Development in Line Buddhism

เรียงดาว ทวะชาลี

Riangdow Tavachalee

พระครูปลัดเอกพันธ์ สิริวัฒนเมธี (อินจันติก)

Phrakrupalad Aekkaphun Siriwanmethi (Inchunthuek)

ภูษิต ปุลันรัมย์

Phusit Pulanram

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

Email: pagsa.2522@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะแสวงหาแนวทางใหม่ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีหลักพุทธธรรมเป็นฐานคิด อันเป็นเหตุผลความจำเป็น ความสำคัญ และที่มาของการที่ต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธธรรม เพราะต้องการมุ่งเน้นที่การจัดการและการพัฒนาความสามารถในด้านต่างๆ ของมนุษย์ โดยจำต้องใช้กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธ (BHRD Process) มาสนับสนุนอีกทางหนึ่ง เพราะมนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันในสังคม ต้องมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งเป็นไปตามหลักไตรสิกขา 3 ประการ คือ 1) ความสามารถด้านร่างกาย ที่เรียกว่า ศีล มีความปกติทางกาย 2) ความสามารถด้านสติ ที่เรียกว่า สมาธิ มีจิตใจที่มั่นคงเข้มแข็ง และ 3) ความสามารถด้านคุณธรรม ที่เรียกว่า ปัญญา มีความรู้รอบ รู้จริง รู้ลึก นอกจากนี้ คุณลักษณะของทรัพยากรมนุษย์ที่องค์การคาดหวังที่จะช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วยคุณลักษณะ 6 ประการ ได้แก่ การมุ่งมั่นเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การเปิดใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวเข้ากับโครงสร้างองค์การที่ยืดหยุ่น มีความคิดสร้างสรรค์อยู่เสมอ มีการทำงานเป็นทีม การเปิดใจยอมรับการแบ่งปันข้อมูลสารสนเทศ และการสนับสนุนจากองค์กร และการแสดงออกถึงการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงลักษณะและการเปลี่ยนแปลงบริบทของ

*

Received 2 March 2022; Revised 20 April 2022; Accepted 20 June 2022

องค์การในยุคข้อมูลสารสนเทศ การเป็นองค์การแบบมีส่วนร่วม รวมถึงบทบาทในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้เกิดการบริหารข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งถือว่าเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญที่นำไปสู่องค์การรูปแบบใหม่ในอนาคต

คำสำคัญ : การพัฒนา, ทรัพยากรมนุษย์, วิถีพุทธ

Abstract

This academic article aimed to seek new ideas in the development of human resources in accordance with the principles of Buddhism and find out the answers for the questions on "The concepts of human resource development based on the principles of Buddhism: What are the definition, meaning, philosophy, goal, element, process and the problems of human resource development today? " For reasons, necessities, importance and origin of the need to develop the human resources based on the Buddhist principles because it has to focus on the management and development of human moral abilities due to humans have to live together in society and support mutually depending on the threefold training: 1) morality: physical precepts 2) meditation: mental commitment and 3) wisdom: insight Knowledge. In addition, the characteristics of human resources that the organization expects to help the organization to achieve its goals efficiently and effectively. It consists of six characteristics, including commitment, continuous learning and open mind, accepting change and adapting to a flexible organizational structure, always creative and having team work. Open mind is to accept the information sharing and support from the organization and the expression as being a good member of the organization. Moreover, it discusses the characteristics and changes of the context of organization in the information age. Being a participatory organization including roles in human resource management in order to effectively manage information is considered an important driving force for leading to new form of organization in the future.

Keywords: Development, Human Resource, Buddhist way

บทนำ

พระพุทธศาสนาให้มนุษย์เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา กล่าวคือ มนุษย์ต้องเป็นผู้กระทำการด้วยการฝึกฝนอบรมให้เกิดคุณสมบัติภายในตน ซึ่งได้แก่คุณสมบัติทางกาย ทางศีล ทางจิต และทางปัญญาที่ส่งผลไปสู่ภายนอกตน เป็นความสัมพันธ์กับมนุษย์และวัตถุ ซึ่งแสดงออกผ่านพฤติกรรมทางกายและวาจา

ดังนั้น มนุษย์จึงเป็นผู้กระทำ หรือผู้สร้างให้เกิดมีคุณสมบัติดังกล่าวนี้ ให้เกิดการพัฒนาในแง่ความเป็นมนุษย์ และมนุษย์ก็ยังเป็นผู้ที่ถ่ายทอดคุณสมบัติที่ตนทำให้มีขึ้นไปสู่ภายนอก ซึ่งเป็นการพัฒนาในแง่ของทรัพยากรมนุษย์ ด้วยเหตุนี้เมื่อพระพุทธศาสนานั้นให้ความสำคัญของมนุษย์ด้วยการพัฒนา ดังนั้น หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีต่อมนุษย์ในแง่บทบาทที่ควรพิจารณาต่อไป

หลักพุทธธรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนามนุษย์ ซึ่งมีความจำเป็นจะต้องฝึกฝนตนเองตามหลักพระพุทธศาสนา เพื่อให้การดำรงอยู่ด้วยความไม่ประมาท ไม่เมาในชีวิต เมาในความมั่งมี เมาในสิ่งนั้นในสิ่งนี้ ซึ่งเป็นสิ่งไม่ถาวรแต่ประการใดเลย นอกจากธรรมะที่เป็นยารักษาในให้พ้นจากความทุกข์ แม้เราจะมีชีวิตเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตายเป็นกฎธรรมดาของโลก แต่ถ้ารู้จักพัฒนาตนให้ปฏิบัติต่อการดำเนินชีวิตที่ดีแล้ว ย่อมดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพไปในตัวเอง

หลักธรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อาทิเช่น ไตรสิกขา 3 (ที.ปา. (บาลี) 11/228/231), พรหมวิหารธรรม 4 (อง.ปญจก. (บาลี) 22/192/252), สังคหวัตถุ 4 (ที.ปา. (บาลี) 11/140/167), ศีล 5 (ที.ปา. (บาลี) 11/286/247) สัมปยุตธรรม 7 (อง.สตตก. (บาลี) 23/65/114) ซึ่งเป็นหลักธรรมที่มีจุดมุ่งหมายให้มนุษย์มีชีวิตที่ประเสริฐ และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และไม่เบียดเบียนกัน

การพัฒนาด้านของบุคคลตามแนวพุทธต้องตั้งอยู่บนหลักภาวนา 3 คือ กายภาวนา จิตภาวนา และปัญญาภาวนา ซึ่งบุคคลสามารถปฏิบัติตามหลักธรรมนี้ เพื่อจะก่อให้เกิดประโยชน์ 3 ประการ คือ

1) ทำให้บุคคลเป็นคนดีของสังคม เป็นผู้มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย แต่อยู่ในกรอบวัฒนธรรมประเพณีที่ดำรงของสังคม พระพุทธเจ้าสอนให้บุคคลงดเว้นกายทุจริต วจีทุจริต และประพฤติดังกายสุจริต วจีสุจริต อันเป็นไปตามหลักของศีลเรียกว่า กายภาวนา กายภาวนานี้ เป็นวิธีการพัฒนาบุคคลด้านพฤติกรรมที่แสดงออกทางกายและวาจา เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคม ให้บุคคลแสดงออกเฉพาะพฤติกรรมในด้านดีเท่านั้น

2) ทำให้บุคคลมีจิตใจและอารมณ์มั่นคง เป็นผู้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่คนอื่นเป็นคน ที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม พระพุทธเจ้าสอนให้บุคคลงดเว้นความโลภ ความพยาบาท แล้วให้ประพฤติดังมโนสุจริต ไม่มีความโลภ ไม่มีความพยาบาทหรือมีจิตใจเสียสละและยินดีให้อภัย ตามมโนสุจริต เป็นการพัฒนาจิตใจตามหลักของสมาธิที่เรียกว่า จิตภาวนา

3) ทำให้บุคคลได้รู้และเข้าใจในสิ่งต่างๆ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง เป็นสัมมาทิฐิ ละมโนทุจริต ปฏิบัติตามมโนสุจริตเป็นการพัฒนาบุคคลตามหลักของปัญญา เรียกว่า ปัญญาภาวนา การปฏิบัติข้อนี้เป็นการพัฒนาบุคคลให้เข้าใจชีวิตอย่างแจ่มแจ้ง จนถึงสัมมาญาณและบรรลुสัมมาวิมุติ (ความหลุดพ้นจากกิเลสได้อย่างสิ้นเชิง) ซึ่งถือเป็นปัญญาภาวนา เช่นกัน

นียมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามวิถีพุทธ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development-HRD) การพัฒนา หมายถึง การทำความเจริญ การเปลี่ยนแปลงในทางที่เจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางที่ดี ถ้าเป็นกริยา ใช้คำว่า พัฒนา หมายความว่า ทำให้เจริญ คือ ทำให้เติบโตได้ งอกงาม ทำให้งอกงามและมากขึ้น เช่น เจริญทางไมตรี การพัฒนา ที่เข้าใจโดยทั่วไป มีความหมายใกล้เคียงกับความหมายจากรูปศัพท์ คือ หมายถึง การทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่าเดิมอย่างเป็นระบบ หรือการทำให้ดีขึ้นกว่าสภาพเดิมที่เป็นอยู่อย่างเป็น

ระบบ ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบทางด้านคุณภาพระหว่างสภาพการณ์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งในช่วงเวลา ที่ต่างกัน กล่าวคือ ถ้าในปัจจุบันสภาพการณ์ของสิ่งนั้นดีกว่า สมบูรณ์กว่าก็แสดงว่าเป็นการพัฒนา การพัฒนา ในความหมายโดยทั่วไปจึงหมายถึงการเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิด คุณภาพดีขึ้นกว่าเดิม ความหมายนี้นับว่าเป็นความหมายที่รู้จักกันโดยทั่วไป เพราะนำมาใช้ มากกว่าความหมายอื่นๆ แม้ว่าจะไม่เป็นที่ยอมรับของนักวิชาการก็จากความหมายในด้านต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า การพัฒนา มีความหมายที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างการ ออกไปบ้าง ซึ่งถ้าหากพิจารณาจากความหมายเหล่านี้อาจสรุปได้ว่า การพัฒนา หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้น ทั้งทางด้านคุณภาพ ปริมาณ และ สิ่งแวดล้อม ด้วยการวางแผนโครงการและดำเนินงานโดยมนุษย์เพื่อประโยชน์แก่ตัวของมนุษย์ เองแนวคิดในการบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธ

เมื่อเปรียบเทียบปรัชญาของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวพุทธกับปรัชญาของ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กระแสหลักซึ่งเป็นแนวความคิดที่ใช้อยู่ในปัจจุบันจะมีทั้งความ คล้ายคลึงกันและความแตกต่างกัน กล่าวคือ มีเป้าหมายในการพัฒนาปรับปรุงทรัพยากรมนุษย์ เหมือนกันแต่แตกต่างกันที่เป้าหมายในการพัฒนาปรับปรุง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กระแส หลักจะพัฒนามนุษย์เพื่อสนองตอบความต้องการขององค์กรในด้านการเพิ่มผลผลิตตาม แนวคิดของเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์ หรือเศรษฐศาสตร์ทุนมนุษย์ หรือเพื่อการเรียนรู้ สอนความต้องการของมนุษย์เองตามแนวคิดของปรัชญามนุษย์นิยม แต่การพัฒนามนุษย์ตาม หลักพุทธธรรมมีปรัชญาที่ว่ามนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐที่พัฒนาให้ดีขึ้นได้ สามารถที่จะเรียนรู้จน มีปัญญา เข้าถึงสัจธรรมได้มนุษย์สามารถพัฒนาไปสู่ภพภูมิที่ดีกว่าเดิมได้ทั้งในระดับโลกียภูมิ สำหรับมนุษย์ปุถุชนทั่วไป และระดับโลกุตระภูมิสำหรับการพัฒนาเป็น “อริยบุคคล” บุคคลที่มี ภูมิธรรมเหนือกว่า “ปุถุชน” ที่ยังถูกครอบงำด้วย “อวิชชา” ซึ่งเป็นที่มาของกิเลส ที่ทำให้เกิด ความโลภ ความโกรธเกลียด อาฆาตแค้น แย่งชิงทรัพยากร คดโกง ฉ้อราษฎร์บังหลวง จริยธรรมแตกต่างและทำลายล้างกันทั้งในระดับบุคคล ระดับประเทศ และระดับระหว่าง ประเทศ เป็นปัญหาสำคัญของชาวโลกทุกวันนี้ปรัชญาประการที่สองของการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ตามแนวพุทธคือการใช้หลักอริยสัจ 4 ซึ่งคล้ายคลึงกับแนวการพัฒนามนุษย์กระแสหลัก

โดยที่ตามหลักธรรมอริยสัจ 4 จะเริ่มต้นที่ “ทุกข์” คือการเข้าใจปัญหาของชีวิตที่ต้องมีการแก้ไข ส่วนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตะวันตกนั้นจะใช้แนวทางการมุ่งแก้ปัญหา (Problem Orientation) กล่าวคือการค้นหาปัญหาขององค์กรหรือของบุคคลในองค์กรที่ทำให้ให้องค์กร มีประสิทธิภาพไม่เป็นไปตามเป้าหมาย จึงต้องทำให้มีการพัฒนาเสริมสร้างทั้งความรู้ ทักษะ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ เพื่อให้มนุษย์ในองค์กรนั้นทำงานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพมากขึ้น หรือหากยังไม่มีปัญหาก็มองหาโอกาสความเป็นไปได้ที่จะทำให้ดีขึ้น กำหนดเป็นเป้าหมายในการพัฒนาและดำเนินการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายนั้น

ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธที่ใช้หลักการเดียวกันนี้ คือใช้หลักธรรมอริยสัจ 4 แต่การค้นหาปัญหาดังกล่าว พระพุทธเจ้าชี้ให้มนุษย์เห็นว่า มนุษย์นั้นมีปัญหาที่มี “อวิชชา” หรือมิจฉาทิฐิ ซึ่งหมายถึงมนุษย์มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในเรื่องชีวิต มีความเข้าใจผิดว่าเป้าหมายของการเป็นมนุษย์ที่ดีนั้นคือการเป็นปัจจัยการผลิตที่ดีขององค์กรหรือต้องทำงานสนองความต้องการขององค์กรเพื่อที่ตนเองจะได้รางวัลสิ่งตอบแทนหรือเงินมาสนอง “ตัณหา” ความอยากของตน บุคคลที่สามารถสนองตัณหาได้มาก มีกำลังซื้อและบริโภคได้มาก ตามแนวคิดบริโภคนิยมเรียกว่าผู้ประสบความสำเร็จ เป็นการส่งเสริมความเจริญองงามของ “ตัณหาและอุปาทาน” อย่างไม่รู้ตัว ปัญหาที่ใหญ่ที่สุดปัญหาหนึ่งของมนุษย์ปุถุชนก็คือการไม่เห็นปัญหาหรือ “ทุกข์” ของตนหลงเข้าใจผิดว่า “ทุกข์” คือ “สุข” และพยายามดิ้นรนแสวงหาวัตถุมานอง “ตัณหา” ของตนและเข้าใจว่าบุคคลที่ไม่เป็นปัจจัยการผลิตที่ดีขององค์กรคือบุคคลที่ไร้ประโยชน์ เฉื่อยชา ไร้คุณค่าและบุคคลที่เสพบริโภคแต่น้อยกลายเป็นบุคคลสิ้นไร้ไม้ตอก หย่อนความสามารถจึงไม่สามารถสนองตัณหาตนได้ ในหลักพื้นฐานเรื่องนี้จึงทำให้เป็นภารกิจสำคัญของนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธทั้งที่เป็นฆราวาสและพระภิกษุในการชี้ให้มนุษย์เห็น “ทุกข์” คือปัญหาที่แท้จริงของมนุษย์เพื่อที่จะนำไปสู่การค้นหาสาเหตุและทางแก้ปัญหาก็รากเหง้า แทนที่จะมีความเข้าใจพุทธธรรมที่ผิดๆ หรือแต่เพียงผิวเผิน ไม่เข้าใจหลักพุทธธรรมที่แท้จริง นำพาไปสู่การพัฒนาที่คลาดเคลื่อนห่างไกล

เป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามวิสุทธิพุทธ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกระแสหลักนั้นมีเป้าหมายในการพัฒนา 2 ประการ สำคัญกล่าวคือ ประการแรกเพื่อการพัฒนาผลงาน (Performance) ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ผลผลิตของบุคคลและองค์การ ประการที่สองพัฒนาเพื่อให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้ (Learning) สนองความต้องการของมนุษย์เอง โดยที่เป้าหมายทั้งสองนั้นต้องอยู่บนพื้นฐานของ จริยธรรม เป้าหมายทั้งสองประการข้างต้นทำให้เกิดกระบวนทัศน์ในการพัฒนา 2 แบบ คือ กระบวนทัศน์การพัฒนาเพื่อผลงาน (Performance Paradigm) และกระบวนทัศน์การพัฒนา เพื่อการเรียนรู้ (Learning Paradigm) แต่เป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธจะมี 4 กระบวนทัศน์ประกอบด้วย 2 กระบวนทัศน์แรกที่กำลังกล่าวถึงแล้ว สำหรับอีก 2 กระบวนทัศน์ที่ต่อยอดขึ้นไปคือกระบวนทัศน์การพัฒนาในระดับโลกียธรรมและกระบวนทัศน์การพัฒนาในระดับ โลกุตระธรรมจาก 4 กระบวนทัศน์การพัฒนาข้างต้นทำให้สรุปได้ว่า เป้าหมายการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ตามวิสุทธิพุทธมี 3 ประการ กล่าวคือ

- 1) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสนองความ จำเป็นขององค์การ มีความสามารถในการประกอบสัมมาอาชีพ
- 2) นอกจากพัฒนาให้เป็นคนเก่งมีความสามารถแล้วยังต้องมีศีลธรรม จริยธรรมทำงาน ได้อย่างมีความสุข มีสุขภาพจิตดีเป็นคนดีของสังคมประเทศชาติ
- 3) พัฒนามนุษย์ไปสู่ระดับอุดมคติตามหลักพุทธธรรม คือ สู่ระดับนิโรธหรือนิพพานซึ่ง จะทำให้มนุษย์มีความสุขที่แท้จริงหรือมีสภาพของการดับทุกข์อย่างสิ้นเชิง

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นนั้น ทำให้ทราบได้ว่า เป้าหมายการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์เชิงพุทธ 3 ประการข้างต้น กล่าวโดยสรุปแล้ว คือการพัฒนาเพื่อให้มนุษย์มีชีวิตอัน ประเสริฐ ซึ่งจะต้องใช้หลักธรรมอริยสัจ 4 ซึ่งประกอบด้วยทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค “มรรค” คือหนทางแห่งการพ้นทุกข์ซึ่งก็คือชีวิตอันประเสริฐนั่นเองอริยมรรคมีองค์ 8 หาก กล่าวอย่างย่อก็คือหลักไตรสิกขา ซึ่งประกอบด้วยศีล สมาธิ และปัญญา

กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธ (BHRD Process)

ความแตกต่างระหว่างกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับกระบวนการพัฒนาฝึกอบรม จะต่างกันที่ขอบเขตของกิจกรรมทั้งสอง โดยที่การฝึกอบรมนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวทางพุทธ สามารถใช้หลัก “อริยสัจ 4” ซึ่งค่อนข้างมีความสมบูรณ์ครบถ้วนอยู่ในตัว เช่น การวิเคราะห์หาความจำเป็นนั้น มีความชัดเจนว่าเป็นเรื่องของการดับ “ทุกข์” และมี “สมุทัย” เป็นสาเหตุ ส่วน “นิโรธ” คือ เป้าหมายที่ต้องการ(อย่างไรก็ตาม เราสามารถแบ่งซอยเป้าหมายออกเป็นระดับต้น ระดับกลาง ระดับสูงได้เช่นใช้หลักไตรสิกขา เริ่มจาก 1) ศีล 2) สมาธิ และ 3) ปัญญา สำหรับขั้นตอนการออกแบบหลักสูตร (Design) และการพัฒนาสื่อการสอน (Develop) คงต้องใช้เทคนิคของการฝึกอบรมมาช่วย ตัวแบบที่นำมาประยุกต์ใช้ได้ คือ TPS (Training for Performance System) เพียงแต่ตีความผลงานที่องค์การต้องการ (Performance) ให้อยู่ในแนวทางพุทธ เช่น Outcomes คือจากปุถุชนเป็นอริยบุคคล(ไล่ระดับของนิโรธ) เป็น outcomes และมรรค 8 เป็น Drivers (สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวาจา สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวายามะ สัมมาสมาธิ สัมมาสติ)

ในการพัฒนามนุษย์ตามกระแสหลักใช้ทฤษฎีทางจิตวิทยา และพฤติกรรมศาสตร์มาช่วย เช่น การใช้ Transformational Learning ซึ่งเป็นวิธีการที่จะทำให้คนมีการเรียนรู้ เพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีคิด เปลี่ยนกระบวนการทัศน์ เปลี่ยนปรัชญาชีวิต ความเชื่อระดับฝังลึกได้นั้นคือการเปลี่ยนจากมิจฉาทิฐิมาเป็นสัมมาทิฐิ หรือหากใช้แนวทางพุทธ หลักธรรมที่เป็นประโยชน์คือกาลามสูตรหรือโยนิโสมนสิการ ซึ่งมีจุดเน้นที่การพิจารณาถึงความคิดความเชื่อของตนว่าเป็นสัมมาทิฐิหรือมิจฉาทิฐิ แนวทางในการพัฒนาข้างต้นจึงกล่าวได้ว่าเป็นการผสมผสานทั้งเทคนิคของตะวันตก และของพุทธธรรมเข้าด้วยกัน (Phithaya Wongkun (Editor), 2002) สำหรับแนวทางการพัฒนาตามหลักพุทธธรรม ซึ่งใช้มรรคมีองค์ 8 หรือไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) เป็นแนวทางในการพัฒนาจะมี 3 แนวทางสำคัญ คือแนวทางของการใช้ “ศีล” นำการพัฒนา เป็นการใช้ศีลเป็นจุดเริ่มต้น เป็นแนวทางปฏิบัติให้แก่ผู้ถูกพัฒนา

แนวทางที่สองคือการใช้ “สมาธิ” เป็นจุดเน้นในการพัฒนา และแนวทางที่สามคือการใช้ “ปัญญา” เป็นแนวทางจุดเน้นในการพัฒนา แนวทางทั้งสามจะต้องสอดคล้องกับเป้าหมาย ลักษณะและความพร้อมของกลุ่มเป้าหมาย ยกตัวอย่างเช่น ผู้ที่ต้องการศึกษาปฏิบัติพัฒนาตนเองในแนวทางพุทธเป็นผู้มีเป้าหมายในการพัฒนาเพื่อที่หลุดพ้นจากห้วงทุกข์ มีภูมิธรรมสูง ย่อมจะต้องใช้ “ปัญญา” เป็นแนวทางในการพัฒนา เนื่องจากสอดคล้องทั้งเป้าหมายและความพร้อมของผู้ที่ต้องการพัฒนาแต่หากผู้ศึกษาปฏิบัติมีเป้าหมายในระดับโลกียธรรม ยังพอใจและมีความสุขกับการเวียนว่ายตายเกิดต้องการความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีคุณธรรมศีลธรรม เป็นพลเมืองดีแนวทางการพัฒนานั้น อาจเป็นเพียงระดับ “ศีล” หรือระดับ “สมาธิ” ก็เพียงพอ ความชัดเจนในปัจจัย 3 ประการนี้ จะทำให้ประสิทธิผลและประสิทธิภาพการพัฒนามากยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายของการพัฒนามนุษย์ตามวิถีพุทธ

ในระดับโลกียะ บรรลุได้โดยการดำเนินชีวิตให้บรรลุประโยชน์ในปัจจุบันและในเบื้องหน้า ซึ่งพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (1997) ได้แบ่งออกเป็นประโยชน์ปัจจุบันและประโยชน์เบื้องหน้าดังต่อไปนี้

1) ประโยชน์ปัจจุบัน (ทิฏฐธัมมิกัตถะ-จุดหมายชั้นตาเห็น) คือมีสุขภาพดีร่างกายแข็งแรง งามสง่า อายุยืนยาว มีเงินมีงาน มีทรัพย์จากอาชีพสุจริต พึ่งตนได้ทางเศรษฐกิจ มีสถานภาพดี ทรงยศ เกียรติ ไฉไล เป็นที่ยอมรับในสังคม มีครอบครัวมีความสุขทำวงศ์ตระกูลให้เป็นที่น่าถือ

2) ประโยชน์เบื้องหน้า (สัมปรายิกัตถะ-จุดหมายชั้นเลียดตาเห็น) ที่เป็นคุณค่าชีวิต ซึ่งให้เกิดความสุขลึกล้ำภายในโดยเฉพาะ มีความอบอุ่นสบายซึ่งสุขใจ ด้วยศรัทธา มีหลักใจ มีความภูมิใจในชีวิตที่สะอาดที่ได้ประพฤติดต่อการงานสุจริต มีความอึดใจในชีวิตมีคุณค่าที่ใดเสียสละบำเพ็ญประโยชน์ มีความกล้าเชื่อมั่นว่าได้ทำกรรมดี มีหลักประกันวิถีสู่ภพใหม่ ในระดับโลกุตระ ประโยชน์สูงสุด (ปรมาตถะ) คือการมีปัญญารู้เท่าทันความจริง เข้าถึงธรรมชาติและชีวิต อันทำให้จิตใจเป็นอิสระโดยไม่หวั่นไหว หรือถูกรอบงำด้วยความผันผวนปรวนแปรต่างๆ

ไม่ผิดหวังโศกเศร้าปีบคั่นจิตใจเพราะความยึดมั่นถือมั่นสิ่งใด มีความปลอดโปร่งสงบ ผ่องใส สดชื่น เบิกบานใจตลอดเวลา เป็นอยู่และกระทำการด้วยปัญญาซึ่งมองที่เหตุปัจจัย

นอกจากกระบวนการของการใช้ไตรสิกขาซึ่งเป็นวิธีปฏิบัติเพื่อให้เข้าถึงองค์ทั้ง 8 ของอริยมรรคเพื่อประโยชน์สามระยะ ดังกล่าวข้างต้น ท่านพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2000) ยังได้สรุปให้เห็นภาพรวมและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้ง 8 ของมรรคไว้อย่างน่าสนใจดังนี้

เมื่อเห็นอย่างไร เชื่ออย่างไร เข้าใจอย่างไร ก็ดำริหรือคิดการต่าง ๆ อย่างนั้นเมื่อคิดถูกคิดคืบหน้าไป ก็เห็นจะแจ้งเข้าใจชัดยิ่งขึ้น คิดอย่างไรก็พูดไปอย่างนั้น เมื่อคิดดี คิดชัดก็พูดดี พูดชัดคิดการได้อย่างไร แคไหน ก็จะทำอย่างนั้น และทำได้แค่นั้น เมื่อคิดได้แล้วก็เอามาพูดสั่งการหรือปรึกษาหารือ ก็ช่วยชักนำกำหนดเกื้อกูลแก่การกระทำ คิดการได้แคไหนพูดจาและกระทำการได้แนวทางใด มีขอบเขตแคไหนก็ดำเนินวิธีหาเลี้ยงชีพไปแนวนั้นในขอบเขตนั้น เมื่อจะพูดจะทำการจะดำเนินวิธีเลี้ยงชีพให้สำเร็จ ก็ต้องใช้ความพยายาม เมื่อพยายามจริงจึงในเรื่องไหนให้ได้ผลดี ก็ต้องใช้สติให้มั่นสม่ำเสมอในเรื่องนั้น เมื่อสติคอยกำกับติดอยู่ จิตก็แน่วแน่มั่นคงไปในเรื่องนั้น ถ้าเริ่มด้วยความเห็นความเข้าใจ เชื่อถือและทัศนคติที่ดีงามถูกต้องเป็นสัมมาทิฐิ ความคิดดี พูดดี ทำดี เป็นต้น ก็ดำเนินสืบต่อไปเป็นสัมมาทั้งหมด ถ้าจะให้ดียิ่งขึ้นก็คอยเสริมองค์ประกอบเหล่านั้นให้ดียิ่งขึ้นทุกขั้นทุกตอน

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธจะต้องเริ่มต้นด้วยการมีสัมมาทิฐิเป็นอริยมรรค 1 ใน 8 องค์ ฉะนั้นแกนกลางของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธก็คือการพัฒนาตามแนวทางของอริยมรรคมีองค์ 8 โดยท่านพุทธทาสภิกขุ (2001) ได้กล่าวไว้ว่าอริยมรรคมีองค์ 8 ประการของพระพุทธเจ้าอาจกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุด ในบรรดาวิชาความรู้ของมนุษย์เราในโลกอื่น ๆ รวมทั้งเทวโลกอะไรๆ ด้วยกันก็ได้ ถ้าหากจะมี ไม่มีความรู้อันใดที่จะสูงสุดเท่ากับ

หลักธรรม ที่เรียกว่า อริยมรรคมีองค์ 8 ซึ่งจะใช้เป็นหลักธรรมแกนกลางในการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธ

มรรคเป็นประมวลหลักความประพฤติปฏิบัติ หรือระบบจริยธรรมทั้งหมดใน พระพุทธศาสนาเพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้นและเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของมรรคทั้ง 8 จึงกล่าวถึง “ไตรสิกขา” ก่อน ไตรสิกขา หมายถึงการศึกษาในทางธรรม 3 ประการ กล่าวคือ การประพฤติปฏิบัติ ชนิดที่เป็นกาย วาจา ใจ โดยตรง คือ อบรมตัวเองให้เปลี่ยนจากลักษณะ หนึ่ง ไปเป็นอีกลักษณะหนึ่ง ตามที่เราเห็นว่าเป็นประโยชน์ยิ่งๆ ขึ้นไป

หากจะเปรียบเทียบกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กระแสหลักอาจกล่าวได้ว่า ไตรสิกขามีความหมายใกล้เคียงกับการเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (transformation learning) การฝึกฝนปฏิบัติดังกล่าวก็เพื่อนำไปสู่องค์ประกอบของมรรค ทั้ง 8 ประการ ไตรสิกขาประกอบด้วยศีล สมาธิปัญญา ส่วนที่เป็นศีล ก็คือ องค์ประกอบของมรรคในข้อ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ และสัมมาอาชีวะ

อรรถกถาจารย์และนักวิชาการร่วมสมัยได้ขยายความเพิ่มเติมจากพระไตรปิฎก มา แสดงไว้ ดังต่อไปนี้ พระอุปัชฌาย์ ได้ให้ความหมายของการศึกษาและขอบเขตของ การศึกษาไว้ในวิมุตติมรรคว่า สิกขา หมายถึงการศึกษาเรื่องที่ควรศึกษา การศึกษาอันยอดเยี่ยม และการศึกษาเพื่อความเป็นพระอเสขะ (ผู้ไม่ต้องศึกษา) (Phra Uthitissara Thera, Translated by Phra ThepSopon (Prayoon Dhammachitto) and committee, 2005) ทั้งนี้ พระพุทธโฆษาจารย์ (1995) ได้อธิบายไว้ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคว่า ไตรสิกขา เป็นทั้ง หลักการและวิธีปฏิบัติเพื่อให้สามารถล่วงพ้นจากอบาย, กามธาตุ และภพทั้งปวง โดยมี เป้าหมายที่การบรรลุพระนิพพานอันบริสุทธิ์ปราศจากมลทิน ไตรสิกขาเป็นแนวปฏิบัติในทาง สายกลางที่มีใช้การปรนเปรอ ตนด้วยกามสุขและการทรมานตน มีศีลเป็นปฏิบัติต่อกิเลสที่ แสดงออกทางกาย วาจา สมาธิเป็นปฏิบัติต่อกิเลสที่กลุ่มมรุมจิตและปัญญาเป็นปฏิบัติต่อกิเลสที่แอบแนบอยู่ในจิตสามารถพัฒนาบุคคลให้เป็นพระอริยะผู้มีความบริบูรณ์ด้วยศีล ได้แก่ พระโสดาบัน และพระสกทาคามี, บริบูรณ์ด้วยสมาธิ ได้แก่ พระอนาคามี และบริบูรณ์ ด้วยปัญญา ได้แก่ พระอรหันต์ นอกจากนี้ องค์ธรรมทั้ง 3 ยังเป็นเครื่องอุดหนุนให้บรรลุคุณ

วิเศษอันหาได้ยากในบุคคลทั่วไป ดังมีวิชา 3 เป็นต้น และท่านพุทธทาสภิกขุ (2006) ได้อธิบายว่า การศึกษาในภาษาไทยหมายถึง การศึกษาเล่าเรียน ซึ่งตรงกับคำว่า สิกขา ในพระพุทธศาสนา หมายถึง การปฏิบัติได้รับปริญญาคือ สันราคะ สันโทสะ สันโมหะ ผลของการปฏิบัติสิกขาเป็นเช่นนั้น การปฏิบัติอย่างนั้นก็เพื่อความรอดจากสิ่งอันไม่พึงปรารถนา สิ่งใดที่เป็นความทุกข์ทรมาร ความยุ่งยากลำบากแก่จิตใจก็เรียกว่า อันไม่พึงปรารถนา แก้ไขด้วยการศึกษา ในขณะที่พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2000) ได้ให้ความหมายไตรสิกขาไว้ว่า ไตรสิกขา หมายถึง การพัฒนามนุษย์ให้ดำเนินชีวิตดีงามถูกต้อง ทำให้มีวิถีชีวิตที่เป็นมรรค เป็นทางดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตที่ถูกต้อง ดีงามของมนุษย์ ต้องเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนาตนคือ สิกขามรรคกับสิกขาจึงประสานเป็นอันเดียวกัน เมื่อมองในแง่ปริยาสัจ 4 ก็เป็นอริยมรรค คือวิถีชีวิตอันประเสริฐเมื่อเป็นมรรคก็ดำเนินก้าวหน้าไปสู่จุดหมายโดยกำจัดสมุทัยให้หมดไป ช่วยให้เรามีชีวิตที่พึงพาวิชา ตัณหา อุปทาน น้อยลงไป ไม่อยู่ใต้อำนาจครอบงำ ของมันพร้อมกับที่เรามีปัญญาเพิ่มขึ้นและดำเนินชีวิตด้วยปัญญามากขึ้นตามลำดับจนกระทั่งในที่สุดพอสมุทัยหมดทุกข์ ก็บรรลุหมายเป็นนิโรธ โดยสมบูรณ์ ซึ่งเป็นไปตามข้อปฏิบัติ 3 ขั้น คือ

- 1) ขั้นศีล ได้แก่การเว้นชั่ว ประพฤติดีปฏิบัติเพื่อความปกติสงบเรียบร้อยไม่ทำให้ตนและผู้อื่นเดือดร้อน ข้อปฏิบัติเหล่านี้เรียกว่า ศีลสิกขา แปลว่า สิ่งที่เราควรศึกษาอบรม เป็นขั้นศีล
- 2) ขั้นสมาธิ ได้แก่ การฝึกฝนหรืออบรมจิตใจให้เหมาะสม ตั้งมั่นในลักษณะที่พร้อมจะปฏิบัติงานคือ พิจารณาความเป็นจริง เพื่อเป็นพื้นฐานของการเจริญปัญญา การฝึกบังคับจิตใจให้ตั้งมั่นโดยระลึกรู้ตัวทั่วพร้อม ดังนี้เรียกว่า จิตตสิกขา
- 3) ขั้นปัญญา ได้แก่ การฝึกฝนอบรมในการพิจารณาสิ่งทั้งปวงให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตามความเป็นจริง หมายถึง กาฝึกฝนอบรมจนเกิดความรู้แจ้งเห็นจริงในสิ่งทั้งปวงถึงกับเกิดความสดสังเวชเบื่อหน่ายในสิ่งที่ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และเป็นอนัตตาได้จริงๆ การฝึกฝนเช่นนี้ เรียกว่า ปัญญาสิกขา (Boonmee Thankaew, 1996)

การศึกษาสามประการตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา คือ ศีล สมาธิปัญญา ซึ่งเป็นกุศโลบายแห่งการพัฒนาตนเองที่ถูกต้องของมนุษย์ทุกคน เป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งหลายอันจะนำสังคมไปสู่อายุธรรมที่ถูกต้อง

จากความหมายของไตรสิกขาที่กล่าวมานั้น พอจะสรุปได้ว่า ไตรสิกขา หมายถึง การพัฒนา มนุษย์ให้ดำเนินชีวิตดีงามถูกต้อง ทำให้มีวิถีชีวิตที่เป็นมรรค เป็นทางดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตที่ ถูกต้องดีงามของมนุษย์ ต้องเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนาตนเอง เริ่มจากการรักษาศีล เพื่อขัดเกลา พฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของตนเองให้บริสุทธิ์ รวมถึงการฝึกหัดการอยู่ร่วมกันของเพื่อน ร่วมงานให้มีความเกื้อหนุนต่อกัน และกระบวนการที่สำคัญในการศึกษาต้องพัฒนาตนเองให้ บริบูรณ์ด้วยศีล บริบูรณ์ด้วยสมาธิ และบริบูรณ์ด้วยปัญญาเพื่อพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่ เป้าหมายสูงสุดในปัจจุบันและอนาคต

สรุป

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นเป็นการบริหารจัดการด้านปัญหาต่างๆ ที่ต้นเหตุหรือ ต้นน้ำ เพราะเกี่ยวข้องกับทรัพยากรอื่นๆ ด้วย ล้วนแล้วแต่มีอย่างจำกัด และทรัพยากรเหล่านั้น ก็ถูกมนุษย์หยิบยืมมาใช้ ดังนั้น การพัฒนามนุษย์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ขณะเดียวกันตัว มนุษย์เองก็จัดได้ว่า เป็นทรัพยากรเช่นกัน อีกทั้งจัดได้ว่าเป็นทรัพยากรที่อยู่เหนือห่วงโซ่วัฏจักร เพราะสามารถนำทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมาจัดการเพื่อประโยชน์ได้ คุณค่าของมนุษย์นั้น ถูกจำแนกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ความสามารถด้านร่างกาย 2) ความสามารถด้านสติปัญญา และ 3) ความสามารถด้านคุณธรรม ในทางพระพุทธศาสนาได้นำเสนอแนวทางการจัดการ พัฒนาความสามารถด้านคุณธรรม เนื่องด้วยมนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันในสังคมต้องมีการช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน ซึ่งเป็นไปตามหลักไตรสิกขา 3 ประการ คือ 1) ศีล ความปกติทางกาย เป็นเครื่องมือ ในการจัดการพฤติกรรมพื้นฐานทางสามัญสำนึกในการอยู่ร่วมกัน ศีลจัดเป็นคุณธรรมเบื้องต้นที่ เปรียบเหมือนดิน เมื่อดินดีก็สามารถปลูกพืชให้เจริญงอกงามได้ เมื่อมนุษย์มีศีลคุณธรรมต่างๆ ก็เจริญขึ้นได้อย่างสมบูรณ์ อีกทั้งยังเป็นการลดความขัดแย้งในการอยู่ร่วมกันในสังคม 2) สมาธิ ความตั้งมั่นแห่งจิต เมื่อศีลคือคุณธรรมด้านความประพฤติ สมาธิก็เป็นเครื่องมือในการจัดการ ด้านจิตใจ อารมณ์ ความคิด การเจริญสมาธิทำให้ผู้ปฏิบัติมีความพร้อมในการทำงาน การ เรียนรู้ เพราะมีใจที่ตั้งมั่น 3) ปัญญา ความรู้รอบ ในทางด้านโลกียะ (โลก) ด้วยว่า ปัญญา ใน ที่นี้ หมายถึงความรู้ทั่วไปในวิชาการ วิชาชีพ แต่ในด้านโลกุตระ (ธรรม) ปัญญานั้น หมายถึง

ความรู้แจ้งในอริยสัจ ซึ่งเป็นหลักในการแก้ปัญหาต่างๆ บุคคลผู้มีปัญญาสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นแบบแผน ดังนั้น หลักไตรสิกขา จึงนับได้ว่าเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างยั่งยืนและมีคุณภาพอย่างยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

บุญมี แทนแก้ว. (2539). จริยศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2540). การสร้างสรรค์ปัญญาเพื่ออนาคตของมนุษยชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม.

_____. (2543). พุทธธรรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพุทธโฆษาจารย์. (2538). วิสุทธิมรรคแปล ภาค 1 ตอน 1. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระอุบาสกเถระ. (2548). วิมุตติมรรค. แปลโดย พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) และคณะ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พิทยา ว่องกุล (บรรณาธิการ). 2545). วิกฤตศาสนาในยุคธนาธิปไตย: พุทธวิบัติ. กรุงเทพมหานคร: โครงการวิถีสัน.

พุทธทาสภิกขุ. (2549). การศึกษาสมบูรณ์แบบ: คือวงกลมที่คุ้มครองโลกถึงที่สุด. กรุงเทพมหานคร: อุษาการพิมพ์.

_____. (2544). คู่มือมนุษย์ฉบับสมบูรณ์. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภา.

Boonmee Thankaew. (1996). Ethics. Bangkok: Odean Store.

Buddhadasa Phikkhu. (2001). Completed Human Handbook. 9th publishing. Bangkok: Dhammasapha Publishing House.

_____. (2006). Perfect Education: the Circle that Protects the World at the End. Bangkok: Usakan printing.

- Mahachulalongkornrajavidyalaya. (1996). Pāli Tipitakas: Mahachula Tipitaka Edition. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya Press.
- Phra Dhamma Pitaka (PA.Payutto). (1997). Wisdom Creation for the Future of Humanity. The 7th edition Bangkok: Buddhama Foundation Office.
- _____. (2000). Buddhama. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya Publishing House.
- PhraBuddhakosajarn. (1995). Visudhimagga Translation, Part 1, Episode 1. 8th Print. Bangkok: Mahamakutrajavidyalaya University
- Phra Uthitissara Thera. (2005). Vimudhimagga. Translated by Phra ThepSopon (Prayoon Dhammachitto) and committee. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phithaya Wongkun (Editor). (2002). The Religious Crisis in the Thanathiphat era: Buddhist disaster. Bangkok: The project of the vision.

การฆาตกรรมประชาธิปไตยกับค่าเสียโอกาสที่คนไทยต้องจ่าย*

The Murder of Democracy and the cost of the Opportunity that Thais have to Pay

พระศิวกอร์ สังข์ทอง

Phra Siwakorn Sungthong

พระสุชาติ ผึ้งผาย

Phra Suchat Phuengphai

พระนัสชนะ ส่างช้าง

Naschana Sangchang

ชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

Chaiwit Rittipichaiwat

เกษญา ผาทอง

Ketsada Phathong

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

Email: cw_aue@hotmail.com

บทคัดย่อ

การฆาตกรรมประชาธิปไตยเปรียบเสมือนการฆาตกรรมระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยทั้งระบบ ด้วยการใช้อำนาจที่ไม่ถูกต้องเข้ามายึดอำนาจรัฐหรือการล้มล้างรัฐบาล นั่นคือการปฏิวัติ การกบฏ หรือการรัฐประหาร ซึ่งในประเทศไทยพบว่าตลอด 80 ปี หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองมีการรัฐประหารล้มล้างรัฐบาลมาแล้ว 13 ครั้ง ก่อกบฏ 11 ครั้ง และมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญมาแล้วทั้งสิ้น 20 ฉบับ อย่างไรก็ตามสาเหตุที่ทำให้เกิด การฆาตกรรมประชาธิปไตยมาจาก ความต้องการกลับไปใช้ระบบการปกครองแบบเดิม (ระบบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์) ในตอนต้น การยึดอำนาจนายกรัฐมนตรี ความขัดแย้งภายในประเทศ รัฐบาลปกครองแบบเผด็จการ ประชาชนต่อต้านรัฐบาล รวมถึงรัฐบาลไร้ประสิทธิภาพในการ บริหารประเทศทำให้เกิดความต้องการยึดอำนาจ โดยเหตุที่ทำให้การฆาตกรรมประชาธิปไตย ไม่สำเร็จ (การกบฏ) อันเนื่องมาจากอำนาจที่รัฐครอบครอง กองกำลังทหารและอาวุธที่เข้ามา

*

Received 2 January 2022; Revised 20 April 2022; Accepted 20 May 2022

ใช้ในการปราบปรามผู้ก่อกบฏอย่างเด็ดขาดเป็นเหตุทำให้ฝ่ายกบฏพ่ายแพ้ไป ในทางกลับกัน การการฆาตกรรมประชาธิปไตยที่สามารถยึดอำนาจได้สำเร็จสาเหตุมาจากฝ่ายทหารมีอำนาจที่เหนือกว่า ทั้งกองทัพ อาวุธ เข้ามาปราบปรามเพื่อทำการยึดอำนาจ หลายครั้งการรัฐประหารที่ทำได้สำเร็จเกิดจากการจากแรงสนับสนุนของประชาชนที่กำลังต่อต้านและขับไล่รัฐบาลในขณะนั้น และในบางครั้งเกิดจากการยอมถอยของฝ่ายรัฐบาลเองเพื่อไม่ให้เกิดการนองเลือด และมีถึง 3 ครั้งที่เกิดการรัฐประหารเพื่อยึดอำนาจและกระชับอำนาจของตนเอง การฆาตกรรมประชาธิปไตยดังกล่าวนี้นำส่งผลให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยยังล่าช้าและไม่พัฒนา ซึ่งส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม รวมถึงประชาชนในประเทศ สุดท้ายหากผู้บริหารประเทศยึดมั่นหลักนิติธรรมอย่างเคร่งครัด มีสัมพันธภาพอันดีกับฝ่ายทหาร บริหารประเทศอย่างโปร่งใส และประชาชนเข้าถึงประชาธิปไตยได้มากขึ้น จะสามารถลดการฆาตกรรมทางประชาธิปไตยในอนาคตได้

คำสำคัญ: การฆาตกรรมประชาธิปไตย, กบฏ, รัฐประหาร, การปกครองระบอบประชาธิปไตย

Abstract

The murder of democracy is like the murder of the entire democratic political system by using the wrong power to seize power or overthrow the government. That's a revolution, a rebellion, or a coup. In Thailand, it is found that over the 80 years after the change of government, there have been 13 coups to overthrow the government and 11 rebellions and a total of 20 constitutions have been promulgated. However, the cause of the murder of democracy came from the need to return to the old regime (absolute monarchy) in the beginning. Prime Minister's seizure of power domestic conflict dictatorship government people against the government Including the government's ineffectiveness in managing the country, causing the need to seize power because of the unsuccessful murder of democracy (treason) due to the power held by the state The military forces and weapons used to decisively suppress the rebels led to the defeat of the rebels. On the other

hand, the murder of democracy that can successfully seize power is caused by the military's superior power, including armed forces, suppression to seize power. Many of the successful coups were driven by the support of the people who were opposing and ousting the government at the time and sometimes it was caused by the government's own retreat to avoid bloodshed, and on three occasions there were coups to seize power and strengthen its own power. This democratic murder as a result, the democratic regime is still lagging and not developing. Which affects political stability economy and society including people in the country. Finally, if the country's executives strictly adhere to the rule of law have a good relationship with the military manage the country with transparency and people have greater access to democracy It will be able to reduce future democratic murders.

Keywords: Democracy Murder, Rebellion, Coup d'état, Democracy

บทนำ

ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยก็คือระบบที่ประกันสิทธิเสรีภาพ (rights and freedom) ความเสมอภาค (equality) ความยุติธรรม (justice) สิทธิมนุษยชน (human rights) และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (human dignity) มากกว่าระบอบการปกครองในรูปแบบอื่นที่อำนาจการปกครองอยู่ที่คนเพียงกลุ่มเดียว อีกทั้งประชาชนถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพ รวมทั้งสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วม แต่อย่างไรก็ตามหลายประเทศทั่วโลกได้มีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย หากมีการนำระบบประชาธิปไตยมาใช้กับประเทศที่กำลังพัฒนามักจะทำให้การปกครองไม่สมบูรณ์ เนื่องจากการเลือกตั้งที่ส่อไปในทางทุจริตและไม่เที่ยงธรรม การฉ้อโกง การใช้เงินซื้อสิทธิและเสียงจากประชาชน มีการบังคับขู่เข็ญให้ได้มาซึ่งอำนาจ รวมถึงเมื่อได้เป็นรัฐบาลได้ใช้อำนาจไปในทางที่มิชอบ เช่น ละเมิดหลักนิติธรรม ข้าราชการบงการหลงขาดการเสียสละเพื่อสังคมและประเทศชาติ นอกจากนั้นยังขาดจริยธรรมทางการเมืองและไม่ได้ยึดหลักประชาธิปไตยในการปกครอง สิ่งเหล่านี้คือปัญหาที่เกิดขึ้นจนนำไปสู่การใช้อำนาจและกองกำลังเพื่อทำการยึดอำนาจทางการเมืองหรือที่เรียกกันว่า

รัฐประหาร หรือการปฏิวัติ การยึดอำนาจเหล่านี้คืออุปสรรคต่อการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย

การปกครองแบบประชาธิปไตยในประเทศไทย หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระยะเวลา 80 ปีที่ผ่านมา ยังคงมีการถกเถียงกันว่าประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงหรือไม่ เพราะพบว่าประเทศไทยมีการรัฐประหารล้มล้างรัฐบาลมาแล้ว 13 ครั้ง มีการก่อกบฏ 11 ครั้ง และการประกาศใช้รัฐธรรมนูญมาแล้วทั้งสิ้น 20 ฉบับ โดยสังเกตได้ว่ารัฐธรรมนูญไทยไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนามากเท่าที่ควรแต่เป็นการยกเลิกรัฐธรรมนูญและนำกลับมาใช้ใหม่ โดยไม่มีลักษณะของการใช้หรือการพัฒนาที่ต่อเนื่อง ไม่เพียงแต่รัฐธรรมนูญที่มีปัญหา การเลือกตั้งยังคงมีการทุจริตและไม่โปร่งใส ประชาชนยังขาดความเข้าใจในคำว่าประชาธิปไตย ทำให้ระบบประชาธิปไตยของเมืองไทยยังไม่สมบูรณ์อย่างที่ควรจะเป็น (พชรวัฒน์ เส้นทอง, 2559)

ทั้งนี้การฆาตกรรมประชาธิปไตย มีผลกระทบรุนแรงต่อสังคมไทยอย่างยิ่ง ในความเห็นของผู้เขียนการฆาตกรรมประชาธิปไตยเปรียบเสมือนการฆาตกรรมทางระบบการเมืองและการปกครองของประเทศทั้งระบบ มีผลร้ายและรุนแรงกว่ายิ่งกว่าการฆาตกรรมมนุษย์หลายพันเท่า อันเนื่องมาจากการทำลายระบบอำนาจทำลายระบบเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการทำลายระบบการปกครองซึ่งส่งผลกระทบไปถึงประชาชนและทำให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี

การฆาตกรรมประชาธิปไตยโดยเฉพาะในบริบทประเทศไทย พบว่ามีสามคำที่ปรากฏคือ ปฏิวัติ (Revolution) การยึดอำนาจโดยวิธีการที่ไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ มีการยกเลิกรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ อาจมีหรือไม่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และอาจจัดตั้งให้มีรัฐบาลและสภาตามแบบฉบับการปกครอง แต่รัฐบาลและสมาชิกสภาจะมาจากการแต่งตั้งทั้งหมด การปฏิวัติในประเทศไทยมีเพียงครั้งเดียวคือ สมัยการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยใน พ.ศ. 2475 รัฐประหาร (Coup d'etat) ซึ่งหมายถึง การยึดอำนาจรัฐหรือการล้มล้างรัฐบาลอย่างเฉียบพลันโดยผิดกฎหมาย ใช้กำลังบังคับ แต่มิใช่การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองและยังคงใช้รัฐธรรมนูญฉบับเก่าต่อไป หรือประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และคำว่า กบฏ (Rebellion) หมายถึง การกระทำที่มีวัตถุประสงค์ล้มล้างอำนาจรัฐบาล แต่กระทำการไม่สำเร็จ ความหมายของคำเหล่านี้เหมือนกันในแง่ที่ว่าเป็นการใช้กำลัง ใช้อาวุธในการยึดอำนาจทางการเมือง แต่มีความหมายต่างกันในด้านผลของการใช้กำลังความรุนแรงนั้น หากทำการไม่สำเร็จก็ถูกเรียกว่ากบฏจลาจล (rebellion) ถ้าการยึดอำนาจนั้นสัมฤทธิ์ผลและเป็นเพียงเปลี่ยนรัฐบาล

เรียกว่ารัฐประหาร หากแต่รัฐบาลใหม่ได้ทำการเปลี่ยนแปลงรากฐานของระบอบการปกครอง สิ่งนั้นเรียกว่าเป็นการปฏิวัติ ซึ่งการฆาตกรรมประชาธิปไตยจะส่งผลทั้งในแง่กฎหมาย นโยบาย การบริหารประเทศ และ ความชอบธรรมการใช้อำนาจอรัฐ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นชนวนนำมาซึ่ง ความรุนแรงทางการเมืองระหว่างผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้การปกครองทั้งสิ้น (ลิขิต ชีรเวคิน, 2559)

กบฏในประเทศไทย

1. กบฏบวรเดช 11 ตุลาคม 2476

กบฏบวรเดช เป็นกบฏครั้งแรกในประวัติศาสตร์ไทยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง กระทำการโดยพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบวรเดช โดยสาเหตุมาจาก ความขัดแย้งทางการเมือง ปกครองระหว่างระบอบเก่ากับระบอบใหม่ ทั้งนี้พระองค์เจ้าบวรเดชได้ยื่นคำขาดแก่รัฐบาล คณะราษฎรให้กลับไปใช้การปกครองในรูปแบบของระบอบราชาธิปไตย โดยอ้างว่าคณะราษฎร ปกครองประเทศไทยโดยกุมอำนาจไว้แต่เพียงผู้เดียวและต้องการดำเนินการปกครองโดยลัทธิ คอมมิวนิสต์ อย่างไรก็ตามทางคณะราษฎรคิดว่าเหตุผลของกบฏไม่สมเหตุสมผลที่ต้องการ เปลี่ยนแปลงการปกครองกลับไปเป็นการปกครองในแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์และสมควรทำ การปราบปราม กระทั่งเกิดการปะทะกันในเดือนตุลาคม 2476 ผลจากการปะทะกันในครั้งนี้ รัฐบาลคณะราษฎรเป็นผู้ชนะ ตามความเห็นของผู้เขียนที่ทำให้การก่อการกบฏบวรเดชไม่ สำเร็จเนื่องความต้องการของกบฏบวรเดชคือการกลับไปในระบอบการปกครองแบบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์หรือราชาธิปไตย แทนการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย เมื่อเกิด การเปลี่ยนแปลงการปกครองประชาชนต้องการที่จะเห็นการปกครองในรูปแบบใหม่ ฝ่าย ประชาชนที่ไม่เห็นด้วยกับฝ่ายกบฏได้เข้ามาสนับสนุนและช่วยเหลือฝ่ายรัฐบาล รวมถึงทหาร กองหนุนยังเข้ามาเป็นกองกำลังเสริม ทำให้ฝ่ายรัฐบาลมีกองกำลังและอำนาจมากกว่า ได้ใช้อำนาจและอาวุธในการปราบปรามครั้งนี้ ส่งผลให้ฝ่ายกบฏพ่ายแพ้

2. กบฏนายสิบ 1 สิงหาคม 2478

กบฏนายสิบดำเนินการโดยทหารชั้นประทวนในกองพันต่าง ๆ ซึ่งมีสิบเอกสวัสดิ์ มะหะหมัด เป็นหัวหน้า ได้ร่วมกันก่อการยึดอำนาจด้วยวิธีการรุนแรง โดยทำการสังหาร นายทหารในกองทัพบก และจับพระยาพหลพล พยุหเสนาฯ และหลวงพิบูลสงครามไว้เป็น ประกัน เพื่อหวังคืนระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ถวายสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งการ

ปฏิวัติในครั้งนี้แตกต่างจากการปฏิวัติในครั้งอื่นๆ คือ ผู้ที่ดำเนินการปฏิวัติเป็นเพียงนายทหารชั้นประทวน ทหารระดับจ่านายสิบ นายสิบ และ พลทหารซึ่งโดยปกติการปฏิวัติจะดำเนินการโดยทหารชั้นผู้ใหญ่ระดับนายพันจนถึงพลเอกและผู้ที่มิอำนาจทางการเมือง อย่างไรก็ตามการปฏิวัติครั้งนี้แผนการได้ล่วงรู้ไปรัฐบาล จนเป็นเหตุให้รัฐบาลได้ทำการปราบปรามและจับกุมผู้ที่คิดการกบฏได้สำเร็จฝ่ายกบฏถูกประหารชีวิต (คม ชัด ลึก, 2564) โดยผู้เขียนเห็นว่าเหตุทำให้การปฏิวัติครั้งนี้ไม่สำเร็จคือ รัฐบาลล่วงรู้แผนการของกบฏทำให้ดำเนินการปราบปรามอย่างทันที อีกทั้งจุดมุ่งหมายของฝ่ายการกบฏคือต้องการเปลี่ยนการปกครองเป็นระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ตามเดิม ซึ่งขัดแย้งกับทิศทางการบริหารประเทศของรัฐบาลที่มุ่งเน้นเป็นประชาธิปไตย จึงเป็นเหตุให้เกิดการปราบปรามในที่สุด

3. กบฏพระยาทรงสุรเดชหรือกบฏ 18 ศพ 29 มกราคม 2481

พระยาทรงสุรเดชได้ก่อการกบฏเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองให้กลับไปสู่ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ดังเดิม ซึ่งการก่อกบฏครั้งนี้ไม่สำเร็จและได้มีการตัดสินโทษผู้ก่อการกบฏ มีการตัดสินโทษโดยศาลพิเศษที่จัดตั้งโดยรัฐบาล ฝ่ายรัฐบาลได้ทำการคัดเลือกผู้พิพากษาและการตัดสินครั้งนี้ไม่มีทนายและจำเลยตามหลักยุติธรรม ผลการตัดสินทำให้มีการประหารนักโทษ 18 คน จึงเรียกกบฏครั้งนี้ว่ากบฏ 18 ศพ อย่างไรก็ตามการกระทำในครั้งนี้ของพระยาทรงสุรเดชได้ถูกรัฐบาลกล่าวหาว่าเป็นกบฏทั้ง ๆที่ยังไม่ได้มีเหตุการณ์ร้ายแรง นอกจากการลอบสังหารเพื่อกำจัดบุคคลที่เห็นว่าน่าจะเป็นศัตรูของตนเท่านั้น (thaipolitchistory, 2564) ผู้เขียนมีความเห็นว่าสิ่งที่ทำให้การปฏิวัติครั้งนี้ครั้งนี้ล้มเหลว อันเนื่องมาจากฝ่ายกบฏถูกกล่าวหาและการใช้อำนาจของรัฐบาลในการจัดตั้งศาลพิเศษเพื่อตัดสินศัตรูทางการเมือง โดยไม่ผ่านกระบวนการยุติธรรม ซึ่งอำนาจอย่างเบ็ดเสร็จของรัฐบาลเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การปฏิวัติครั้งนี้ไม่สำเร็จ

4. กบฏแบ่งแยกดินแดน 28 กุมภาพันธ์ 2491

ได้มีการจับกุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและนักการเมืองของภาคตะวันออกเฉียงเหนือหลายคน โดยถูกกล่าวหาว่าร่วมกันดำเนินการฝึกอาวุธ เพื่อแบ่งแยกดินแดนภาคอีสานออกจากประเทศไทย และแบ่งเป็นรัฐๆ ปกครองกันโดยเป็นอิสระ การแบ่งแยกดินแดนถือได้ว่าเป็นการผิดกฎหมายรัฐธรรมนูญ เพราะกฎหมายรัฐธรรมนูญมาตรา 1 ได้บัญญัติไว้ว่า "ราชอาณาจักรไทยนั้นจะต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียว จะทำการแบ่งแยกมิได้" เพราะถ้าหากใครคิดจะแบ่งแยกดินแดนออกจากกัน บุคคลเหล่านั้นก็ได้ชื่อว่า "กบฏ" ผู้ก่อการกบฏในครั้งนี้เป็นอดีตรัฐมนตรีและนักการเมืองในสังกัดของนายปรีดี พนมยงค์ ต้องการยึดอำนาจคืนจากจอม

พล ป. พิบูลสงคราม ดังนั้นรัฐบาลจำเป็นต้องปราบปรามกบฏเพื่อรักษาความสงบของประเทศ (บ้านจอมยุทธ, 2564) จะเห็นได้ว่า การกบฏในครั้งนี้ไม่สำเร็จอันเนื่องมาจากมีความต้องการแบ่งแยกดินแดน และขัดต่อรัฐธรรมนูญของประเทศ ทำให้เกิดการปราบปรามกบฏเพื่อความสงบสุขของบ้านเมือง

5. กบฏเสนานิการ 1 ตุลาคม 2491

โดยพลตรีสมบุรณ์ ศรานุชิต และพลตรีเนตร เขมะโยธิน เป็นหัวหน้าคณะ ซึ่งสาเหตุของการกบฏในครั้งนี้มาจากความไม่พอใจของกลุ่มทหารที่รักประชาธิปไตย และทหารที่ไม่พอใจในการโยกย้ายแต่งตั้งหลังการรัฐประหาร ปี 2490 แต่รัฐบาลซึ่งมีจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ทราบแผนการและจับกุมผู้คิดกบฏได้สำเร็จ ซึ่งการกบฏครั้งนี้ในความเห็นของผู้เขียนคิดว่าเกิดจากการไม่พอใจในอำนาจรัฐบาลของเหล่าทหาร ทำให้เกิดการรวมตัวกันเพื่อทำการปฏิวัติ หากแต่ไม่สำเร็จเนื่องจากฝ่ายทหารยังคงมีกองกำลังและอำนาจในการปราบปรามจนทำให้ผู้ก่อการกบฏยอมจำนน (บาราย, 2557)

6. กบฏวังหลวง 26 มิถุนายน 2492

กบฏวังหลวงเป็นกบฏที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐบาล กับ "ขบวนการประชาธิปไตย นำโดยนายปรีดี พนมยงค์ ทหารและพลเรือนบางกลุ่ม เพื่อหวังในการยึดอำนาจการปกครองประเทศ และเรียกร้องประชาธิปไตยคืนจากการรัฐประหารในปี 2490 โดยกระบวนการดังกล่าวได้ทำการยึดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และพระบรมมหาราชวัง จนเป็นเหตุให้เกิดการปะทะกันโดยการปิดล้อมและใช้กำลังทหารบุกโจมตีกลุ่มกบฏอย่างรุนแรง ทำให้เหตุการณ์ครั้งนี้ถูกเรียกขานกันว่าเป็น “กบฏวังหลวง” จากเหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้ประเทศไทยตกอยู่ภายใต้อำนาจนิยมอย่างไร้ก็ตามสาเหตุที่ทำให้การปฏิวัติครั้งนี้ไม่สำเร็จอันเนื่องมาจากกบฏขาดกองกำลังทหารที่จะเข้ามาสนับสนุน จึงส่งผลให้ฝ่ายรัฐบาลเป็นต่อในด้านการปราบปราม จากจุดนี้เป็นที่สังเกตได้ว่า กองกำลังทหารและอาวุธล้วนมีส่วนสำคัญในการปราบปรามความรุนแรงและเป็นส่วนสนับสนุนในการยึดอำนาจ

7. กบฏแมนฮัตตัน 24 มิถุนายน 2494

กบฏแมนฮัตตัน หรือคณะกู้ชาติได้ทำการกบฏเพื่อยึดอำนาจจาก จอมพล ป. พิบูลสงคราม โดยการจับตัวจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรี ระหว่างเป็นประธานในพิธีรับมอบเรือชุดสันดอนสัญญาตืออเมริกัน ชื่อ "แมนฮัตตัน" และนำไปกักขังไว้ในเรือรบหลวงชื่อ "ศรีอยุธยา" จนเป็นเหตุทำให้เกิดการปราบปรามและชิงตัว จอมพล ป. พิบูลสงคราม การกบฏ

ครั้งนี้เป็นครั้งที่ก่อเสียหายมากที่สุดในประวัติศาสตร์ไทย เพราะมีสถานที่สำคัญหลายแห่งเสียหาย ทหารและพลเรือนเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก และเป็นเหตุการณ์สงครามกลางเมืองที่คนไทยฆ่าคนไทยมากที่สุด อย่างไรก็ตามเหตุที่ทำให้การกบฏครั้งนี้ไม่ประสบความสำเร็จ อันเนื่องมาจากมีการจัดตัวบุคคลสำคัญของประเทศ จนก่อให้เกิดความรุนแรงจนกระทั่งเกิดการจลาจล เป็นเหตุให้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าให้ใช้กำลังทหารเพื่อปราบปรามและมีการประกาศกฎอัยการศึก (นิพัทธ์ ทองเล็ก, 2562)

8. กบฏสันติภาพ 8 พฤศจิกายน 2497

กบฏสันติภาพครั้งนี้ รัฐบาลจำแนกกลุ่มคนออกเป็นสี่กลุ่มใหญ่ ได้แก่ กลุ่มขบวนการสันติภาพ กลุ่มขบวนการกู้ชาติ กลุ่มพรรคคอมมิวนิสต์ และกลุ่มชาวนาบ้านคูซอด จังหวัดศรีสะเกษ เป็นขบวนการสันติภาพและขบวนการเคลื่อนไหวของปัญญาชน ทำการต่อต้านรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงครามในสัญญาเป็นพันธมิตรกับสหรัฐฯ และส่งทหารไปร่วมรบในสงครามเกาหลี ซึ่งกลุ่มก่อการกบฏจำนวน 104 คนได้ถูกจับกุมอันเนื่องจาก เป็นผู้ที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกับรัฐบาล และถูกกล่าวหาว่าทำการยุยงให้มีการเกลียดชังกันระหว่างคนไทย เพื่อก่อให้เกิดการแตกแยก โดยเหตุที่ทำให้การกบฏไม่สำเร็จอันเนื่องมาจากรัฐบาลได้ดำเนินการจับกุมผู้ก่อการกบฏ จะเห็นว่าอำนาจของรัฐบาลสามารถใช้ในการควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เพื่อป้องกันความรุนแรงที่เกิดขึ้นในประเทศ (กิเลน ประลองเชิง, 2564)

9. กบฏ 26 มีนาคม 2520

กบฏ 26 มีนาคม 2520 เป็นการประหารชีวิตกบฏคนสุดท้ายของประเทศไทย ซึ่งเหตุการณ์นี้ นำโดย พล.อ.ฉัตร หิรัญศิริ พยายามก่อรัฐประหารล้มล้างรัฐบาลของ นายธานินทร์ กรัยวิเชียร นายกรัฐมนตรี โดยการเคลื่อนกำลังเข้ายึดสถานที่สำคัญต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร หลังจากนั้นฝ่ายรัฐบาล ทหารและตำรวจได้ร่วมกันปราบปรามกบฏ โดยการเข้าปิดล้อมและนำไปสู่การเจรจาจนฝ่ายกบฏยอมมอบตัว อย่างไรก็ตาม พล.อ.ฉัตร หิรัญศิริ ได้ถูกตัดสินประหารชีวิตตามคำสั่งนายกรัฐมนตรี โดยอาศัยอำนาจของรัฐธรรมนูญ ในความเห็นของผู้เขียนคิดว่าเหตุที่ทำให้การกบฏครั้งนี้ไม่ประสบความสำเร็จอันเนื่องมาจาก ขาดกำลังสนับสนุนจากทหาร รวมถึงอำนาจของนายกรัฐมนตรีและกฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศไทยที่ใช้ในการตัดสินและปราบปรามผู้ก่อการกบฏ (คม ชัด ลึก, 2561)

10. กบฏยังเติร์ก 1 เมษายน 2524

กบฏยังเติร์ก หรือ กบฏเมษาฮาวาย กระทำการโดยนายทหารที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่น 7 หรือรุ่น "ยังเติร์ก" ซึ่งขณะนั้นมีตำแหน่งเป็นผู้บังคับบัญชากองกำลังต่าง ๆ อยู่ในกองทัพบก ทั้งสิ้น 42 กอง ซึ่งนับว่าเป็นกองกำลังทหารที่มีจำนวนมากที่สุดในประวัติศาสตร์ไทย ได้พยายามทำการรัฐประหารเพื่อยึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาล พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ โดยมีสาเหตุมาจากความไม่พอใจในการต่ออายุราชการให้กับพลเอกเปรมในฐานะผู้บัญชาการทหาร ซึ่งการกบฏในครั้งนี้ถือว่าล้มเหลวเนื่องจากการตอบโต้ของรัฐบาลในการปราบปรามการกบฏ (สิริรัตน์ เรืองวงษ์วาร, 2539)

11. กบฏทหารนอกราชการ 9 กันยายน 2528

กบฏทหารนอกราชการนำโดยพันเอกมณูญ รูปขจร ได้พยายามทำการยึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาลพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ โดยฝ่ายกบฏได้นำรถถังและกองกำลังมาใช้ในการก่อการ โดยการยึดสถานที่ราชการสำคัญ หลังจากนั้นรัฐบาลได้ใช้กำลังในการต่อต้านจนเป็นเหตุให้เกิดการปะทะ จากเหตุการณ์ครั้งนี้ได้มีการเจรจาตกลงกันเพื่อยุติเหตุการณ์ โดยผู้ก่อการกบฏบางส่วนถูกจับกุมและบางส่วนได้ทำการลี้ภัยทางการเมือง อย่างไรก็ตามบางแหล่งข้อมูลให้สาเหตุของการที่ทำการรัฐประหารไม่สำเร็จในครั้งนี้คือการคอยกองกำลังเสริมจากผู้มีอำนาจ ที่ทำการนัดหมายแล้วไม่สามารถส่งกองกำลังมาช่วยได้ทันเวลา ทำให้กบฏต้องพ่ายแพ้ต่อการปราบปรามของรัฐบาลการกบฏครั้งนี้ยังถือเป็นการใช้ความพยายามรัฐประหารที่ไม่ประสบความสำเร็จครั้งสุดท้าย ที่เรียกว่า "กบฏ" อีกด้วย (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, 2563)

อย่างไรก็ตามผู้เขียนได้ทำการสรุปสาเหตุและเหตุผลที่ทำให้การก่อกบฏไม่สำเร็จดังตารางที่ 3 และจากตารางดังกล่าวสรุปได้ว่า การกบฏที่เกิดขึ้น 3 ครั้งแรกได้ กบฏบวชเดช กบฏนายสิบ กบฏพระยาทรงสุรเดช เป็นการก่อกบฏเพื่อเรียกร้องให้กลับไปใช้ระบบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งขัดกับทิศทางการปกครองของรัฐบาลที่มุ่งเน้นให้เป็นประชาธิปไตย เนื่องด้วยอำนาจ กองทัพและอาวุธของฝ่ายรัฐบาลมีมากกว่าเป็นเหตุให้รัฐบาลสามารถปราบปรามกบฏได้สำเร็จ ทั้งนี้มีกบฏ 5 ครั้ง ได้แก่ กบฏแบ่งแยกดินแดน กบฏเสนานิการ กบฏวังหลวง กบฏแมนฮัตตัน กบฏสันติภาพ ที่ต้องการยึดอำนาจจากรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม และสองในห้าครั้งผู้ก่อการกบฏเกี่ยวข้องกับนายปรีดี พนมยงค์ อย่างไรก็ตามกบฏเหล่านี้ถูกปราบปรามลงด้วยอำนาจของกองทัพ และกองกำลังจากรัฐบาล จะเห็นได้ว่าหนึ่งในเหตุผลหลักที่ทำให้การยึดอำนาจไม่สำเร็จอันเนื่องมาจากการกุมอำนาจของรัฐบาลอย่างเด็ดขาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ทั้งนี้มีการกบฏอีก 2 ครั้งที่ย้าย

การกบฏต้องการยึดอำนาจของรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ แต่ไม่สำเร็จเพราะการปราบปรามของรัฐบาลและฝ่ายกบฏขาดกองกำลังสนับสนุน สุดท้ายนี้จะได้เห็นว่าทุกการปฏิวัติที่ยึดอำนาจไม่สำเร็จมีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากอำนาจที่รัฐบาลครอบครอง รวมถึงกองกำลังทหารและอาวุธที่อยู่ภายใต้การสั่งการของรัฐบาลเข้ามาปราบปรามผู้ก่อการกบฏ

การรัฐประหารในประเทศไทย

1. รัฐประหารครั้งแรก 1 เมษายน พ.ศ. 2476 เป็นการรัฐประหารครั้งแรกหลังมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยพระยามโนปกรณนิติธาดาทำการรัฐประหารเพื่อยึดอำนาจรัฐบาลตนเอง โดยมีเป้าหมายหลัก คือ 1. เพื่อกำจัดผู้นำคณะราษฎรบางคน 2. เพื่อกำกับควบคุมสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้ง ส.ส. และไม่ให้มีพรรคการเมือง 3. เพื่อถวายพระราชอำนาจในการแต่งตั้ง ส.ส. และ 4. เพื่อเป็นรัฐบาลชุดใหม่ตามรัฐธรรมนูญ เนื่องจากรัฐบาลพระยามโนปกรณนิติธาดาได้ออกพระราชกฤษฎีกาเพื่อปิดสภาและงดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรา ซึ่งลักษณะการกระทำเช่นนี้เป็นการ “รัฐประหาร” ให้อำนาจบริหารและนิติบัญญัติมาขึ้นกับนายกรัฐมนตรี โดยอาศัยอำนาจของพระมหากษัตริย์ในรูปของพระราชกฤษฎีกา เหตุการณ์รัฐประหารจบลงด้วยพระยามโนฯ และคณะรัฐมนตรีมีอำนาจทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติอย่างเบ็ดเสร็จในแบบรัฐบาลอำนาจเผด็จการ พระยามโนฯ จึงมีสถานะเป็นนายกรัฐมนตรีเผด็จการคนแรกในการเมืองไทยสมัยใหม่ (อรรถศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2561) รัฐประหารครั้งนี้ประสบความสำเร็จอันเนื่องมาจากความแตกแยกภายในคณะราษฎร ซึ่งเป็นผลมาจากชิงตำแหน่งผู้นำในกลุ่มทหารของคณะราษฎร โดยมุมมองของผู้เขียนคิดว่าส่วนหนึ่งมาจากการแตกความสามัคคีซึ่งกันและกัน อีกส่วนหนึ่งคืออำนาจของผู้ทำการรัฐประหารที่สามารถควบคุมอำนาจทางการเมืองได้อย่างเบ็ดเสร็จ

2. รัฐประหาร 20 มิถุนายน พ.ศ. 2476 หลังจากที่พระยามโนปกรณนิติธาดาได้ทำการรัฐประหารโดยพระราชกฤษฎีกาปิดสภาผู้แทนราษฎร และตั้งรัฐบาลชุดใหม่ ไม่กี่วันหลังจากนั้น พระยาพหลพลพยุหเสนา ได้ทำการยึดอำนาจรัฐบาล โดยบังคับให้พระยามโนปกรณนิติธาดา ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี การทำรัฐประหารครั้งนี้ใช้เหตุผลที่ว่า คณะรัฐมนตรีบริหารราชการแบบเผด็จการไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ ขาดความชอบธรรมทางการเมือง และสามารถทำการรัฐประหารได้สำเร็จ โดยเหตุการณ์หลังจากนั้นพระยาพหลพลพยุหเสนาได้เป็นนายกรัฐมนตรี (ศักดิ์ภัท เชาว์ลักษณ์กุล และ ยุพา ปราชญากุล, 2561) ใน

ความเห็นของผู้เขียนคิดว่าการที่สามารถทำการรัฐประหารได้สำเร็จส่วนหนึ่งมาจากการกล่าวอ้างถึงการปกครองแบบเผด็จการ ซึ่งการกล่าวอ้างในครั้งนี้น่าจะส่งผลให้ฝ่ายที่ทำการรัฐประหารนำมาเป็นข้ออ้างในการยึดอำนาจได้อย่างเบ็ดเสร็จ

3. รัฐประหาร 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 การรัฐประหารครั้งนี้ นำโดย พล.ท. ผิน ชุณหะวัณ โดยใช้ชื่อว่า “คณะทหารของชาติ” นำกำลังทหารเข้ายึดอำนาจรัฐบาล พลเรือตรี ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ รัฐประหารดังกล่าวเป็นการร่วมมือระหว่างกลุ่มจอมพล แปลก พิบูลสงคราม และกลุ่มนิยมเจ้า เพื่อโค่นอำนาจของกลุ่มปรีดี พนมยงค์ โดยอ้างสาเหตุในการรัฐประหารคือ รัฐบาลธำรงนาวาสวัสดิ์ซึ่งสืบอำนาจต่อจากรัฐบาลปรีดี พนมยงค์ ไม่สามารถจัดการกับปัญหาความขัดแย้งในชาติได้ ก่อให้เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ รวมถึงการใช้ช่องว่างกรณีการสวรรคตของ ร.8 เข้ามาโจมตีรัฐบาล สุดท้ายคณะทหารแห่งชาติได้แต่งตั้งนายควง อภัยวงศ์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งการรัฐประหารในครั้งนี้เป็นการตัดหัวอำนาจทางการเมืองของปรีดี พนมยงค์ อย่างสิ้นเชิง ในความเห็นของผู้เขียนที่ทำให้การรัฐประหารครั้งนี้สำเร็จอันเนื่องมาจากความเคลือบแคลงใจในกรณีสวรรคตของรัชกาลที่ 8 รวมถึงแรงสนับสนุนจากประชาชนในการหาข้อเท็จจริงกรณีสวรรคตเป็นการกดดันรัฐบาลอีกทั้งอำนาจในขณะนั้นอยู่ในมือของทหาร

4. รัฐประหาร 6 เมษายน พ.ศ. 2491 การทำรัฐประหารครั้งนี้กระทำโดยนายทหารที่ทำรัฐประหาร 8 พฤศจิกายน นำโดย พล.ท. ผิน ชุณหะวัณ ที่เข้าบังคับให้นายควง อภัยวงศ์ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยกล่าวหาในเรื่องการเบิกจ่ายเงินค่าการเดินทางกลับหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งนายควงไม่ยอมจ่าย จึงเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างนายควงกับรัฐบาลทหาร อย่างไรก็ตามกลุ่มทหารได้ยื่นคำขาดให้นายควง อภัยวงศ์ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติให้ นายควงพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี สุดท้ายคณะรัฐมนตรีมีมติให้ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป (ควง อภัยวงศ์, 2522) อย่างไรก็ตามในความเห็นของผู้เขียนที่ทำให้การรัฐประหารครั้งนี้ประสบความสำเร็จอันเนื่องมาจากมติให้พ้นจากตำแหน่ง และการยอมแพ้โดยดีของคณะรัฐบาล

5. รัฐประหาร 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2494 การทำรัฐประหารครั้งนี้กระทำโดย จอมพล ป. พิบูลสงครามที่รัฐประหารตัวเองเพื่อกระชับอำนาจ และเป็นรัฐประหารครั้งแรกที่เรียกว่า เป็นการรัฐประหารตัวเอง (ยึดอำนาจตัวเอง) เหตุเนื่องจาก จอมพล ป. พิบูลสงคราม อ้าง

ว่าไม่ได้รับความสะดวกในการบริหารราชการแผ่นดินเนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2492 อันเป็นรัฐธรรมนูญที่ใช้ยุคนั้น ไม่เอื้อให้เกิดอำนาจแก่ตน ซึ่งการยึดอำนาจครั้งนี้ ดำเนินการโดยไม่ใช้กองกำลังในการเคลื่อนไหว มีเพียงตำรวจและทหารประจำจุดต่าง ยุทธศาสตร์สำคัญในกรุงเทพมหานคร จุดสำคัญของการทำรัฐประหารในครั้งนี้ได้ ยกเลิก รัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2492 หันกลับไปใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2475 ซึ่งเป็นการกระทำที่ แปลกไปจากหลักการ ส่งผลให้พรรคฝ่ายซ้ายคว่ำบาตรรัฐบาลในทุกกรณี (The Standard, 2562) ในความเห็นของผู้เขียนการรัฐประหารในครั้งนี้ย่อมสำเร็จเพราะผู้มีอำนาจสูงสุดทำการ รัฐประหารตนเองและใช้อำนาจของตนเองในการเลือกใช้รัฐธรรมนูญฉบับก่อนหน้า จาก เหตุการณ์นี้ทำให้เห็นว่าผู้มีอำนาจสูงสุดในการบริหารประเทศสามารถรวมอำนาจของตัวเองได้ เป็นหนึ่งเดียวและจะกระทำการสิ่งใดเพื่อผลประโยชน์ของตนเองได้

6. รัฐประหาร 16 กันยายน พ.ศ. 2500 สาเหตุของการรัฐประหารสืบเนื่องจากความ แตกแยกกันระหว่างกลุ่มทหาร ที่นำโดย พล.อ.สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ผู้บัญชาการทหารบก กับ พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจ ที่คำอำนาจของรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม รวมถึงการทุจริตในการเลือกตั้ง ความเสื่อมถอยอันเนื่องจากการเลือกตั้งที่ไม่โปร่งใส ความ ขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับสถาบันพระมหากษัตริย์ และความนิยมในตัวจอมพลสฤษดิ์เพิ่มมาก ขึ้น การรัฐประหารในครั้งนี้ได้เปลี่ยนแปลงการเมืองของประเทศไทยโดยสิ้นเชิง เพราะเป็นการ ขจัดฐานอำนาจเก่าของจอมพล ป. พิบูลสงครามอย่างเด็ดขาด และหลังจากรัฐประหารอำนาจ ทั้งหมดก็ตกอยู่ที่ พล.อ.สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จุดเด่นของรัฐประหารครั้งนี้ยังเป็นการนำ ประเทศเข้าสู่ยุคพ่อขุนอุปถัมภ์แบบเผด็จการ และมีฟื้นฟูสถานภาพและพระราชอำนาจของ พระมหากษัตริย์หลังจากเสื่อมลงตั้งแต่ชะลออยู่ เข้ายึดอำนาจจากรัฐบาลพลเรือนของหม่อม ราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช และคณะนายทหารเข้ายึดอำนาจการปกครองประเทศ เนื่องจากเกิด การจลาจลภายในประเทศ และรัฐบาลพลเรือนในขณะนั้นยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้โดยทันที คณะปฏิวัติได้ประกาศให้มีการปฏิวัติการปกครอง และมอบให้นายธานินทร์ กรัย-วิเชียร ดำรง ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี อย่างไรก็ตามส่วนหนึ่งที่ทำให้คณะรัฐประหารดำเนินการสำเร็จ ความเห็นของผู้เขียนคิดว่าความนิยมของประชาชนต่อบุคคลที่ทำการรัฐประหาร จะส่งผลให้ การยึดอำนาจนั้นทำได้ง่าย รวมถึงเมื่อมีพระบรมราชโองการให้ประกาศกฎอัยการศึกทั่ว ราชอาณาจักรย่อมเป็นการเพิ่มอำนาจในการทำรัฐประหารและส่งผลให้การยึดอำนาจสำเร็จได้ ง่ายขึ้น

ผลกระทบจากการฆาตกรรมประชาธิปไตย

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย เป็นระยะเวลาประมาณ 89 ปี ประเทศไทยต้องเผชิญกับการฆาตกรรมประชาธิปไตยมาโดยตลอด ไม่เฉพาะระบอบการปกครองเท่านั้นที่เป็นปัญหา การบริหารราชการแผ่นดินโดยนโยบายของพรรคการเมืองล้วนแต่มีปัญหา เนื่องจากการบริหารมุ่งหวังไปที่การครอบครองอำนาจรัฐ ไม่ได้กระจายอำนาจไปที่ประชาชนอย่างจริงจังทำให้การบริหารประเทศขาดความต่อเนื่องและขาดหลักความเป็นประชาธิปไตย อีกทั้งประชาชนขาดความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยอย่างแท้จริง อันเนื่องมาจาก ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม มีลักษณะเฉพาะแบบไทย ทำให้มีความเข้าใจในระบอบการปกครองประชาธิปไตยที่ไม่ถูกต้อง โดยการฆาตกรรมประชาธิปไตย ที่เกิดขึ้นในหลายๆครั้ง ล้วนมีบทบาทมาจากผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศ ทหาร และประชาชน ดังนั้นผลกระทบจากการการฆาตกรรมประชาธิปไตยย่อมส่งผลต่อเศรษฐกิจและสังคมดังนี้ การชะลอการลงทุนของนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ การส่งออกที่ลดลงหลังจากมีการทำรัฐประหาร ความไม่ปลอดภัยและความไม่มั่นคงทางการเมืองส่งผลให้นักท่องเที่ยวไม่มาเที่ยวเมืองไทยและธุรกิจท่องเที่ยวเกิดการชะลอตัว ความสามารถแข่งขันของประเทศลดลงเศรษฐกิจไทยต่ำกว่าศักยภาพมาก การสูญเสียโอกาสการเป็นผู้นำของอาเซียน เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบกลับมายังประเทศไทย อีกทั้งประชาชนทุกภาคส่วนล้วนแต่ได้รับความเดือดร้อนในครั้งนี้

ด้วยผลกระทบจากการฆาตกรรมประชาธิปไตยด้วยการรัฐประหารทำให้ประชาชนคนไทยสูญเสียโอกาส ความมั่นคง เสถียรระบบสวัสดิการและคุณภาพชีวิตที่ควรจะได้รับจากการบริหารประเทศ รวมถึงสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางความคิดเห็นที่ถูกปิดกั้นโดยการอำนาจของผู้ทำการรัฐประหาร ทำให้ประชาชนไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี ดังนั้นการยึดอำนาจ การครอบครองอำนาจ และอำนาจนั้นไม่ได้เป็นของประชาชนอย่างแท้จริง เปรียบเสมือนการฆาตกรรมทางประชาธิปไตยที่ ฆ่าคนในสังคมเหล่านั้นไม่ทางตรงก็ทางอ้อมและส่งผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่ออำนาจและสิทธิเสรีภาพของประชาชน ดังนั้นจึงต้องหาทางในการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดการฆาตกรรมทางประชาธิปไตย

การป้องกันไม่ให้เกิดการฆาตกรรมประชาธิปไตย

การปฏิวัติรัฐประหารมักเกิดขึ้นระหว่างคู่กรณีคือรัฐบาลกับทหารและเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปฏิวัติรัฐประหารรัฐบาลต้องหาวิธีการป้องกันปัญหานี้ ซึ่งอาจทำได้ด้วยการออกมาตรการระยะสั้นแบบเร่งด่วนและระยะยาวแบบค่อยเป็นค่อยไปดังนี้

มาตรการระยะสั้นแบบเร่งด่วน ได้แก่

1. รัฐบาลในฐานะผู้บริหารประเทศควรใช้อำนาจการบริหารและทำงานโดยหลักนิติธรรมอย่างเคร่งครัด เพื่อจัดซื้ออำนาจในการทำปฏิวัติรัฐประหาร
2. สร้างสัมพันธที่ดีกับผู้นำทหาร ให้เกียรติทหาร ไม่วิพากษ์วิจารณ์หรือกระทำการทำลายใดๆที่เสี่ยงและก่อให้เกิดการปฏิวัติรัฐประหาร
3. รวมถึงอนุมัติงบประมาณตามที่กระทรวงกลาโหมขอมาแบบโปร่งใส
4. รัฐบาลต้องไม่ทำการแทรกแซงในกองทัพ และมีมาตรการเสริมเพื่อรองรับกับสถานการณ์ที่ล่อแหลมจากกองทัพที่อาจเกิดขึ้นได้

ในส่วนมาตรการระยะยาวแบบค่อยเป็นค่อยไป ได้แก่

1. ให้รัฐบาลใช้อำนาจการบริหารงานตามหลักนิติธรรมอย่างเคร่งครัด เพื่อจัดซื้ออำนาจในการทำรัฐประหาร
2. รัฐบาลควรใช้อำนาจนิติบัญญัติและอำนาจตุลาการพิจารณาแก้ไขยกเลิก ทดแทน หรือออกคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับคณะปฏิวัติทั้งหมด
3. รัฐบาลควรให้ความรู้ด้านการเมืองการปกครอง หลักนิติธรรม หลักมนุษยชนและระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนสามารถรับรู้ติดตามและมีส่วนแสดงความคิดเห็นต่อการใช้อำนาจของรัฐ
4. รัฐควรจัดให้มีการฝึกอบรมความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของหลักนิติธรรม ความเป็นประชาธิปไตยและหลักสิทธิมนุษยชนแก่ทหาร เพื่อให้ทหารเหล่านั้นเข้าใจในหลักการเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนความคิด ทศนะคติ และพฤติกรรม (นภาพจี จิระนันท์ประวัติ, 2557)

สรุป

การฆาตกรรมประชาธิปไตยเปรียบเสมือนการฆาตกรรมระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยทั้งระบบ ด้วยการใช้อำนาจที่ไม่ถูกต้องเข้ามายึดอำนาจรัฐหรือการล้มล้างรัฐบาล นั่นคือการปฏิวัติ การกบฏ หรือการรัฐประหาร ซึ่งในประเทศไทยพบว่าตลอด 80 ปี

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองมีการรัฐประหารล้มล้างรัฐบาลมาแล้ว 13 ครั้ง ก่อกบฏ 11 ครั้ง และมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญมาแล้วทั้งสิ้น 20 ฉบับ อย่างไรก็ตามสาเหตุที่ทำให้เกิดการฆาตกรรมประชาธิปไตยมาจาก ความต้องการกลับไปใช้ระบบการปกครองแบบเดิม (ระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์) ในตอนต้น การยึดอำนาจนายกรัฐมนตรี ความขัดแย้งภายในประเทศ รัฐบาลปกครองแบบเผด็จการ ประชาชนต่อต้านรัฐบาล รวมถึงรัฐบาลไร้ประสิทธิภาพในการบริหารประเทศทำให้เกิดความต้องการยึดอำนาจ โดยเหตุที่ทำให้การฆาตกรรมประชาธิปไตยไม่สำเร็จ (การกบฏ) อันเนื่องมาจากอำนาจที่รัฐครอบครอง กองกำลังทหารและอาวุธที่เข้ามาใช้ในการปราบปรามผู้ก่อกบฏอย่างเด็ดขาดเป็นเหตุทำให้ฝ่ายกบฏพ่ายแพ้ไป ในทางกลับกัน การการฆาตกรรมประชาธิปไตยที่สามารถยึดอำนาจได้สำเร็จสาเหตุมาจากฝ่ายทหารมีอำนาจที่เหนือกว่า ทั้งกองทัพ อาวุธ เข้ามาปราบปรามเพื่อทำการยึดอำนาจ หลายครั้งการรัฐประหารที่ทำได้สำเร็จเกิดจากการจากแรงสนับสนุนของประชาชนที่กำลังต่อต้านและขับไล่รัฐบาลในขณะนั้น และในบางครั้งเกิดจากการยอมถอยของฝ่ายรัฐบาลเองเพื่อไม่ให้เกิดการนองเลือด และมีถึง 3 ครั้งที่เกิดการรัฐประหารเพื่อยึดอำนาจและกระชับอำนาจของตนเอง การฆาตกรรมประชาธิปไตยดังกล่าวนี้นำส่งผลให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยยังล่าช้าและไม่พัฒนา ซึ่งส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม รวมถึงประชาชนในประเทศ สุดท้ายหากผู้บริหารประเทศยึดมั่นหลักนิติธรรมอย่างเคร่งครัด มีสัมพันธภาพอันดีกับฝ่ายทหาร บริหารประเทศอย่างโปร่งใส และประชาชนเข้าถึงประชาธิปไตยได้มากขึ้น จะสามารถลดการฆาตกรรมทางประชาธิปไตยในอนาคตได้

เอกสารอ้างอิง

กิเลน ประลองเชิง. (2564). กบฏสันติภาพ เรียกใช้เมื่อ 13 พฤษภาคม 2564 จาก

<https://www.thairath.co.th/content/389864>

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2563). กบฏไม่มาตามนัด 9 ก.ย.2528 : รัฐประหารที่ไม่รู้ว่าใครเป็น

หัวหน้า. เรียกใช้เมื่อ 13 พฤษภาคม 2564 จาก

https://www.matichon.co.th/columnists/news_2349833

- คมชัดลึกออนไลน์. (2561). วันนี้ในอดีต 26 มี.ค.2520 เหตุการณ์ที่นำมาสู่ การประหารชีวิต
กบฏคนสุดท้าย!. สืบค้นเมื่อ 13 พฤษภาคม 2564 จาก
<https://www.komchadluek.net/news/today-in-history/317831>
- คมชัดลึกออนไลน์. (2564). 3 ส.ค.2478 "กบฏนายสิบ" จบแต่ยังไม่เริ่ม!. เรียกใช้เมื่อ 14
พฤษภาคม 2564 จาก : <https://www.komchadluek.net/news/today-in-history/337387>
- อํารงค์ดี เพชรเลิศอนันต์. (2561). รัฐประหารครั้งแรก 1 เมษายน 2476 เผด็จการยุคแรก
แบบ ‘Monocracy’. เรียกใช้เมื่อ 13 พฤษภาคม 2564 จาก :
<https://www.the101.world/monocracy/>
- นภาจรี จิระนนทประวัตติ. (2557). หลักนิติธรรมกับการรัฐประหาร. เอกสารวิชาการส่วนบุคคล.
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- บ้านจอมยุทธ. (2564). กบฏแยกดินแดน เรียกใช้เมื่อ 13 พฤษภาคม 2564 จาก
https://www.baanjomut.com/library/6_treason/02.html
- บาราย (2557). กบฏเสนานิการ ไทยรัฐออนไลน์. เรียกใช้เมื่อ 13 พฤษภาคม 2563 จาก
<https://www.thairath.co.th/content/395261>
- นิพัทธ์ ทองเล็ก. (2562). ภาพเก่าเล่าตำนาน : กบฏแมนฮัตตัน..ระเบิดลั่นสนั่นเจ้าพระยา.
เรียกใช้เมื่อ 13 พฤษภาคม 2564 จาก
https://www.matichon.co.th/article/news_1519274
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2559). ประชาธิปไตยไทยในทศวรรษ 21 : ทางตัน ทางออก และแนวทาง
แก้ไข. ประชาธิปไตยไทยในทศวรรษใหม่. KPI YEAR BOOK.
- พชรวัฒน์ เส้นทอง. (2559). ระบอบการปกครองสุดท้าย : กรณีศึกษาระบอบประชาธิปไตยที่
สมบูรณ์. วารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี,
7(2).
- ศักดิ์ภัท เชาวลักษณ์กุลและยุพา ปราชญากุล. (2561). รัฐประหารกับการเมืองไทย. วารสาร
บริหารธุรกิจและสายสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 1(3).
- สิริรัตน์ เรืองวงษ์วาร. (2539). ประวัติศาสตร์การเมืองไทย ตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง
พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน. สำนักพิมพ์ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

THE STANDARD TEAM (2562). 29 พฤศจิกายน 2494 – จอมพล ป. พิบูลสงคราม
รัฐประหารตัวเอง.

เรียกใช้เมื่อ

13

พฤษภาคม 2564

จาก

<https://thestandard.co/onthisday29112494>

Thaipolitichistory. กบฏพระยาทรงสุรเดช 29 มกราคม 2481. เรียกใช้เมื่อ 14 พฤษภาคม
2564 <https://sites.google.com/site/thaipolitichistory/kbt-phraya-thrng-sur-dech-29-mkrakhm-2481>

เทคนิคการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามแนวทางภาษาศาสตร์*

Techniques for Learning Foreign Languages According to Linguistic Approaches

อภิชนา ฤชัย

Apichaya Ruechai

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มจร.

Phetchaburi Buddhist Collage, MCU, Thailand

Email: deawdao@yahoo.com

บทคัดย่อ

ปกติเมื่อเรียนภาษาต่างประเทศคนทั่วไปมักคิดว่าเป็นเรื่องยากเนื่องจากประสบปัญหาอาทิ ฟังไม่ออก เปล่งเสียงตามได้ไม่ชัด เป็นต้น ซึ่งหากผู้เรียนมีพื้นฐานทางภาษาศาสตร์บ้างก็จะสามารถเรียนภาษาใด ๆ ได้ง่ายขึ้น บทความนี้จึงมุ่งนำเสนอความรู้เรื่องระบบภาษา ให้ใช้เป็นแนวทางการเรียนภาษาต่างประเทศได้รวดเร็ว จากการศึกษาพบว่า ผู้สนใจควรตระหนักว่าแต่ละภาษามีระบบที่แตกต่างกัน โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ประการแรก ด้านสัทศาสตร์ ต้องเข้าใจว่าเสียงที่ใช้ในแต่ละภาษามีจำนวนไม่เท่ากัน มีทั้งเสียงที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ฐานกรณ์ที่ใช้ในการกำเนิดเสียงจึงต่างกันไปด้วย ประการที่สอง ด้านไวยากรณ์ มีวิธีการสร้างคำและการเรียงประโยคไม่เหมือนกัน ประการสุดท้าย ด้านระบบตัวเขียน ตัวอักษรที่ใช้แทนเสียงพูดของแต่ละภาษาต่างก็มีกำเนิดและลักษณะจำเพาะ ดังนั้น ในการเรียนภาษาต่างประเทศจะนำระบบภาษาใดมาเทียบเคียงกันใน 3 ด้านนี้ไม่ได้ ความเข้าใจในรายละเอียดดังที่กล่าวมานี้จะช่วยให้พร้อมที่จะเรียนภาษาต่างประเทศได้สะดวก และไม่ตัดสินใจว่าภาษาใดยากหรือง่ายกว่ากัน

คำสำคัญ: เทคนิคการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ, ระบบภาษา, ภาษาศาสตร์

*

Received 30 January 2022; Revised 19 April 2022; Accepted 2 June 2022

Abstract

People usually thought that it was difficult to learn a new language because they found many problems such as inaudibleness, indistinct vocalizations, etc. If the learners had some linguistic background, they could learn any languages easily. This article aimed to present the knowledge about language system as a guideline used for learning foreign languages quickly. The study found that we should be aware that each language had a different system, divided into 3 aspects. Firstly, Phonetics must be understood that the number of sounds appearing in each language was unequal. There were the same and different sounds so the alveolar ridges were different as well. Secondly, grammar - the word building and the sentence composition of each language was not the same. Lastly, writing system - the letters representing the sounds of each language had their origins and characteristics. Therefore, learning foreign languages, any language system could not be compared in these three aspects and this understanding would help the learner be ready to study a foreign language easily without judging any languages more difficult or easier.

Keywords: Techniques for Learning Foreign languages, Language System, Linguistic

บทนำ

คนทั่วไปเมื่อได้ยินภาษาต่างประเทศก็มักมีความรู้สึกว่ภาษานั้นภาษานี้ไ้เพราะกว่ากัน เมื่อต้องฟังหรือพูดภาษาที่ไม่ใช่ภาษาของตนก็มักลงความเห็นว่รับฟังหรือออกเสียงลำบาก ซึ่งในทางภาษาศาสตร์อธิบายว่ไม่มีภาษาใดที่ง่ายกว่ากัน เพราะ “ระบบภาษา” (Language System) ของแต่ละภาษาไม่เหมือนกัน และเป็นเรื่องปกติที่คนทั่วไปจะประเมินเช่นนั้น เนื่องจากความไม่คุ้นเคยที่มีต่อภาษาที่ไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวัน (จรัญวิไล จรุงโรจน์, 2550) ทั้งนี้ นักภาษาศาสตร์ยังสามารถใช้ข้อค้ความรู้ประยุกต์กับการจัดเรียนการสอนที่เรียกว่าภาษาศาสตร์การศึกษาได้อีกด้วย

หากเราตระหนักว่า ความยากง่ายของแต่ละภาษาที่เรามองว่าเป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนนั้นเป็นเพียงความไม่คุ้นชิน หรือเพราะขาดความเข้าใจเบื้องต้นเชิงภาษาศาสตร์ เรื่องความแตกต่างของระบบภาษา คำถามมากมายที่อยู่ในใจ อาทิ เราจะสอนภาษาต่างประเทศให้เข้าใจง่ายที่สุดได้อย่างไร? การสอนที่เป็นอยู่สัมฤทธิ์ผลมากน้อยแค่ไหน? เราต้องศึกษาโดยเริ่มจากจุดใดเพื่อเรียนรู้ได้เร็วที่สุด? เหตุใดเราจึงฟังไม่ออกหรือแปลงเสียงตามไม่ชัด? คำถามต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนตอบได้ทั้งหมดด้วยการใช้ความรู้ทางภาษาศาสตร์เข้ามาปรับใช้ เมื่อต้องฝึกพูดหรือเรียนภาษาใด ก็ให้ทำความเข้าใจระบบภาษานั้น ๆ เสียก่อนว่ามีลักษณะอย่างไร เหมือนหรือต่างกับระบบของภาษาที่กำลังสื่อสารอยู่อย่างไรบ้าง

บทความนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ภาษาของมนุษย์ และธรรมชาติของ “ระบบภาษา” ในเชิงภาษาศาสตร์ ทั้งระบบเสียง ระบบไวยากรณ์ ระบบตัวเขียน และเสริมประสบการณ์การบรรยายวิชาภาษาศาสตร์และวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องกับภาษาที่มีมาตลอดกว่าสิบปี ด้วยภาษาเรียบง่ายเพื่อให้ผู้สนใจใช้เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้รวดเร็ว เพื่อให้ผู้สอนนำไปใช้ออกแบบการสอนวิชาภาษาต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น และพยายามใช้สัทอักษร (Phonetic Alphabets) หรือชุดอักขระแทนเสียงในภาษาในบทความนี้เท่าที่จำเป็น เพื่อให้เข้าใจลักษณะธรรมชาติของภาษาได้มากที่สุด แม้ไม่มีพื้นฐานความรู้ทางภาษาศาสตร์มาก่อนก็ตาม

การเรียนรู้ภาษาของมนุษย์

การที่มนุษย์พูดภาษาได้นั้นคือมีความเข้าใจระบบภาษา อาจกล่าวได้ว่า มนุษย์ทุกคนที่รู้ภาษาก็จะมีความเข้าใจระบบภาษานั้นเอง ซึ่งอย่างน้อยก็เข้าใจภาษาแม่ (Mother Language) หรือภาษาแรกที่ตนพูดได้ โดยมีกระบวนการทางสังคมเป็นเครื่องหล่อหลอมให้เรียนรู้ จะเห็นได้ว่า เด็กที่เกิดมามีพ่อแม่และคนรอบข้างสอนให้พูด พัฒนาเป็นลำดับตั้งแต่อ้อแอ้ตามวัยไปจนถึงพูดเป็นประโยคซับซ้อนได้ หรือคนที่เติบโตในต่างแดนที่ไม่ใช่แผ่นดินสัญชาติเกิดก็จะพูดภาษาตามที่ใช้กันในสังคมนั้น ๆ เช่น เด็กชาวจีนเติบโตในประเทศอังกฤษย่อมพูดภาษาอังกฤษมิได้พูดภาษาจีนตามพันธุกรรม เป็นต้น ทั้งนี้ มนุษย์มีสัญชาตญาณการเรียนรู้ภาษาอยู่แล้ว เพราะจำเป็นต้องสื่อสารเพื่อเอาตัวรอด

มนุษย์สามารถเข้าใจระบบภาษาได้มากมาย แต่จะเรียนรู้ระบบภาษาอื่น ๆ นอกเหนือไปจากภาษาแม่ของตนได้ดีเพียงใดนั้นมีปัจจัยหลายอย่าง อาทิ ผู้เรียนอายุน้อยก็จะเรียนรู้ได้เร็วด้วยวิถีธรรมชาติ กล่าวคือ สื่อสารโดยตรงกับเจ้าของภาษา (Native Speaker)

กล้ามเนื้อในการผลิตเสียงพูดยังเอื้อต่อการฝึกแปลงเสียงให้ชัดเจน แต่อาจไม่เหมาะกับการเรียนในห้องเรียนเพราะสมาธิและความสามารถในการจดจำยังไม่มากพอ ในทางตรงกันข้าม ผู้ใหญ่มีภาระไม่มีเวลาควรเรียนโดยมีครูผู้สอนช่วยสรุปกฎให้และทบทวนด้วยตนเอง

การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศด้วยวิธีธรรมชาตินั้นคล้ายกับการเรียนภาษาแม่ การเรียนภาษาด้วยวิธีธรรมชาติจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจระบบภาษาได้เอง ผู้เรียนต้องสัมผัสกับการฟังและพูดในสิ่งแวดล้อมที่ใช้ภาษานั้น ตัวอย่างเช่น ชาวจีนรุ่นแรกที่อาศัยเมืองไทย แรงงานต่างด้าว นักเรียนโครงการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ฯลฯ เมื่อได้ฟังได้พูดภาษาไทยเข้าจรรดเย็นทุกวันก็สามารถสื่อสารได้ เมื่อสื่อสารได้ก็หมายถึงเข้าใจระบบภาษา คือทราบว่าคุณค่าใดแปลว่าอะไร มีการประมวลกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เอง สร้างประโยคขึ้นพูดได้ แต่ไม่ได้หมายถึงต้องอธิบายออกมาเป็นหัวข้อได้เหมือนครูสอนภาษา ซึ่งไม่ต่างกับการเรียนรู้ภาษาแม่ของเรา เราเข้าใจระบบก็จริงเราจึงพูดได้ แต่อาจอธิบายเรื่องภาษาไม่ได้หรือทำได้ไม่ดีเท่ากับครูผู้สอนโดยตรง

ผู้ที่ไม่ได้เรียนภาษาต่างประเทศด้วยวิธีธรรมชาติไม่ได้หมายความว่าไม่สามารถเข้าใจระบบภาษา คนส่วนใหญ่จำเป็นต้องเรียนกับครูผ่านการศึกษาในโรงเรียน สถาบันสอนภาษา หรือแม้ฝึกฝนด้วยตนเองก็ล้วนเข้าใจระบบภาษาได้และเกิดทักษะฟังพูดอ่านเขียนเช่นกัน เพียงแต่บางคนอาจรู้สึกว่ายากภาษานั้น ๆ ด้วยความลำบาก เป็นธรรมชาติของคนทั่วไปที่ไม่ทราบว่ากำลังติดอยู่กับระบบภาษาของภาษาแม่ที่ตนใช้พูด หากเรามีความเข้าใจลักษณะของภาษาตามแนวทางภาษาศาสตร์อยู่บ้าง หรือมีผู้สอนแนะนำว่าระบบภาษาที่ศึกษาอยู่นั้นแตกต่างจากภาษาแม่ของผู้เรียนอย่างไร ไม่ว่าจะเป็นวิธีสะกดคำ การออกเสียง ความเข้าใจโครงสร้างประโยค แม้แต่การเขียนก็จะกลายเป็นเรื่องง่าย เปรียบดังหมอนภาษาที่ช่วยให้ผู้เรียนจับทางเรียนรู้ได้เร็วขึ้น ฉะนั้น ความแตกต่างของระบบภาษาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่เราควรศึกษาพอเป็นพื้นฐานอย่างน้อยในภาพรวม ดังนี้

ระบบภาษาคืออะไร?

ในแขนงวิชาภาษาศาสตร์นั้นมีการค้นคว้าวิจัยระบบภาษามากมาย เพราะภาษามีความจำเพาะและรายละเอียดที่ไม่เหมือนกัน ในที่นี้จะแสดงการวิเคราะห์ระบบภาษา 3 ส่วน ได้แก่ ระบบเสียง (Phonological System) ระบบไวยากรณ์ (Grammatical System) และระบบตัวเขียน (Writing System) โดยใช้ “ภาษาไทย” ซึ่งเป็นภาษาแม่ของเรา และ “ภาษาอังกฤษ” ที่หลายคนรู้จักอย่างแน่นอนผ่านหลักสูตรการศึกษา นำมาเป็นตัวอย่างหลักในการเปรียบเทียบระบบภาษาให้เห็นความต่างได้ชัดเจน พร้อมยกตัวอย่างภาษาอื่นประกอบตาม

สมควร เพื่อเสริมความเข้าใจระบบภาษาตามแนวทางภาษาศาสตร์ให้กับภาษาต่าง ๆ ที่กำลังศึกษาอยู่ได้

1. ระบบเสียง (Phonological System)

ก่อนทำความเข้าใจระบบเสียง เราพึงทราบประการหนึ่งว่า ในทางภาษาศาสตร์นั้นภาษาที่แท้จริงของมนุษย์คือ *ภาษาพูด* ซึ่งประกอบด้วยเสียงพูดและความหมาย ถ้ามีแต่เสียงพูดแต่ไม่มี ความหมายหรือสื่อความหมายไม่ได้ ถือว่าเสียงพูดนั้นไม่เป็นภาษา (กาญจนา นาคสกุล, 2545) อาทิ คนไทยออกเสียง [กิ] ได้ แต่ก็ไม่มี ความหมายในภาษาไทยก็ถือว่าไม่ใช่ภาษา เป็นเพียงเสียงพูดที่เปล่งออกมาเท่านั้น ถ้าก็เป็นชื่อคนก็นับเป็นเสียงที่เป็นภาษา เพราะมีความหมายมีฐานะเป็นคำคำหนึ่งในภาษาไทย เป็นต้น ดังนั้น คำว่าเสียงในบริบทนี้จึงหมายถึงเสียงที่นำมาใช้เป็นภาษาพูดของมนุษย์ ไม่รวมเสียงที่ปราศจากความหมาย

การวิเคราะห์ระบบเสียงสามารถศึกษาได้ไม่ว่าจะเป็นด้านเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ รวมถึงทำนองเสียง การเน้นเสียง ฯลฯ สำหรับบทความนี้จะแสดงเฉพาะ “หน่วยเสียงพยัญชนะ” เพื่อชี้ให้เห็นลักษณะทางหน่วยเสียง สัทศาสตร์ และตำแหน่งที่ปรากฏของเสียงอันมีนัยสำคัญในภาพรวมพอเป็นประโยชน์ต่อการนำไปเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ขอให้ทดลองพิจารณาตัวอย่างระบบเสียงพยัญชนะในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ดังนี้

		ริมฝีปาก	ริมฝีปาก-ฟัน	ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	เส้นเสียง
กัก	ไม่มีลม	p b		t d	c	k	ʔ
	มีลม	ph		th	ch	kh	
เสียดแทรก			f	s			h
นาสิก		m		n		ŋ	
กึ่งสระ		w			j		
ร่ว				r			
ข้างลิ้น				l			

ตารางที่ 1 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทย

	ริมฝีปาก	ริมฝีปาก- ฟัน	ฟัน	ปุ่ม เหงือก	หลังปุ่ม เหงือก	เพดาน แข็ง	เพดาน อ่อน	เส้นเสียง
กัก	p b			t d			k g	
เสียด แทรก		f v	θ ð	s z	ʃ ʒ			h
กึ่งเสียด แทรก					tʃ dʒ			
นาสิก	m			n			ŋ	
กึ่งสระ	w					j		
ร่ว				r				
ข้างลิ้น				l				

ตารางที่ 2 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาอังกฤษ

ตารางแสดงระบบเสียงเหล่านี้ นักภาษาศาสตร์ได้ค้นคว้าเก็บข้อมูลสรุปออกมา ระบุหน่วยเสียงที่ปรากฏด้วยสัทอักษร พร้อมทั้งแสดงประเภทและลักษณะของเสียง ตลอดจนฐานกรณ์หรืออวัยวะที่ใช้ในการออกเสียง เป็นข้อมูลสำคัญใช้ต่อยอดองค์ความรู้ อ้างอิงการวิจัยและตำราต่าง ๆ เป็นสากล คนทั่วไปแม้ไม่มีพื้นฐานทางภาษาศาสตร์ก็สามารถวิเคราะห์ระบบภาษาได้เช่นกัน โดยเปรียบเทียบตารางทั้งสองนี้เป็นตัวอย่าง ก็จะพบความแตกต่างของระบบภาษาอย่างน้อยในระดับเบื้องต้น ได้แก่

1. หน่วยเสียงภาษาไทยมี 21 หน่วยเสียง ส่วนหน่วยเสียงภาษาอังกฤษมี 24 หน่วยเสียง
2. เมื่อพิจารณาหน่วยเสียงที่ปรากฏทั้งในภาษาไทยและภาษาอังกฤษมี 15 หน่วยเสียง ได้แก่ /p/ /b/ /t/ /d/ /k/ /g/ /f/ /s/ /h/ /m/ /n/ /ŋ/ /w/ /j/ /r/ และ /l/
3. หน่วยเสียงที่มีในภาษาไทยแต่ไม่ปรากฏในภาษาอังกฤษมี 6 หน่วยเสียง ได้แก่ /c/ /ʔ/ /ph/ /th/ /ch/ และ /kh/
4. หน่วยเสียงที่มีในภาษาอังกฤษแต่ไม่ปรากฏในภาษาไทยมี 9 หน่วยเสียง ได้แก่ /g/ /v/ /z/ /ʃ/ /ʒ/ /tʃ/ /dʒ/ /θ/ และ /ð/
5. ประเภทและลักษณะของเสียง ตลอดจนอวัยวะที่ใช้ในการออกเสียงต่างกัน ความแตกต่างของระบบภาษาที่ทุกคนเห็นนี้ ใช้วิเคราะห์ปัญหาในการเรียนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ และแนวทางแก้ไขได้มากมาย ดังนี้

ด้านหน่วยเสียง

ความแตกต่างของหน่วยเสียงที่จำแนกออกมาข้างต้นนั้น มีอิทธิพลต่อการรับฟังและออกเสียง หากมองโดยผิวเผินการที่ระบบภาษาอังกฤษมี 24 หน่วยเสียง ภาษาไทยมีเพียง 21 หน่วยเสียงซึ่งน้อยกว่าในภาษาอังกฤษ 2 หน่วยเสียงนั้น มิได้หมายความว่าหากต้องเรียนภาษาอังกฤษเราจะต้องฝึกรออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกแค่ 2 หน่วยเสียงที่ภาษาอังกฤษมีมากกว่า เพราะเมื่อพิจารณาให้ดีแล้วจะพบว่า หน่วยเสียงที่ใช้ในทั้งสองภาษามีอยู่ 15 หน่วยเสียงเท่านั้น ดังนั้น หากคนไทยต้องการศึกษาภาษาอังกฤษก็ต้องหัดฟังและออกเสียงที่ไม่ปรากฏในภาษาไทยให้ได้ถึง 9 หน่วยเสียง (ในข้อ 4) ในทางตรงกันข้าม หากผู้พูดภาษาอังกฤษต้องการเรียนภาษาไทยก็ต้องทำความรู้จักหน่วยเสียงที่ไม่ปรากฏในภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นเช่นกันจำนวน ๖ หน่วยเสียง (ในข้อ 3) นี่จึงเป็นเหตุผลที่ว่าเหตุใดผู้ที่ฟังหรือพูดภาษาที่ไม่ใช่ภาษาแม่ของตน โดยเฉพาะหน่วยเสียงที่ตนไม่เคยได้ยินไม่เคยออกเสียงมาก่อน จึงรู้สึกว่าการฟังหรือออกเสียงลำบากนั่นเอง

ด้านสัทศาสตร์

การที่ระบบเสียงของแต่ละภาษาไม่เหมือนกันเพราะเกณฑ์ในการคัดเลือกเสียงที่แต่ละภาษานำมาใช้ต่างกัน ดังนั้น หน่วยเสียง จำนวนของหน่วยเสียง และฐานกรณ์ของเสียงต่างไปด้วย อาทิ ภาษาอังกฤษใช้ “ความก้อง-ไม่ก้อง” เพื่อแยกเสียงกักทุกฐานกรณ์แต่ละหน่วยออกจากกัน ภาษาไทยยังใช้ “การมีลม-ไม่มีลม” จำแนกเสียงกักไม่ก้องแต่ละหน่วยออกจากกัน อีกด้วย (ดูตาราง 1-/) เป็นต้น ดังนั้น ไม่ว่าใครศึกษาภาษาใด ๆ ก็เป็นเรื่องหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะพบกับหน่วยเสียงที่ไม่ปรากฏในภาษาแม่ของตน ซึ่งส่วนใหญ่เวลาฟังหรือออกเสียงที่ไม่คุ้นก็นำเสียงใกล้เคียงในภาษาของตนมาใช้พูดแทน เช่น /θ/ และ /ð/ ในภาษาอังกฤษ คนไทยได้ยินหรือออกเสียงเป็น /th/ และ /d/ เพราะเข้าใจผิด หรืออาจไม่รู้วิธีว่าต้องทำปากอย่างไร ต้องกำหนดลิ้นให้ตรงกับตำแหน่งใดในช่องปาก เป็นต้น

การฝึกทักษะการพูดการฟังภาษาต่างประเทศด้วยวิธีการทางภาษาศาสตร์ไม่ใช่เรื่องยาก แท้จริงเราสามารถฝึกรออกเสียงภาษาใด ๆ ให้ถูกต้องได้ โดยพิจารณาประเภทและลักษณะของหน่วยเสียง ประกอบกับฐานกรณ์ที่ใช้ผลิตเสียงนั้น ๆ ตามตารางระบบเสียงที่นักภาษาศาสตร์ได้ศึกษาไว้ ดังตัวอย่างจากตารางข้างต้น เช่น /θ/ เป็นเสียงเสียดแทรกในภาษาอังกฤษ ให้นำลิ้นแตะฐานกรณ์บริเวณฟันแล้วเปล่งเสียง ก็จะได้เสียงที่ชัดเจนดังเจ้าของภาษา เป็นวิธีที่ประหยัดเวลาและไม่ต้องใช้ความพยายามมากนัก เป็นต้น หรือแม้แต่การสอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างชาติก็เป็นเรื่องง่าย เพียงแสดงตารางระบบเสียงพยัญชนะไทย แล้ว

อธิบายว่าเสียงไหนใช้อยู่วะใดเป็นต้นกำเนิดเสียง เช่น /c/ เป็นเสียงกักไม่ก้อง ฐานกรณ์ปุ่มเหงือก ก็ให้น้ำลิ้นแตะบริเวณแนวเหงือกที่เป็นสันนูนอยู่ถัดจากฟัน ผู้เรียนก็จะเข้าใจง่ายและเปล่งเสียงตามได้อย่างมั่นใจ จากนั้นค่อยจับคู่เทียบให้ทราบว่ายตรงกับพยัญชนะ จ และทำเช่นนี้ไปจนครบ 21 หน่วยเสียง เป็นต้น

ด้านตำแหน่งที่ปรากฏของเสียง

นอกจากหน่วยเสียงและสัทศาสตร์แล้ว เราจำเป็นต้องทราบความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับตำแหน่งที่เกิดของเสียงด้วย เพราะทุกหน่วยเสียงที่มีในภาษาเชื่อว่าจะสามารถปรากฏในทุกตำแหน่งของพยางค์ได้ไม่ เช่น ในภาษาอังกฤษอนุญาตให้หน่วยเสียง /s/ ปรากฏทั้งในฐานะพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้าย เช่นคำว่า set say pass dress เป็นต้น สำหรับภาษาไทยหน่วยเสียงนี้กลับปรากฏได้เฉพาะตำแหน่งพยัญชนะต้นเท่านั้น เช่นคำว่า สาม สิ่ง ศิล ชุก เป็นต้น แต่ไม่สามารถปรากฏตำแหน่งท้ายคำเป็นเสียงสะกด คนไทยจึงมักออกเสียงคำภาษาอังกฤษที่ใช้หน่วยเสียงนี้เป็นเสียงสะกดได้ไม่ชัด เช่นคำว่า bus (รถบัสโดยสารประจำทาง) โดยมักจะออกเสียงเป็น [บัส] เป็นต้น ในทำนองเดียวกัน ผู้พูดภาษาอังกฤษก็จะออกเสียงคำไทยที่ขึ้นต้นด้วยเสียงพยัญชนะ ง หรือหน่วยเสียง /ŋ/ เช่นคำว่า งาม ง่วง โง่งเงง ฯลฯ อย่างลำบาก เพราะระบบภาษาอังกฤษของต่อนั้นแม้มีหน่วยเสียงนี้เหมือนกันก็จริง แต่ไม่อนุญาตให้ปรากฏเป็นเสียงพยัญชนะต้น หน่วยเสียงกับตำแหน่งที่ปรากฏของเสียงจึงเป็นเรื่องที่พึงศึกษาเพราะมีผลต่อการพูดเป็นอย่างมาก

เสียงควบกล้ำต่างๆ ในภาษาต่างประเทศเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ทำให้คนทั่วไปรู้สึกฟังกายากออกเสียงลำบาก อาทิ ภาษาไทยมีเสียงสะกดเพียง 9 เสียงเท่านั้น (9 มาตรา) ขณะที่ภาษาอังกฤษเต็มไปด้วยเสียงสะกด โดยเฉพาะเสียงสะกดแบบควบกล้ำ (อุดม วิโรตม์สิกขดิตถ์, 2519) เช่นคำว่า “film” มีเสียงสะกดควบกล้ำสองเสียงได้แก่ [lm] แต่คนส่วนใหญ่ไม่คุ้นกับเสียงสะกดแบบควบกล้ำจึงมักออกเสียงเป็น [fi:m] กล่าวคือ ออกเสียงสะกดเพียงเสียงเดียวโดยเลือกเสียง [m] เนื่องจากเป็นเสียงสะกดแม่มกที่มีในภาษาไทย เป็นต้น นอกจากนี้ภาษาอังกฤษยังมีคำที่สะกดด้วยเสียงควบกล้ำสามเสียงหรือสี่เสียงอีกด้วย เช่น next gulps twelfths tempts ฯลฯ จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การที่คนส่วนใหญ่บอกว่าฟังยาก เพราะอาจคิดว่าคำในภาษาอื่น ๆ จะต้องมิตัวสะกดเพียงเสียงเดียวแบบในภาษาไทย คือติดกับระบบภาษาแม่ของเรานั้นเอง

หากจะกล่าวถึงเฉพาะความแตกต่างของระบบเสียงภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อเป็นตัวอย่างแล้วนั้นยังมีอีกมากมาย อาทิ ภาษาที่มีเสียงวรรณยุกต์ 5 ระดับขณะที่ภาษาอังกฤษไม่มี ฯลฯ เราพึงระลึกเสมอว่า ไม่มีภาษาใดยากไปกว่ากันและไม่ว่าจะศึกษาภาษาใดต่างก็ล้วนมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนและแตกต่างออกไปอีก อย่างไรก็ตาม ทุกคนก็มีโอกาสออกเสียงภาษานั้น ๆ ให้ชัดเจนได้ด้วยการฝึกฝน นอกเสียจากบางเสียงในบางภาษาที่มีความสัมพันธ์กับสรีระร่างกายของคนในท้องถิ่นที่พูดภาษานั้น ๆ เช่น ชาวอินเดียพูดภาษาฮินดีสามารถออกเสียงก้องต่าง ๆ ได้ไพเราะกังวาน เพราะเป็นชนชาติที่อวัยวะเอื้อต่อการออกเสียงอยู่แล้ว เป็นต้น นอกจากนี้ความต่างด้านระบบเสียงที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ยังมีความแตกต่างด้านระบบไวยากรณ์และระบบตัวเขียนที่ควรทำความเข้าใจเป็นลำดับต่อไป

2. ระบบไวยากรณ์ (Grammatical System)

ระบบไวยากรณ์ประกอบด้วยระบบคำและระบบประโยค อันมีสาระดังต่อไปนี้

2.1 ระบบคำ (Morphological System)

เมื่อเรียนภาษาต่างประเทศ หลายคนกังวลกับการท่องศัพท์จำนวนมาก หรือถอดใจเสียแต่เริ่มแรกเพราะรู้สึกเบื่อ ไม่มีเวลา ฯลฯ บางคนตั้งใจแต่การเรียนกลับพัฒนาไม่มากนัก เพราะจำศัพท์ได้น้อยจนเห็นว่าเป็นอุปสรรค ขาดผู้แนะแนวทางเชิงภาษาศาสตร์จึงต้องอาศัยเวลาพอสมควร จริง ๆ แล้วหากเรารู้จักลักษณะตระกูลภาษาของภาษาที่เราากำลังศึกษาอยู่บ้าง ก็พอจะเห็นเทคนิคที่ทำให้เป็นเรื่องง่ายและน่าสนใจขึ้น

ภาษาต่าง ๆ ในโลกมีการสร้างคำไม่เหมือนกัน ภาษาไทยนั้นจัดเป็นประเภทภาษาคำโดด (Isolating Language) ถ้อยคำมักสร้างขึ้นจากหน่วยคำเพียงหน่วยเดียวและมีความหมายในตัว (เรื่องเดช ปิ่นเชื้อนขัตติย์, 2541) เช่น กิน โต๊ะ หมา นาฬิกา ฯลฯ เหมือนกับภาษาจีน ภาษาลาว ภาษาเวียดนาม ฯลฯ ที่จัดเป็นภาษาคำโดด เราต้องจำเสียงจำตัวอักษรแล้วจับคู่กับความหมายให้ได้เป็นคำ ๆ แต่บางภาษาอาจสร้างคำแบบอื่นได้แก่ ภาษาวิภัติปัจจัย (Inflectional Language) เช่นภาษาอังกฤษ บาลี สันสกฤต ฯลฯ ภาษาคำติดต่อ (Agglutinative Language) เช่น ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี ฯลฯ ซึ่งเป็นวิธีที่ต่างกันมาก

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการสร้างคำในภาษาอังกฤษ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาวิภัติปัจจัย ซึ่งมีคำมากมายที่มาจากการรวมกันของรากศัพท์ (Root) หรือคำหลัก เข้ากับหน่วยคำไม่อิสระเติมหน้าคำที่เรียกว่า “วิภัติ” (Prefix) แล้วทำให้ความหมายของคำนั้นเปลี่ยน และ “ปัจจัย” (Suffix) หรือหน่วยคำไม่อิสระชนิดเติมหลังคำแล้วหน้าที่ของคำ (Part of Speech) เปลี่ยน เช่น

รากศัพท์	วิภัติ	คำที่เกิดขึ้น	ปัจจัย	คำที่เกิดขึ้น
normal (adj) ภาวะปกติ	ab- (ไม่ดี)	abnormal (adj) ผิดปกติ	-ly	normally (adv) อย่างปกติ
operate (v) ปฏิบัติงาน	co- (ร่วมกัน)	cooperate (v) ร่วมงาน	-ation	operation (n) การปฏิบัติงาน
sense (n) การรับรู้	non- (ไม่)	nonsense (n)ไร้สาระ	-tive	sensitive (adj) ซึ่งรู้สึกไว
belief (v) ความเชื่อ	un- (ไม่)	unbelief (n) ความไม่เชื่อถือ	-able	believable (adj) ที่น่าเชื่อถือ
write (v) เขียน	re- (ทำใหม่)	rewrite (v) เขียนใหม่	-er	writer (n) นักเขียน
possible (adj) ที่เป็นไปได้	im- (ไม่)	impossible (ad) เป็นไปไม่ได้	-lity	possibility (n)ความเป็นไปได้

ตารางที่ 3 แสดงตัวอย่างการสร้างคำในภาษาอังกฤษ

การเรียนรู้และจดจำศัพท์ในภาษาอังกฤษไม่ใช่เรื่องยาก ภาษาประเภทวิภัติปัจจัยนั้นควรเน้นที่การจดจำหน่วยคำทั้งวิภัติและปัจจัย เพราะเมื่อเราพบศัพท์ใหม่ก็สามารถเดาความหมายได้ในระดับหนึ่งโดยสังเกตความหมายของวิภัติ หรือระบุนำหน้าของคำได้โดยพิจารณาจากปัจจัยที่เติมข้างท้าย สำหรับผู้ที่สนใจสามารถศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเองในหัวข้อ “Word Building” จริง ๆ แล้วเทคนิคนี้สามารถจัดเป็นเนื้อหาสำหรับผู้เรียนได้ทุกช่วงวัยและเป็นประโยชน์มาก แต่เป็นที่น่าเสียดายที่มีเฉพาะในโรงเรียนมัธยมบางแห่งหรือระดับอุดมศึกษาแทรกอยู่บางรายวิชานั้น จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า หากเราหยุดทำความเข้าใจธรรมชาติวิธีสร้างคำในภาษาที่เรียนอยู่สักนิด การเรียนรู้และจดจำคำศัพท์ก็จะดำเนินไปได้อย่างรวดเร็ว

2.2 ระบบประโยค (Syntactic System)

ทุกวันนี้เราสื่อสารกันได้เพราะเข้าใจระบบภาษา ตัวอย่างเช่น บางคนเข้าใจผิดว่าภาษาไทยไม่มีไวยากรณ์ เพียงแค่นำคำมาเรียงกันก็สื่อความได้ ขอให้พิจารณาสมมุติสถานการณ์ขึ้นว่า สุนัขกระทำการกัดและเด็กเป็นผลของการกระทำนั้น หากเราพูดว่า ‘สุนัขกัดเด็ก’ หรือ ‘เด็กกัดสุนัข’ ก็จะผิดจากความเป็นจริง แต่เราทุกคนหรือแม้ผู้ที่อ่านเขียนไม่ออกก็ทราบที่ต้องพูดว่า ‘สุนัขกัดเด็ก’ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ภาษาไทยมีโครงสร้างประโยคแบบ ประธาน+กริยา+กรรม มิใช่จะนึกลำดับคำอย่างไรก็ได้ ไม่ว่าภาษาใดก็ล้วนมีระบบแน่นอน แม้ใครจะไม่ได้รับการศึกษา แต่หากพูดแล้วสื่อความได้ถูกต้องนั่นหมายความว่า เราเข้าใจโครงสร้างและสิ่งที่พูดนั้นเป็นไปตามระบบภาษา

หลายคนไม่ทราบมาก่อนว่า ระบบประโยคของภาษาในโลกนี้มีความแตกต่างกัน หากเราใช้ตัวย่อ S หมายถึงประธาน (Subject) V หมายถึงกริยา (Verb) และ O หมายถึงกรรม (Object) ภาษาไทยเรียงประโยคแบบประธาน+กริยา+กรรมก็คือ SVO ซึ่งภาษาอังกฤษก็ใช้

โครงสร้างเดียวกันนี้ คนทั่วไปอาจคิดว่าการสร้างประโยคของทุกภาษาในโลกก็เป็นแบบนี้ แต่จริง ๆ แล้วนักภาษาศาสตร์วิจัยพบว่าการสร้างประโยคมีได้ถึง 6 แบบ ได้แก่ SVO, SOV, VSO, VOS, OVS และ OSV (จรัญวิไล จรุงโรจน์, 2550) ดังตัวอย่างภาษาเพื่อนบ้านของเรามีโครงสร้างประโยคที่แตกต่างออกไป เช่น ภาษาพม่า ภาษาญี่ปุ่น ภาษาฮินดีมีโครงสร้างประโยคแบบ SOV เป็นต้น ดังนั้น ไม่ว่าจะศึกษาภาษาใดก็ต้องคำนึงถึงโครงสร้างภาษานั้น ๆ เป็นสำคัญ

การที่เรามีพื้นฐานเข้าใจธรรมชาติลักษณะการสร้างประโยคที่ต่างกันของภาษาต่าง ๆ เช่นนี้ยังช่วยในการสื่อสารในบางสถานการณ์ได้อีกด้วย เช่น นิสิตบางคนสังเกตว่าเคยมีชาวญี่ปุ่นพยายามเข้ามาสื่อสารด้วยศัพท์ภาษาอังกฤษง่าย ๆ ซึ่งต่างคนต่างเข้าใจบ้างไม่เข้าใจบ้าง แต่สังเกตว่าเขาพูดโดยเรียงกรรมขึ้นก่อนกริยาอยู่ตลอดเวลา ก็นึกขึ้นได้ว่าลำดับความคิดของเขาน่าจะเป็นแบบSOVตามที่ได้เรียนมา จึงตอบด้วยศัพท์ภาษาอังกฤษกลับไปแต่ใช้การเรียงคำแบบSOV โดยมีเจตนาเพื่อให้ชาวญี่ปุ่นท่านนั้นเข้าใจได้ เป็นต้น เป็นการใช้ความรู้ที่ได้รับจากวิชาภาษาศาสตร์เบื้องต้นแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างน่าปลื้มใจ

3. ระบบตัวเขียน

ในทางภาษาศาสตร์ “ภาษาคือเสียงพูด” ส่วนระบบตัวเขียนนั้นคือระบบที่เรานำภาษาพูดมาบันทึกให้อยู่ในรูปที่เห็นด้วยตา (จรัญวิไล จรุงโรจน์, 2550) มนุษย์ใช้การพูดเพื่อสื่อสารกันมาแต่ดึกดำบรรพ์ ขณะที่ตัวอักษรเพิ่งเกิดขึ้นมาไม่กี่พันปี ตัวเขียนจึงจัดเป็นสัญลักษณ์ใช้แทนเสียง หากเราศึกษาภาษาใดก็ควรเรียนรู้วิธีเขียนและการสะกดให้ถูกต้อง ตลอดจนทราบที่มาที่ไปของตัวเขียนภาษาต่าง ๆ ด้วย

เราโชคดีที่มีภาษาไทยและอักษรไทย จนบางคนอาจคิดไปว่าทุกชาติจะต้องมีภาษาพร้อมด้วยอักษรเช่นเดียวกัน แม้มนุษย์ทุกกลุ่มไม่จำเป็นชนชาติที่เจริญแล้วหรือเผ่าที่ยังล้าหลังก็ล้วนมีภาษาทั้งสิ้น แต่ใช่ว่าทุกกลุ่มที่จะมีตัวเขียนบันทึกภาษาของตนเองไม่ ดังที่นักภาษาศาสตร์กล่าวไว้ว่า ในโลกนี้มีภาษาพูดทั้งหมดประมาณ 3,000 ภาษา แต่มีไม่ถึง 100 ภาษาที่มีตัวเขียนใช้บันทึกภาษาของตนเอง (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2533) จะสังเกตได้ว่า คนบางประเทศมีทั้งภาษาพูดและตัวเขียน เช่น ชาวจีนพูดภาษาจีนและมีอักษรจีนใช้บันทึกถ้อยคำต่าง ๆ ส่วนคนบางประเทศมีภาษาพูดแต่ไม่มีตัวเขียน เมื่อจำเป็นต้องจดบันทึกจึงยืมตัวเขียนจากภาษาอื่น อาทิ ชาวมาเลเซียพูดภาษามาเลย์ แต่กลับใช้อักษรโรมันบันทึกเสียงพูด ขณะที่คนบางประเทศต้องยืมทั้งภาษาพูดและตัวเขียนมาใช้ เช่น ชาวอเมริกันหรือชาวสิงคโปร์ที่ทั้งพูดและเขียนด้วย

ภาษาอังกฤษ หรือแม้บางภาษาอาจไม่มีตัวเขียนด้วยซ้ำ เช่น ภาษาบาลี ซึ่งถือเป็นภาษาที่ตายแล้ว (Dead Language) แต่ใช้ในฐานะทางศาสนาที่คนไทยเราทราบดี เราจะสังเกตได้ว่า พุทธวจนะของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งเป็นภาษาบาลีจะใช้อักษรในภาษาใดบันทึกเสียงก็ได้ ตัวอย่างที่ในชีวิตประจำวัน เช่น เราสวดมนต์บาลีโดยอ่านจากหนังสือสวดมนต์ที่บันทึกด้วยอักษรไทย พระต่างประเทศก็สวดมนต์บาลีบทเดียวกันตามหนังสือสวดมนต์ที่บันทึกด้วยอักษรโรมันหรืออักษรที่ใช้ในภาษาของเขา หรือพระเขียนคาถาบาลีบนผ้ายันต์ด้วยอักษรขอม เป็นต้น คนไทยควรภูมิใจที่มีภาษาเป็นของเราเองและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพ่อขุนรามคำแหงที่ทรงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นใช้และพัฒนาจนถึงทุกวันนี้

ตัวเขียนภาษาต่าง ๆ มีเอกลักษณ์เฉพาะ แต่ก็มีหลายภาษาที่มีตัวเขียนคล้ายกันจนบางคนสับสน อักษรแต่ละภาษามีรูปร่างแตกต่างกันไป เช่น อักษรญี่ปุ่นเขียนจากบนลงล่าง ซ้ายไปขวา ภาษาไทยใช้อักษรม้วนหัว เป็นต้น ซึ่งโดดเด่นระบุได้ทันทีว่าเป็นตัวเขียนในภาษาใดของคนชาติใด อย่างไรก็ดี การที่บางภาษาต้องยืมอักษรในภาษาอื่นมาใช้ เป็นเหตุให้หลายภาษาในโลกมีอักษรที่ลักษณะดูเหมือนกัน โดยเฉพาะ “อักษรโรมัน” ปัจจุบันมีภาษาที่ใช้ตัวอักษรโรมันบันทึกประมาณ 100 ภาษา (จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ, 2552) จึงมีไข่เรื่องแปลกที่ตัวอักษรภาษาต่าง ๆ ในยุโรปจึงดูเผิน ๆ คล้ายกันหมด อักษรในภาษาอังกฤษรูปร่างไม่ต่างกับอักษรภาษาเยอรมัน ภาษาฝรั่งเศส ภาษาอิตาลี และอักษรในอีกหลายภาษาในประเทศโซนยุโรป และคนส่วนส่วนใหญ่ที่อ่านไม่ออกก็จะมองผ่านๆแล้วเหมารวมว่าเป็นภาษาอังกฤษ การจำแนกข้อความเบื้องต้นได้ถูกต้องว่าเป็นภาษาใดนั้นต้องอาศัยผู้รู้ภาษานั้น ๆ มาอ่านให้จึงจะทราบ เพราะแต่ละภาษามีคำศัพท์ ความหมาย และไวยากรณ์ไม่เหมือนกัน หรือแม้แต่ภาษาเวียดนามก็ดีทั้งที่เป็นภาษาในเขตทวีปเอเชียแต่ก็กลับใช้อักษรโรมันเป็นตัวเขียน ซึ่งบางคนเข้าใจผิดว่านำอักษรอังกฤษมาเขียนแทนเสียด้วยซ้ำ เพราะไม่ทราบว่าตัวอักษร A-Z ที่ใช้ในภาษาอังกฤษทุกวันนี้แท้จริงก็คือตัวอักษรที่ยืมมาจากภาษาโรมันเช่นเดียวกัน ดังนั้น เมื่อพบเอกสารที่บันทึกข้อความรูปร่างลักษณะเป็นอักษรโรมัน เราจะด่วนสรุปว่านั่นคือภาษาอังกฤษไม่ได้ จนกว่าจะลงมืออ่านแล้วพิจารณาว่าจากถ้อยคำและไวยากรณ์ว่าเป็นภาษาใด

ตัวเขียนคือสัญลักษณ์ที่ใช้แทนเสียง เพราะฉะนั้นแต่ละภาษาย่อมมีวิธีเขียน วิธีสะกด แนวทางการจำศัพท์ที่แตกต่างกัน จากประสบการณ์เคยพบเด็กชายอายุ 12 ปีและสอนให้สะกดคำภาษาอังกฤษ ด้วยหลักการทางสัทศาสตร์ให้รู้จักเสียงพยัญชนะและสระ จากนั้นให้สะกดคำง่ายๆคล้ายการแจกลูกในภาษาไทย เด็กสามารถทำได้ก็จริงแต่เมื่อเจอศัพท์ใหม่กลับไม่

สามารถเชื่อมโยงวิธีที่สอนนี้มาใช้สะกดคำได้ โดยนั่งนิ่งและนึกเสียงที่จะพูดอยู่นานทุกครั้ง จนต้องสัมผัสเพิ่มเติมและพบว่า เด็กผู้นี้เรียน “ภาษาจีน” จึงเข้าใจในทันทีว่าเหตุใดสอนไปมากมายแต่ยังสะกดเองไม่ได้ ภาษาจีนเป็นภาษาระบบภาพที่เมื่อเห็นจะต้องจำให้ได้ตามที่เหล่าซือออกเสียงให้ฟัง (ปัจจุบันภาษาจีนมี ‘พินอิน’ หรืออักษรช่วยในการสะกดและออกเสียง แต่คาดว่าเหล่าซือของเด็กผู้นี้ไม่ได้ใช้) กล่าวโดยสรุปคือ เด็กติดกับการที่ต้องพยายามนึกเสียงคำเวลาเรียนภาษาอังกฤษเหมือนกับที่เห็นศัพท์ภาษาจีนแล้วต้องนึกเสียงให้ได้ จึงต้องพูดคุยปรับความเข้าใจว่า กำลังเรียนคนละภาษาซึ่งวิธีการจำไม่เหมือนกัน เรียนภาษาอังกฤษสามารถสะกดคำได้เพราะตัวอักษรแต่ละตัวแทนเสียงได้ลักษณะเดียวกับอักษรไทย เด็กคนนี้ต้องอาศัยเวลาในการล้างความเคยชินอยู่หลายเดือนโดยต้องกระตุ้นและสะกดนำให้ก่อน จากตัวอย่างนี้หากเด็กได้พบผู้สอนที่ไม่อาจรอกำหนดว่า สติปัญญาไม่ดี ไม่รู้จักปรับปรุง ฯลฯ ก็อาจทำให้หมดกำลังใจเลิกเรียนได้ ดังนั้น ความรู้ทางภาษาศาสตร์จึงเป็นพื้นฐานการเรียนและการสอนวิชาภาษาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ตลอดจนแก้ปัญหากรณีต่างๆ ได้อีกด้วย

สรุป

นักภาษาศาสตร์ศึกษาการเรียนรู้ภาษาของมนุษย์ ศึกษาภาษาไว้ทั้งระบบคำ ระบบไวยากรณ์ ระบบตัวเขียน และประเด็นอื่นอีกมากมาย แม้หลายคนจะไม่คุ้นกับวิชาภาษาศาสตร์ที่เป็นศาสตร์เฉพาะทาง จริงๆ แล้วความรู้เหล่านี้สัมพันธ์กับหลายสิ่งรอบตัว หากศึกษาไว้บ้างก็จะทราบว่าภาษาศาสตร์มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะเป็นพื้นฐานในการศึกษาภาษาต่างๆ เนื่องจากภาษาศาสตร์ยืนยันได้ว่าแต่ละภาษาล้วนมีระบบแน่นอนจึงไม่มีภาษาใดในโลกยากหรือง่ายไปกว่ากัน แต่คนทั่วไปแค่ไม่ชินกับหน่วยเสียง วิธีออกเสียง ตำแหน่งที่ปรากฏของเสียงที่มีกฎเกณฑ์ที่ไม่เหมือนกัน ตระกูลภาษาที่แตกต่าง โครงสร้างประโยคที่หลากหลาย รวมถึงตัวเขียนและวิธีสะกดซึ่งมีรูปแบบเฉพาะดังตัวอย่างต่างๆ ที่ได้ยกมาในบทความนี้ หากต้องการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาต่างประเทศให้ได้มากที่สุด การเลือกที่จะทำความเข้าใจระบบภาษาให้มากขึ้นเสียก่อนนั้นจึงเป็นวิธีอันชาญฉลาด เป็นเทคนิคจับแนวทางการเรียนเพื่อฝึกฝนส่วนสำคัญได้ตรงจุด การฟังการออกเสียงก็จะเป็นเรื่องง่าย ไม่ต้องใช้ความพยายามมาก สนุกกับการท่องศัพท์ ตลอดจนนำความรู้ไปปรับใช้ในการสอนและช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้เรียนได้หลายกรณี สำหรับผู้ไม่มีเวลาขอเพียงเปิดใจพร้อมเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาใหม่ๆ ไว้มาก่อน อย่างน้อยก็ปรับทัศนคติในใจว่าไม่มีภาษาใดยาก สำหรับการเรียน

ภาษาต่างประเทศแล้วนั้น ภาษาแม่ของเราอาจมีไว้เพื่อ “เปรียบเทียบ” เพื่อสร้างความเข้าใจ แต่ไม่ได้มีไว้เพื่อ “เทียบเคียง” หรือ “แทนที่” กันได้

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา นาคสกุล ... และคนอื่นๆ เรียบเรียง. (2545). หนังสืออุเทศภาษาไทยชุดบรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 4. กรุงเทพมหานคร : สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ.
- จรัญวิไล จรูญโรจน์(ม.ล.). (2550). ภาษาศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ. (2548). ตัวเขียนยุคอารยธรรมโบราณ. กรุงเทพมหานคร : มิสเตอร์ก๊อปปี้ (ประเทศไทย).
- เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์. (2541). ภาษาศาสตร์ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- คณะกรรมการโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. (2538). สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่ม 18. กรุงเทพมหานคร : ด้านสุทธาการพิมพ์.
- อุดม วโรตม์สิกขดิตถ์. (2519). ภาษาศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

การพัฒนาจริยธรรมขั้นพื้นฐานในเยาวชนด้วยหลักภาวนา 4*

Development the Basic Ethical in Youth Principles Pray 4

พระครูรัตนกรวิสุทธิ

Phrakhurattanakornvisut

พระครูเกษมมรรณการ

Phrakhrukasemattakorn

พระครูปริยัติสุวัฒนารณ

Phrakhrupariyatsuwattanaporn

พระปัญญา สุจิตโต

Phra Panya Sucitto

กฤษณะ เชี่ยวเวช

Krisana Chiewvej

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Email: sommai.sni@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

“ฐานติกคืออิฐ ฐานชีวิตคือการศึกษา” เยาวชนรุ่นใหม่คืออนาคตของชาติวันนี้หากว่าเยาวชนไม่มีการพัฒนาจริยธรรมขั้นพื้นฐานที่ควรจะเป็น นั่นก็หมายถึงว่า ประเทศเราได้ลดจำนวนคนที่ดีลงอย่างมากมาย จากสภาพปัญหาทางจริยธรรมที่ถอยหลังลงเรื่อย ๆ สังคมไทยก็จะเกิดมีแต่ความวุ่นวายไม่มีที่สิ้นสุด คนเก่งอาจจะมามากแต่หากว่าเก่งแล้วขาดคุณธรรมความดี ขาดคนดีสังคมจะน่าอยู่ได้อย่างไร การนำหลักจริยธรรมมาพัฒนาเยาวชนจึงมีความจำเป็นอย่างมากเป็นประการแรก ทุกภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นหลักศีลธรรมคือเป็นหลักการจัดระเบียบการดำเนินชีวิตที่ดีงาม เพราะฉะนั้น การดำเนินชีวิตเยาวชนควรได้รับการพัฒนาจริยธรรมตั้งแต่เริ่มต้น ทั้งทางการพัฒนาทางกาย ทั้งการพัฒนาคุณภาพทางจิตใจด้วย จะเป็นตัวช่วยเสริมสร้างให้เยาวชนมีสติปัญญาที่ดีตามช่วงอายุวัย ทำให้เป็นคนมีความคิดมีเหตุผล มีความรู้ความสามารถเท่าทันเหตุการณ์สภาพตามความเป็นจริงของสังคม ทั้งหมดนี้รวมอยู่ในคำว่า “จริยธรรม” โดยอาศัย

*

Received 19 January 2022; Revised 20 March 2022; Accepted 12 June 2022

หลักภาวนา 4 ข้อ ได้แก่ ภาวนา ศีลภาวนา จิตภาวนา และปัญญาภาวนา เป็นตัวช่วยให้จริยธรรมอยู่บนหลักสัจธรรมความจริง ความจริงที่ว่าสิ่งทั้งหลายเป็นไปตามเหตุ เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ เมื่อเยาวชนมีการพัฒนาเรียนรู้เข้าใจตามความเป็นจริงเหล่านี้ได้ จะทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองอย่างมีคุณภาพ ทำให้เกิดการปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และเป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไป เยาวชนก็นับได้ว่าเป็นรากฐานอนาคตที่สำคัญของชาติที่ต้องให้ความสำคัญการพัฒนาจึงควรเริ่มจากเด็กเยาวชนก่อนเสมอเพื่ออนาคตที่ดีของประเทศสืบไป

คำสำคัญ: การพัฒนา, จริยธรรมขั้นพื้นฐาน, เยาวชน, ภาวนา 4

Abstract

“The base of the building is brick. The basis of life is education.” The new generation of youth is the future of the nation today, if the youth does not have the basic moral development they should be. That means, our country has greatly reduced the number of good people. From the condition of ethical problems that gradually regressed, Thai society will be born with endless chaos. Smart people may have many, but if they are good, they lack virtue and goodness, without good people, how can society be livable? The adoption of ethical principles for youth development is therefore essential first and foremost. All relevant sectors should be given importance. Buddhist principles It is a moral principle that is the principle of organizing a system of good living. Hence, Youth life should be developed ethically from the start. both physical development as well as improving mental quality It will help to strengthen the youth to have good intelligence according to their age. make a person with a rational thought have knowledge and ability to keep up with the real situation of society All of these are included in the term “ethics”. based on the four principles of prayer These include meditation, morality, spiritual meditation, and wisdom. to help ethics to be based on the truth the fact that all things happen for a reason according to the laws of nature When young people are

able to learn and understand these facts This will enable them to solve problems by themselves with quality. causing an adjustment to live happily in society and be a good citizen of the nation Youth can be regarded as an important foundation for the future of the nation that needs to focus on development. Therefore, it should always start from the youth first for the good future of the country.

Keywords: Development, the basic ethical, youth, principles pray 4

บทนำ

ต้นไม้ที่จะตัดให้ได้ตามรูปทรงที่เราต้องการได้ต้องอาศัยการเริ่มต้นจากการจัดการจากต้นอ่อนฉนั้นใด ประเทศชาตินั้นถ้าอยากจะทำให้มีการพัฒนาไปในทางที่ดียิ่งขึ้นไป ต้องเริ่มต้นการพัฒนาจากเยาวชนฉนั้น ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 6 กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย ทางด้านจิตใจ ด้านสติปัญญา ด้านความรู้ และมีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และในมาตราที่ 24 ได้เขียนกำหนดไว้ว่า “การจัดการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้จัดการเรียนการสอนเป็นแบบผสมผสานสาระองค์ความรู้ต่างๆ ให้มีสัดส่วนที่สมดุลกัน โดยมุ่งเน้นจำเพาะเจาะจงไปที่การปลูกฝัง การพัฒนา จริยธรรม คุณธรรม ค่านิยมอันดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในทุกวิชาการเรียนรู้ เพื่อป้องกัน และแก้ปัญหาในด้านคุณธรรม จริยธรรมที่จะเกิดขึ้นกับเยาวชนรุ่นใหม่ ผู้ที่จะเป็นประชาชนเสาหลักของชาติไทยในอนาคต ตามแม่บทที่ได้กล่าวมานี้ ก็ได้กล่าวให้ความสำคัญที่จะพัฒนาเยาวชนของประเทศให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2541)

จริยธรรมถือได้ว่าเป็นรากฐานที่สำคัญต่อความเจริญรุ่งเรืองมั่นคง และความสงบสุขของทุกคนในสังคมและประเทศชาติ ในแต่ละประเทศชาติก็จะมีแนวนโยบายให้คนในประเทศให้ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรมอันดีเป็นต้นนโยบายหลักประการแรกเสมอ การที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศชาติ การศึกษา และการเมืองการปกครองนั้น ซึ่งถ้าไม่มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นที่ยึดเหนี่ยวแล้ว ย่อมให้โทษมากกว่าให้คุณเป็นแน่นอน ถ้าจะเปรียบเทียบต้นไม้ใหญ่ที่งอกงามและมีแก่น จริยธรรมก็เหมือนแก่นแห่งความเจริญ คนที่มีความรู้แต่ไม่มี

จริยธรรม จึงมักเป็นคนที่ก่อความเดือดร้อน รำคาญให้แก่บุคคลอื่นเสมอ การพัฒนาบ้านเมืองที่ดีต้องพัฒนาจากจุดเริ่มต้น กล่าวคือเริ่มพัฒนาจากเยาวชนก่อนเป็นประการที่สำคัญประการแรกเสมอ ด้วยปัจจุบันสังคมไทย สังคมโลกก็มีการแข่งขันกันสูงมาก ทำให้เกิดมีการแย่งชิงกันในทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และอย่างที่ทราบกันดี ณ ปัจจุบันที่ทำให้ทรัพยากรมีมูลค่าสูงมากขึ้น คือ ผลมาจากสงครามระหว่างประเทศรัสเซียกับยูเครน บวกกับประชากรที่มีจำนวนมากขึ้น สภาพเศรษฐกิจก็เกิดการติดขัดฝืดเคือง ด้วยวัฒนธรรมที่ก้าวกระโดดทำให้เกิดปรากฏการณ์พ่อแม่ต้องแข่งขันแย่งชิงกันประกอบอาชีพ จึงมีผลทำให้ไม่มีเวลาเลี้ยงดูอบรมบุตรได้อย่างดีเท่าที่ควร ในสภาพของเด็กหรือเยาวชนบางคนถูกผู้ปกครองทอดทิ้งเพื่อไปทำงานในต่างถิ่น หรืออาจจะถูกเลี้ยงดูแบบปล่อยไปตามเวรตามกรรมมากเกินไป หรือปล่อยให้อยู่กับโลกออนไลน์มากจึงมีผลทำให้เด็กมีปัญหาทั้งทางด้านสุขภาพกาย ด้านสุขภาพจิต และอาจส่งผลไปถึงการศึกษาด้วย การพัฒนาในด้านจริยธรรมให้เด็กและเยาวชนได้ ต้องนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญตรงประเด็นมาแก้ไขปัญหาซึ่งพระสงฆ์ถือได้ว่าเป็นผู้ที่สามารถสื่อสารถ่ายทอดได้ตามหลักของพระพุทธศาสนาก็จะมุ่งเน้นสอนไปที่คุณธรรม และจริยธรรมเป็นสำคัญเพื่อสร้างสังคมแห่งความเป็นพลเมืองที่ดี ดังที่กล่าวมา กระทรวงศึกษาธิการและสถาบันทางการศึกษาจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของสถาบันพระสงฆ์ ที่ต้องเข้าไปร่วมพัฒนาเด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่ในสถานการศึกษาต่างๆ ศาสนธรรมเป็นธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญยิ่ง อันเป็นพื้นฐานของจริยธรรมในสังคมไทยได้ และพระสงฆ์ก็จะเป็นผู้ทำหน้าที่นำหลักธรรมที่เหมาะสมเข้ากันได้กับบริบทของสังคม พระสงฆ์ผู้ที่จะนำหลักธรรมเข้าสู่เยาวชนได้อย่างลงตัว (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

อย่างที่ทราบกันว่าสังคมไทยในแต่ละวันได้มีปัญหาคើขึ้นมากมายทั้งปัญหาภายในครอบครัว สังคม การเมือง จะกล่าวว่ามีปัญหาทุกภาคส่วนก็ไม่น่าจะเกินจริง ปัญหาต่างๆที่มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น ทั้งน้อยใหญ่ส่งผลที่สำคัญทำให้มีการเปลี่ยนถ่ายวัฒนธรรม หรืออาจเป็นผลที่มาจากการเกิดขึ้นของวัฒนธรรมใหม่ๆ ขึ้นมาอย่างรวดเร็ว มากมาย การช่วยแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติจึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง จะเป็นการลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำและสร้างจริยธรรมที่ดีงามในสังคมให้เกิดขึ้น เพราะเยาวชนที่ได้รับการดูแลตามความเหมาะสมตามช่วงวัยอายุจะมีทักษะทางกายที่ดี มีความฉลาดทางสติปัญญา เป็นสิ่งที่ส่งผลให้ปัญหาในด้านสังคมในอนาคตจะลดน้อยลงหากเราดูแลเยาวชนตั้งแต่เริ่มแรกอย่างดี (อภิญา ดันทวิวงศ์, 2557)

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดการเรียนเพื่อการพัฒนาเยาวชนให้สอดคล้องกับสถานการณ์การสังคมโลก สังคมไทยปัจจุบันที่มีวัฒนธรรมใหม่ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การพัฒนาจริยธรรมพื้นฐานให้แก่เยาวชนนั้นจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมากประการแรกที่ควรจัดการให้เหมาะสม ให้เยาวชนมีมาตรฐานได้รับการพัฒนาตามหลักภาวนา 4 ข้อ กล่าวคือ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ให้ได้เจริญเติบโตสมวัยอันควร และช่วยให้เยาวชนพัฒนาตนเองเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีบุคลิกภาพที่ดี เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติสืบต่อไป

ความหมายของการพัฒนา

หากจะกล่าวถึงคำว่า การพัฒนา หรือคำภาษาอังกฤษว่า Development เป็นคำเฉพาะที่มักนำมาใช้ประกอบเข้ากับคำอื่นเพื่อให้ได้ความหมายที่เสริมสร้างคำใหม่ให้เกิดขึ้น อาทิเช่น การพัฒนาประเทศ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาเยาวชน เป็นต้น การพัฒนาจึงถูกหยิบยกมาใช้กันทั่วไป แต่จะมีความหมายแตกต่างกันไปตามหน้าที่หรือคำที่เอาไปประกอบใช้ อาทิเช่น การพัฒนาการเรียนการสอน อันเป็นการนำกระบวนการไปปฏิบัติตามหลักสูตรเพื่อให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เป็นขั้นตอนที่อาจารย์-ครูผู้สอน จะต้องดำเนินการให้ผู้ศึกษาได้เข้าถึงการพัฒนาบนขีดความสามารถของตนเอง ให้เต็มตามศักยภาพให้เกิดความสมดุลทั้งร่างกาย จิตใจ ปัญญาและสังคม ให้ผู้ศึกษาได้เป็นผู้รู้จักคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ใช้เหตุและผลตามแนวเชิงวิทยาศาสตร์ มีความสามารถในการคิดรวบยอด รักการเรียนรู้ คิด เรียน เขียน อ่าน ทำให้เป็นผู้รู้เทคนิควิธีการมีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง มีเจตนาที่ดีต่อสังคม มีวินัยในการดำเนินชีวิต มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน มีทักษะที่จำเป็นและสำคัญต่อการพัฒนาตนเอง นำไปพัฒนาเป็นอาชีพเพื่อดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2541)

การพัฒนา คำว่า “พัฒนา” ในแม่บทของภาษาไทย มาจากคำว่า “วฑฺฒน” ในภาษาบาลี แปลความหมายตรงตัวคือ ความเจริญ เพื่อความเจริญ หรือจำเริญ อันได้แก่ ทำให้เติบโต ทำให้งอกงาม ทำให้ดีมากขึ้น ทำให้สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้นไปอีก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ความหมายของ การพัฒนา จากรูปศัพท์ข้างต้น จึงหมายถึง การพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดความเจริญเติบโต เกิดความงอกงามและดีขึ้นตามลำดับจนเป็นที่น่าพึงพอใจได้ และความหมายที่กล่าวมานี้ อันเป็นที่มาของคำที่นำมาใช้ในภาษาไทยจนเกิดเป็นแนวทางใน

การกำหนดให้เกิดความหมายอื่นๆ ตามมาด้วยเช่นกัน อาจนับได้ว่าเป็นความหมายที่รู้จักกันดี โดยทั่วไป เพราะว่าเป็นคำที่นำมาใช้มากกว่าความหมายอื่นๆ ถึงจะยังไม่เป็นที่ยอมรับในแวดวงของนักวิชาการก็ตาม (สนธยา พลศรี, 2547)

ต้นกำเนิดที่มาของการพัฒนา คำว่า “พัฒนา” มีต้นกำเนิดเกิดขึ้นและนำมาใช้ครั้งแรกที่ปรากฏในคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยผู้ที่นำมาใช้เป็นนักเศรษฐศาสตร์ ได้นำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมในทวีปยุโรป ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงมาจากการใช้แรงงานคนและสัตว์ในช่วงนั้นมาเป็นพลังงานจากการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ทดแทน อาทิ เครื่องจักร เครื่องยนต์ต่างๆ ทำให้วิถีชีวิตของของคนในสังคมมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จากอาชีพของคนในสังคมที่เปลี่ยนจากเกษตรกรรมเป็นการประกอบอาชีพทางด้านอุตสาหกรรม ที่อยู่ที่อาศัยเปลี่ยนจากชนบทเป็นสังคมเมือง หรือแม้แต่สิ่งแวดล้อมที่เกิดมีตามธรรมชาติพัฒนาเปลี่ยนแปลงเป็นธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้นเอง หลังจากนั้น คำว่า “การพัฒนา” ก็ได้กระจายไปทั่วทุกมุมโลก ประเทศไทยที่ปรากฏการใช้คำว่า พัฒนา เกิดขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. 2503 ในช่วงสมัยของท่านจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ให้คำว่า “พัฒนา” แปลว่า เจริญ และต่อมาในสมัยจอมพลถนอม กิตติขจร ประมาณ ปี พ.ศ. 2505 ได้มีปรากฏการใช้คำต่อขึ้นมาเพิ่มอีก เช่นว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน” (Sustainable Development) (วิรัช นิภาวรรณ, 2549) นักเศรษฐศาสตร์ จึงให้ความหมายไว้ว่า “การพัฒนา” หมายถึง ความเจริญเติบโต โดยนัยคือการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจตามเนื้อหาของวิชาเศรษฐศาสตร์ เป็นการมุ่งเน้นความหมายในเชิงปริมาณ คือ การขยายตัวขึ้น การเพิ่มขึ้นทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าด้านศาสตร์อื่นๆ และ นักพัฒนาชุมชน ได้ให้ความหมายของคำว่า “การพัฒนา” หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดียิ่งๆ ขึ้นกว่าสิ่งเดิมทั้งทางด้านคุณภาพ ปริมาณ รวมถึงสิ่งแวดล้อม มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีโครงการ มีวิธีการดำเนินงาน โดยอาศัยมนุษย์เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตัวของมนุษย์นั่นเอง (สนธยา พลศรี, 2547)

สรุปได้ว่า การพัฒนา คำว่า “พัฒนา” ในภาษาไทย, “Development” ในภาษาอังกฤษ, “วทฒน” ในภาษาบาลี มีความหมายถึงว่า การเปลี่ยนแปลง ทำให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพ และ ปริมาณ เป็นต้น

ทฤษฎีการพัฒนาจริยธรรมขั้นพื้นฐานในเยาวชน

การพัฒนาจริยธรรมสำหรับเยาวชนถือได้ว่าต้องมีความละเอียดอ่อน เพราะเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อแนวคิดและพฤติกรรมของเยาวชนโดยตรง โคลแบร์ก โคลเบอร์เกอร์ (Kohlberg, L. 1983) ได้ศึกษาการพัฒนาจริยธรรม ผ่านงานวิจัยพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ (Stages of Moral Development) ในหลายๆประเทศที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน จริยธรรมในความหมายของโคลแบร์กคือ เป็นเรื่องของความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความถูกต้อง อันเกิดจากกระบวนการทางการคิดอย่างมีเหตุ มีผล และอาศัยวุฒิภาวะทางปัญญาเข้ามาเสริมด้วย มีความสอดคล้องกันกับแนวความคิดของ จิน เพียเจต์ (Jean Piaget) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาชาวสวิสเซอร์แลนด์ แต่มีความสนใจที่จะศึกษาทางด้านจิตวิทยา โดยเจาะจงไปในด้านกระบวนการพัฒนาทางสติปัญญาของเด็ก ตั้งแต่วัยแรกเกิดจนถึงวัยรุ่น เพียเจต์ เชื่อว่า โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ทุกคนบนโลกมีความพร้อมที่จะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและยังสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อมตั้งแต่เกิดได้ ทำให้มนุษย์เกิดพัฒนาการของปัญญา จากงานของ เพียเจต์ พอสรุปได้ว่าธรรมชาติของมนุษย์มีพื้นฐานติดตัวตั้งแต่กำเนิดอยู่ 2 ชนิด ได้แก่ “การจัดและรวบรวม” (Organization) เป็นการ จัดและรวบรวมกระบวนการต่างๆ ภายใน ให้เป็นระเบียบอย่างต่อเนื่อง ทั้งมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้เกิดความสมดุล เข้ากันได้กับสิ่งแวดล้อม และ “การปรับตัว” (Adaptation) เป็นการปรับตัวเพื่อให้อยู่ในสภาวะสมดุลกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม (Jean Piaget, 198)

ในส่วนของพฤติกรรมที่น่ายินดีและไม่น่ายินดีของคนไทย ซึ่งกล่าวได้ว่าบุคคลที่เป็นคนเก่ง มีความสามารถและเป็นคนดีด้วยนั้น คือเป็นบุคคลต้นแบบที่ถูกกล่าวไว้ว่าเป็น “พลเมืองดี” เป็นบุคคลที่ทำงานในระดับที่เรียกว่ามืออาชีพ ชื่อบ่งบอกถึงความขยันขันแข็งหนักเอาเบาสู้ และจะเป็นตัวช่วยในการพัฒนาประเทศ เป็นผู้ที่มีจิตลักษณะที่สำคัญอยู่ 8 ประการด้วยกัน

- 1) มีสติปัญญา มีความเฉลียวฉลาด กล่าวได้ว่า คิดแก้ไขปัญหา ได้อย่างรวดเร็ว
- 2) สุขภาพจิต ถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาจริยธรรมในตัวเรา เพราะถ้ามีจิตใจที่ดี เข้มแข็ง ก็จะสามารถต่อสู้กับปัญหาต่างๆ ได้อย่างลงตัว
- 3) ประสบการณ์ทางสังคม เป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยให้คนเราอยู่ในสังคมที่หมุนเวียนเปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา ซึ่งถือได้ว่าเป็นยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมาก ประสบการณ์ทางสังคมจะช่วยให้เยาวชนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

4) ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นตัวสำคัญในการดำเนินชีวิต จริยธรรมในตัวเองถ้าสามารถดึงมาใช้ได้สมเหตุผล กับสถานที่ เวลา บุคคล จะช่วยให้เราอยู่ รอดปลอดภัยในสังคมได้ดีเช่นกัน

5) มีลักษณะมุ่งมั่น มีความตั้งใจ เพื่อบรรลุหน้าที่ดี และมีความสามารถในการควบคุม ตนเองได้

6) ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง สามารถดึงเอาศักยภาพขีดความสามารถ ของตนเองออกมาใช้ได้ทันเวลา ทันท่วงทีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

7) มีคุณธรรม ค่านิยมที่ดี และทัศนคติเชิงบวก (คิดบวกได้ในทุกสถานการณ์)

8) มีแรงจูงใจที่ดี ฝ่าฝืนผลสัมฤทธิ์ การสร้างแรงบันดาลใจที่ดีของเยาวชน จะเป็น ตัวเลือกที่ดีที่จะทำให้ตนเองประสบความสำเร็จในชีวิตได้

จริยธรรมเป็นรากฐานที่สำคัญแห่งความเจริญรุ่งเรือง ความมั่นคงและความสงบสุขของ บุคคลสังคมประเทศชาติอย่างยั่งยืน การพัฒนาไม่ว่าจะในระดับไหนถ้าหากขาดแล้วซึ่ง จริยธรรมเป็นหลักยึดย่อมเกิดผลเสียมากกว่าผลดีเป็นแน่ เปรียบเสมือนว่าผู้มีความรู้แต่ขาด คุณธรรม จริยธรรมย่อมก่อให้เกิดความเสื่อมเสียได้มากกว่าผู้ด้อยความรู้ “ผู้ที่มีความรู้แต่ไม่ รู้จักวิธีการที่จะประพฤติตน ย่อมก่อให้เกิดความเสื่อมเสียที่มากกว่าผู้ที่มีองค์ความรู้น้อย ถ้า หากจะเปรียบองค์ความรู้เหมือนดิน จริยธรรมก็ย่อมเปรียบเสมือนน้ำ ดินที่ไม่มีน้ำเป็นที่ยึด เหนี่ยวเกาะกุม ย่อมเป็นเหมือนฝุ่นละอองที่จะสร้างแต่ความรำคาญมากกว่าที่จะก่อให้เกิด ประโยชน์ เพราะเหตุเช่นนี้ คนที่มีความรู้แต่ไม่มีจริยธรรมจึงมักเป็นคนก่อความวุ่นวาย ความ รำคาญให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นเพียงเท่านั้นเอง” จริยธรรม ก็ไม่ได้มีความหมายถึงเพียง ว่า การถือศีล กินเพล เข้าวัดปฎิบัติตามกาล อยู่จำศีลภาวนาแต่อย่างใด แต่จริยธรรมก็ หมายถึงความประพฤติ การกระทำและความคิดที่ถูกต้องเหมาะสมรู้วันสิ่งที่ควรทำ รู้วันสิ่งที่ ควรละ ตามกาลและตามบุคคลที่พึงจะทำได้ ดังจะเห็นได้ว่าจริยธรรมจึงมีความจำเป็นอย่าง มากและมีคุณค่าสำหรับทุกระดับชั้นทุกวิชาชีพในสังคม สังคมจะดี สังคมจะอยู่รอดต้องอาศัย จริยธรรมเป็นเกณฑ์ ตัวจริยธรรมจะสอนให้คนเราให้เกียรติกู้กันและกันไม่กดขี่ผู้อื่น ให้เอาใจใส่ เอื้ออาทรต่อตนเองและผู้อื่น จริยธรรมสอนให้เราอ่อนตัว อ่อนน้อมแต่ไม่อ่อนแอ ทำให้เข้าหา กันได้ดีกับบุคคลทั้งหลายในสังคม ทำให้ไม่วางตัวอวดดีหรือก้าวร้าวต่อผู้อื่น สอนให้เราลดทิฐิ มาณะความถือตัวลงอย่างมาก เพื่อที่จะได้มองเห็นสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง ไม่หลงสำคัญ

ตัวเองว่ารู้ดีรู้มากกว่าคนอื่น ผู้ที่เป็นบัณฑิตโดยแท้จะเข้าใจและให้ความสำคัญอย่างแจ่มแจ้งว่า จริยธรรมควรมีอยู่คู่กับสังคมโดยทั่ว (วคิน อินทสระ, 2541)

สรุปได้ว่า จริยธรรมขั้นพื้นฐานของมนุษย์จะมีการปรับตัว เปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาพ สิ่งแวดล้อมนั้นๆ ได้เสมอ ผ่านกระบวนการการเรียนรู้ที่ไม่มีที่สิ้นสุด

หลักการที่ใช้ในการพัฒนาจริยธรรมในเยาวชน

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญมีมากแต่จะหยิบยกมาประกอบในการที่จะ พัฒนาเยาวชนให้เข้ากันกับบริบทของเยาวชนได้ หลักธรรมที่น่าจะมีความเหมาะสม ประกอบด้วย

1) กายภาวนา (กาย) พัฒนาการด้านร่างกาย คือ การดูแลตนเอง และ การมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางวัตถุโดยไม่เบียดเบียนตนและสิ่งรอบตัว ได้แก่ ดูแลตนเองในชีวิตประจำวัน และบริโภคใช้สอยสิ่งต่างๆ ในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมได้คุณค่าแท้

2) ศีลภาวนา (สังคม) พัฒนาการด้านสังคม คือ การมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น ได้แก่ มีวินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นและมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีกับผู้อื่น

3) จิต ภาวนา (จิตใจ) พัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ คือ การมีสมรรถภาพทางจิตดี ได้แก่ มีสติสมาธิและความ เพียร การมีสุขภาพจิตดีได้แก่ ร่าเริงเบิกบาน มีความสุขในการเรียนรู้และการพัฒนาตน และการมี คุณภาพจิตดีคือมีความเมตตากรุณาและมีความกตัญญู

4) ปัญญาภาวนา (ปัญญา) พัฒนาการด้าน สติปัญญา คือ การมีความรู้ความเข้าใจใน เหตุผล เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการทำสิ่งดีและคิด แก้ปัญหาได้ ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจแยกแยะสิ่งดีและไม่ ดีได้รู้แสวงหาความจริงและได้สร้างสรรค์อยู่เสมอและรู้เท่าทัน สามารถแก้ไขปัญหาได้ซึ่งเป็นหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนาเพื่อปลูกฝังจริยธรรมขั้นพื้นฐาน สำหรับเยาวชน

การพัฒนาจริยธรรมในเยาวชนด้วยหลักภาวนา 4

ตามหลักภาวนา 4 ประกอบด้วย

1) กาวิตกาย มีกายที่พร้อมจะพัฒนา (มีกายภาวนา) คือ มีความสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพในทางที่เกื้อกูลและได้ผลดีเริ่มตั้งแต่รู้จักใช้อินทรีย์ เช่น ตา หู จมูก ฟัง

เป็นต้น มีสติอยู่กับตัวเองตลอดเวลา ดูเป็น ฟังเป็น ให้เกิดได้ปัญญา รู้จักเลือกบริโภคปัจจัย 4 และสิ่งของเครื่องใช้ตลอดจนเทคโนโลยีอย่างฉลาดและได้ผลตรงเต็มตามคุณค่าตามวัย

2) ภาวิตศีล มีศีลที่พัฒนาแล้ว (มีศีลภาวนา) คือมีพฤติกรรมการกระทำทางสังคมที่พัฒนาแล้ว ไม่เบียดเบียนก่อความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย และมีอาชีพะที่สุจริต มีความสัมพันธ์ทางสังคมในลักษณะที่เกื้อกูล สร้างสรรค์และส่งเสริมสันติสุขต่อตัวเองและคนรอบข้าง

3) ภาวิตจิต มีจิตใจที่พัฒนาแล้ว (มีจิตภาวนา) คือ มีจิตใจที่ฝึกอบรมดีแล้ว สมบูรณ์ด้วยคุณภาพจิต คือ ประกอบด้วยคุณธรรมความดีที่สำคัญ เช่น มีเมตตา กรุณา เอื้ออาทรต่อตนเองด้วย ต่อคนรอบข้างด้วย มีมุทิตา มีความเคารพ อ่อนโยนต่อทั้งผู้ใหญ่ เพื่อนและเด็กด้วย มีความซื่อสัตย์กตัญญูต่อผู้มีพระคุณเป็นต้น มีความสมบูรณ์ด้วยสมรรถภาพจิต คือ เป็นบุคคลที่มีจิตใจเข้มแข็ง มีความมั่นคง มีความเพียรพยายาม มีความกล้าหาญ มีความอดทน มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นอย่างมีสติ มีสมาธิอยู่กับตัวเองเสมอ เป็นต้น มีความสมบูรณ์ด้วยสุขภาพจิต คือ มีจิตใจที่ร่าเริง เบิกบาน สดชื่น เอิบอิ่ม ผ่องใส และสงบเป็นสุข

4) ภาวิตปัญญา มีปัญญาที่พัฒนาแล้วเติบโตอยู่ตลอดเวลา (มี ปัญญาภาวนา) คือ รู้จักคิดแยกแยะ รู้จักพิจารณาตามความสมเหตุสมผล รู้จักระเบียบวินัยในตนเอง รู้จักแก้ปัญหาทั้งตัวเองและคนรอบข้าง และรู้จักจัดทำกิจกรรมต่างๆ ด้วย ปัญญาที่บริสุทธิ์ ซึ่งมองดูรู้เข้าใจเหตุปัจจัย หากพิจารณาจากภาวนาทั้ง 4 ข้อนี้จะเห็นและสรุปได้ว่า มืองค์ประกอบที่ครอบคลุมระบบการดำเนินชีวิตประจำวันที่ดีงาม ทั้งพฤติกรรมทางกาย จิตใจและปัญญาเหมาะแก่การนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาเยาวชนอย่างยิ่ง (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2538)

สรุป

ประเทศชาติที่ดี สังคมที่ดีควรมีการวางแผนความพร้อมตั้งแต่การเริ่มต้นนั้นก็คือการสร้างเยาวชนรุ่นใหม่ให้มีสติปัญญาที่ดี เมื่อเยาวชนมีความรู้ปฏิบัติมีองค์ความรู้ที่เหมาะสมตามช่วงวัย ให้เกิดความเข้าใจหรือความเชื่อที่ถูกต้องตามหลักกฎเกณฑ์ของความเป็นจริงได้ เมื่อมีความเชื่อที่ถูกต้องเหมาะสมเป็นพื้นฐานแล้วก็ต้องเริ่มที่จะเพิ่มการฝึกอบรมในด้านการประพฤติทางกาย ทางวาจาและศีลก่อนการพัฒนาศีล การพัฒนาจริยธรรมให้ดีพร้อมแล้วก็ควรฝึกขั้นประณีตขั้นไปอีก กล่าวคือ เริ่มฝึกอบรมจิต (สมาธิตามลำดับ) จนถึงขั้นสุดท้ายของการพัฒนา คือการพัฒนาอบรมทางด้านปัญญาให้แก่กล้า ทนต่อสถานการณ์สังคมสิ่งแวดล้อมใน

ปัจจุบัน จนถึงขั้นรู้ดีชั่ว รู้สิ่งไหนควรทำ สิ่งไหนไม่ควรทำ เยาวชนควรได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วน เนื่องด้วยศีล สมาธิและปัญญา เป็นหลักการพัฒนาที่เกื้อกูลหนุนส่งซึ่งกันและกัน เมื่อเยาวชนได้รับการพัฒนาศีลที่สมบูรณ์ก็จะช่วยเสริมให้เกิดปัญญาได้โดยง่าย ส่วนปัญญาที่ได้รับการพัฒนาดีแล้ว ก็จะเป็นรากฐานที่มั่นคงของชีวิตได้ ถ้าหากว่าต้องประเทศชาติให้ความสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้าควรที่จะดึงทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมาช่วยประกอบประครองเยาวชนของชาติให้ได้เรียนรู้และได้รับการพัฒนาจริยธรรมขั้นพื้นฐานโดยตรง และนำหลักธรรมที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา มาเกื้อหนุน อาทิ เสริมสร้างด้วยหลักภavana 4 ที่มีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมโดยตรง เมื่อพัฒนาดีแล้วให้เยาวชนได้รับการเรียนรู้ที่ดีก็จะส่งผลให้ประเทศชาติมีเยาวชนที่ดีมีคุณภาพชีวิตที่ดีกลายเป็นพลเมืองที่ดีของชาติสืบไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2541). การศึกษากับการพัฒนาอย่างยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม.
- _____. (2541). ทางสายอิสรภาพของการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน).
- วศิน อินทสระ. (2541). จริยธรรมกับบุคคล. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- สนธยา พลศรี. (2547). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- วิรัช นิภาวรรณ. (2549). การประยุกต์และการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : โพรเฟซ.
- อภิญา ตันทวีวงศ์. (2557). สรุปสาระสำคัญการประชุมวิชาการอภีพัฒนการเรียนรู้สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย. ในเอกสารประกอบการประชุมวิชาการ อภีพัฒนการเรียนรู้สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

Kohlberg, L. (1983). Moral Stage and Moralization: The Cognitive Developmental Approach. New York: Moral Development and Behavior.

Jean Piaget. (1983). Handbook of child psychology. New York: Wiley.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี

วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย และบทความวิจารณ์หนังสือ แก่นักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ นักศึกษาทุกระดับ และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้านศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน) ดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี

- 1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- 2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจารณ์หรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 - 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabunPSK ตั้งค่าน้ำกระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวนคำอยู่ที่ 300-350 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ

2) **บทนำ (Introduction)** ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) ผลการวิจัย (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

5) อภิปรายผล (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) สรุป (Conclusion) /ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ ปิด-เปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่างเช่น การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้านและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนาคอนลู่อุตสาหกรรมอนาคต เชื่อมโยงทรัพยากรบุคคล ความรอบรู้ นวัตกรรมทางความคิด และเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นหนึ่งเดียวกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม (ธนิต โสรัตน์, 2559) โดยเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการอ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

- 1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) พร้อมปีที่พิมพ์ ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย รูปเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตา ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอัตตาแล้วไซ้รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ” (วิ.ม. 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)
- 2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกสวดี เชี่ยวชาญ, 2557)
- 3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (นิรมัย คัมภีร์ และอัจฉิมา ศิริพิบูลย์ผล, 2560)
- 4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งรายแรก แล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ทศพร คำผลศิริ และคณะ, 2560)
- 5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด) หรือหากเป็นแนวคิดทฤษฎี

ก็ควรอ้างอิงเจ้าของแนวคิดทฤษฎี หรือบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Phathong, K., 2007)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลาง ตามด้วยนามสกุลของผู้แต่งรายที่สอง และตามด้วยอักษรย่อของชื่อภาษาอังกฤษ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Werker, J. F. & Desjardins, R. N., 2004)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Bloom, B. S., et al.)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษภา ผาทอง. (2548). ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่อ้าง).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ชลิตา บัณทวงศ์. (2556) ข้าวและชาวนาไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลง ใน พจนก กาญจนจันทร์ (บรรณาธิการ), คน ข้าว นา ควาย ในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (หน้า 39-68). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร./ ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษภา ผาทอง และคณะ. (2562). พระพุทธศาสนากับการเมือง. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทรรศน์, 3(2), 16-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม, / (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง). สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทาอาจพันธ์. (2537). หม้อคอคควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมืองฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้น.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, / เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.//ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

พรไทย ศิริสาธิตกิจ. (2558). การพัฒนารูปแบบการปรับตัวของชาวนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นายมนัส ภาคภูมิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์**รูปแบบ:**

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์. //(วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).//ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์. //(ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

ไชยศิริ ลีศิริกุล. (5 พ.ย. 2562). วิธีการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานข้าว. (พระมหาปรัชญ์ อดิเทพ, สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง. //(ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.//เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ถัยชนก จริจจิตร. (2555). กลยุทธ์ข้าวไทยบนฐาน AEC เพื่อก้าวสู่การเป็น Trading Nation เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก <http://www.tpsoc.go.th/sites/default/files/862-img.pdf>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562 . เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อเรื่อง(ถ้ามี). //ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. (2558). คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM) Promotion Manual (DSPM). เชียงใหม่: สยามพิมพ์นา.

ประภัศร ปรีเอี่ยม และธรรมบุญ รวีผ่อง. (2554). ผลการส่งเสริมพัฒนาการ กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กพัฒนาการช้าโดยพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษใน จังหวัดมหาสารคาม. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.

พระสุตวรรษ วิสุทโธ และเดชชาติ ตริทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 2(2), 8-13

พระสถาพร ปุณณนโท (เจ้าจวนจระ) และคณะ. (2562). การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสา ของชุมชนวัดสระเกษ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 3(2), 16-31.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ. (2560). รายงานการก้น้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ DSPM ปีงบประมาณ 2560 (อินเทอร์เน็ต). เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2562 จาก <http://atg.hdc.moph.go.th>

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. (2563). ศิลปะการแห่งโนราห์. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phetthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.

Elizabet, B. (1990). Ecotourism: The Potentials and Pitfalls. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.

Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helpgiving practices and family-Centered care. Pediatr Nurs, 22(2), 334-337.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ของวารสารมนุษยศาสตร์ วาดจอนมณี ได้ที่ <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JMCR/issue/view/25> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : manichettharam@gmail.com

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารมติเชษฐาราม วัดจอมมณี

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารมติเชษฐาราม วัดจอมมณี หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสารลั้งค์ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารมติเชษฐาราม วัดจอมมณี

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300-350 คำ)

(16 pt).....วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุประเภทของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัย ที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ)

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ)

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

4. สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1. (16 pt)

2. (16 pt)

3. (16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย, ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง, การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ, การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

(16 pt) ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ.....

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary school handwriting practice paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no text or other markings on the page.

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

อภิปรายผล (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของใคร. สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

(16 pt) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สืบเคราะห์
ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจ
ง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับได้ใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่
ได้จากการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300-350 คำ)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

... (16 pt).....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt)

(16 pt)

[illegible]

(16 pt)

(16 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....